O producție
a
Studioului
BUCUREȘTI
STEA
SINGUR
– SCENARIUL : Titus Popovici
– REGIA : Mihai Iacob
– IMAGINEA : Octavian Basti și Gh. Viorel Todan
– MUZICA : Mircea H. Istrate
– CU : Ștefan Iordache, Irina Petrescu, Șerban Cantacuzino, Ștefan Ciubotărașu, George Calboreanu, Fory Etterle, George Măruță
Film distins cu Premiul special al juriului la Festivalul de la Mamaia–1964
LUMEA — PUBLICITATE

Electronica

– este un receptor portabil de buzunar, de tip superheterodină, cu cablaj imprimat, echipat cu 6 tranzistoare și 2 diode cu germaniu ;
– are două lungimi de undă – unde lungi și unde medii, cu schimbător de lungime de undă sistem buton translabil ;
– putere maximă la ieșire de 150 mW ;
– are un difuzor circular de 0,3 VA, 8—— ;
– oferă posibilitatea audiției în cască, care se livrează o dată cu aparatul ;
– are bornă pentru antenă exterioară ;
– caseta este din polistiren în 2 culori, de dimensiunile 142 × 87,5 × 40 mm, îmbrăcată într-o husă de piele ;
– alimentarea se face de la 4 baterii tubulare de 1,5 V montate în interiorul casetei ;
– o greutate de 520 gr inclusiv bateriile.

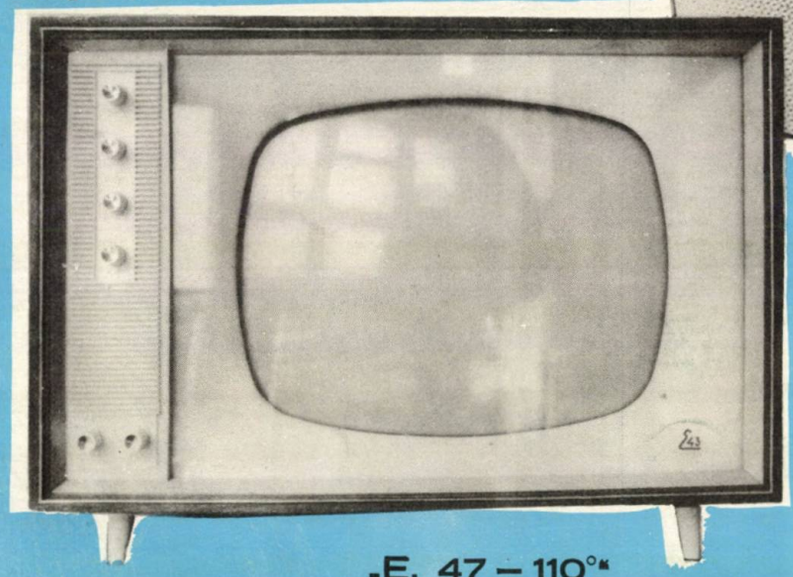

„E. 47 – 110°"

– un televizor modern, realizat cu cablaje imprimate
– sensibilitatea excepțională a televizorului permite obținerea unei imagini de calitate și în condiții mai grele de recepție
– imagine de înaltă calitate și stabilitate remarcabilă în funcționare
– tub de imagine cu unghi de deflexie de 110° și diagonala ecranului de 47 cm
– casetă asimetrică cu o linie elegantă
– comutator de canale cu 12 poziții
– 18 tuburi electronice + 3 diode semiconductoare
– tensiuni de alimentare : 110 V, 120 V și 220 V.

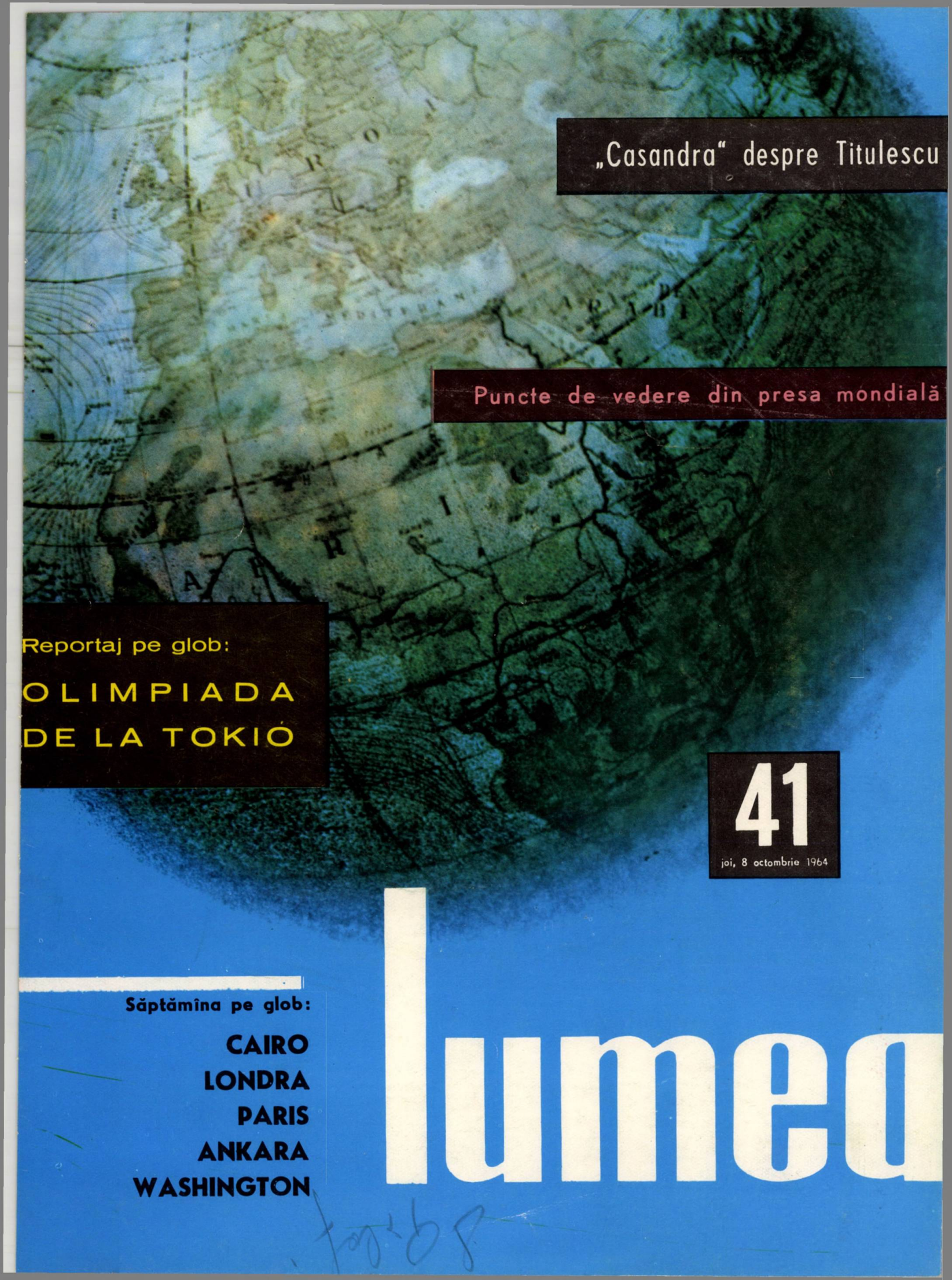

„Casandra" despre Titulescu

Puncte de vedere din presa mondială

Reportaj pe glob:

OLIMPIADA DE LA TOKIO

41

joi, 8 octombrie 1964

lumea

Săptămîna pe glob:

CAIRO
LONDRA
PARIS
ANKARA
WASHINGTON

LA CAIRO,

în clădirea centrală a Universității, s-a deschis la 5 octombrie Conferința la nivel înalt a țărilor neangajate. Participă reprezentanții a 58 de state din Asia, Africa, America Latină și Europa.

TOKIO,

cel mai populat oraș din ume, a cheltuit o sută de milioane de lire sterline pentru a construi 23 de autostrăzi și căi ferate în vederea Jocurilor Olimpice. Peste cele două autostrăzi suprapuse s-a înălțat „tre-ul pe o singură șină", care leagă centrul orașului de aeroportul internațional.

Anul II
nr. 41 (50)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

joi
8 octombrie
1964

sumar

săptămîna pe glob

p. 2 CAIRO — Afirmarea poziţiilor, de **Amar Madani**
4 PEKIN — Aniversarea proclamării Republicii, de **Ştefan Cornu**
PARIS — A doua etapă, de **Paul Charrier**
6 LONDRA — Anglia şi nediseminarea armei nucleare, de **John Gritten**
7 ALGER — Preocupări economice, de **Constantin Benga**
8 MOSCOVA — Actualitate politică, de **N. Pătraşcu**
9 ANKARA — În centrul preocupărilor : Ciprul, de **Eugen Phoebus**

articole, reportaje

p. 11 Statele Unite şi N.A.T.O., de **Felicia Antip**
13 „Dezgheţ" în comerţul Est-Vest, de **Silviu Brucan**
15 Tokio — 1964, de **Ştefan Popa**
18 Legende pe autostradă, de **Sergiu Verona**
20 De ce a întîrziat telefonul lui Walter Reuther, de **Eugen Pop**

lumea în cărţi şi reviste

p. 21 „Casandra" despre Titulescu, de **Dumitru Hîncu**

puncte de vedere

p. 23—30
PERSONALITĂŢI STRĂINE : Senatorul **Wayne Morse ; Peter Thorneycroft ; Patrick Gordon Walker ; Luigi Longo ; Willy Brandt**

DIN PRESA MONDIALĂ : New York Times, Die Welt, Stern, l'Unità, Politika, New York Herald Tribune, Le Figaro, Le Monde, TASS, Süddeutsche Zeitung

profil, fişier

p. 31 Ne Win
Egalitate suverană , de **I. Cloşcă**

poşta redacţiei

Corespondenţii noştri

ne informează în această săptămînă despre principalele evenimente internaţionale : desfăşurarea conferinţei de la Cairo la care participă şefi şi înalţi reprezentanţi a 58 de state (pag. 2) ; a doua etapă a călătoriei preşedintelui de Gaulle în America Latină (pag. 4) ; declaraţia primului ministru al Angliei referitoare la elaborarea unui proiect de acord pentru prevenirea diseminării armelor nucleare şi ecourile ei (pag. 6) ; din Alger — un interviu în exclusivitate al ministrului economiei Bachir Boumaza şi amănunte despre ultimele realizări economice ale Algeriei (pag. 7).

Cauzele şi manifestările

curentului din numeroase ţări occidentale în favoarea îmbunătăţirii relaţiilor comerciale Est-Vest sînt analizate în articolul semnat de Silviu Brucan (pag. 13). Pe plan politic, o recentă luare de poziţie în favoarea destinderii este propunerea preşedintelui Johnson ca Pactul Atlantic „să creeze punţi spre răsărit". Despre împrejurările în care a fost făcută această sugestie — la pag. 11.

La rubrica

Puncte de vedere reproducem opiniile unor personalităţi politice străine în legătură cu probleme la ordinea zilei : Luigi Longo, secretarul general al Partidului Comunist Italian — despre unele probleme actuale ale mişcării muncitoreşti italiene şi internaţionale (pag. 25) ; Peter Thorneycroft, ministrul apărării al Angliei şi Patrick Gordon Walker, purtătorul de cuvînt al partidului laburist — despre politica militară a Marii Britanii (pag. 27) ; senatorul american Wayne Morse — despre politica americană faţă de Vietnamul de sud (pag. 24) ; Willy Brandt, primarul Berlinului Occidental — despre relaţiile intergermane (pag. 24).

Niculae Titulescu

şi rolul său în viaţa publică internaţională între cele două războaie mondiale sînt evocate de cunoscuta ziaristă franceză Geneviève Tabouis în volumul de amintiri „20 ans de suspense diplomatique". La rubrica *Lumea în cărţi şi reviste* — cîteva fragmente din această interesantă lucrare (pag. 21).

Din Tokio,

astăzi capitala olimpică a lumii, un reportaj despre ultimele pregătiri în vederea marii competiţii sportive (pag. 15).

MESAJUL PREȘEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT AL R. P. ROMÎNE

Celei de-a doua Conferințe a șefilor de state și guverne ai țărilor neangajate

Îmi este plăcut să vă adresez dumneavoastră, participanți la cea de-a doua Conferință a șefilor de state și guverne ai țărilor neangajate un salut călduros și urări de succes deplin.

Lucrările Conferinței, căreia îi atribuim o deosebită importanță și semnificație internațională, sînt urmărite în Romînia cu viu interes și simpatie.

În lumea zilelor noastre, înfățișînd o imagine de transformări înnoitoare, țările neangajate iau parte tot mai activ la opera plină de răspundere a apărării și consolidării păcii, la care sînt chemate să-și aducă contribuția toate țările, indiferent de mărimea și forța lor.

Stă în puterea popoarelor să împiedice folosirea cuceririlor științei și tehnicii moderne în scopuri de distrugere. Înfăptuirea dezarmării generale și totale, calea cea mai sigură spre înlăturarea pericolului nuclear, ar elibera totodată resurse uriașe pentru construcția pașnică.

Dezvoltarea rapidă, multilaterală a țărilor recent eliberate este de nedespărțit de consolidarea independenței lor politice și economice.

Respectarea cu strictețe a principiilor independenței și suveranității naționale, egalității în drepturi, avantajului reciproc și neamestecului în treburile interne, constituie temelia trainică a unor relații internaționale de cooperare rodnică.

Lupta popoarelor aflate încă sub dominație colonială pentru lichidarea tuturor formelor de asuprire și aspirațiile lor legitime la libertate se bucură de calda solidaritate a poporului romîn.

Angajată într-un vast program de dezvoltare multilaterală, de ridicare necontenită a nivelului de trai al poporului, Republica Populară Romînă militează activ pentru reglementarea problemelor internaționale pe calea negocierilor, pentru statornicirea în relațiile între state a unui climat de încredere și respect reciproc, pentru folosirea tuturor posibilităților pe care le au statele de a se înțelege și de a colabora.

Întreaga activitate a Romîniei la O.N.U., propunerile sale în cadrul acestei organizații urmăresc cu consecvență promovarea ideilor coexistenței pașnice, a cooperării internaționale în spiritul principiilor fundamentale înscrise în Cartă.

Îmi exprim convingerea că rezultatele Conferinței dumneavoastră vor constitui o nouă contribuție la cauza progresului, a păcii și securității internaționale.

GHEORGHE GHEORGHIU-DEJ

CAIRO

AFIRMAREA POZIȚIILOR

Cu 58 de state reprezentate la nivel înalt, Conferința de la Cairo a țărilor neangajate se înscrie ca un eveniment major al vieții internaționale. Premierul indian Lal Bahadur Shastri îi definea menirea într-o singură frază: „Această conferință trebuie să contribuie la întărirea păcii în lumea întreagă și la izbăvirea omenirii de primejdia unor conflicte între țări". Climatul care domnește în austerul amfiteatru universitar în care delegațiile s-au reunit, pare, cel puțin pînă acum, să favorizeze o dezbatere constructivă, cu repercusiuni pozitive pe planul relațiilor interstatale. Cu ușile închise, miniștrii de externe — care au precedat pe șefii de state și de guverne — au decis la sfîrșitul săptămînii trecute fizionomia definitivă a ordinei de zi a conferinței. Întîlnirea conducătorilor departamentelor diplomatice a fost calificată drept rodnică, mai ales pentru că ei au știut să evite multe aspecte generatoare de complicații.

Importanța reuniunii a fost relevată, printre altele, și de mesajele care i-au fost adresate din partea unor șefi de state și guverne.

Agenda conferinței la nivel înalt, prin actualitatea problematicii ei, creează cadrul unei dezbateri eficiente. Punctul prim îl formează afirmarea de ordin general a pozițiilor pe care le au delegațiile în privința situației internaționale. Cuvîntările rostite exprimă trăsăturile comune, ca și pe cele particulare, ale viziunii statelor categorisite drept neangajate asupra realității mondiale contemporane. Examenul acestor luări de cuvînt relevă multe poziții comune, cu deosebire sub aspectul aderiunii la ideile coexistenței pașnice, ale destinderii internaționale. Este vizibilă totuși o ierarhizare a problemelor, dictată mai ales de considerente continentale, de măsura în care un stat sau altul este afectat de focarele de criză existente. Firește, nu ne putem aștepta la o identitate milimetrică a punctelor de vedere, dată fiind elasticitatea noțiunii de „neangajat". Orientarea statelor aflate în sala conferinței este extrem de diversă, potrivit cu structura socială și politică a fiecăruia din ele. Interesele celor 58 de participanți nu coincid în toate problemele dar ele au o largă platformă pe care se întîlnesc. Ceea ce le este comun, ceea ce le unește și creează posibilitatea acțiunii lor colective este faptul esențial că promovează o politică de neaderare la blocurile militare, că militează — cu mai multă sau mai puțină energie — pentru îmbunătățirea atmosferei internaționale, pentru lichidarea colonialismului sub toate formele. Desigur, deosebirile care există și pe care nimeni nu încearcă să le nege nu pot justifica opinii asemeni celor exprimate de *New York Herald Tribune*, pentru care „este mult mai ușor să se explice ceea ce nu sînt aceste țări decît ceea ce sînt". Președintele Nasser sublinia limpede că obiectivul către care tinde conferința este de a găsi mijloacele prin care în actuala conjunctură internațională să se poată obține o pace adevărată, trainică.

În ampla sa cuvîntare introductivă, președintele Nasser a precizat principiile pe care conferința de la Cairo trebuie să le promoveze. Sintetic, ele ar putea fi redate astfel:

a) pacea nu se poate fonda pe forța armelor ci pe colaborarea între state, pe baza principiilor Cartei O.N.U.;

b) pregătirea condițiilor necesare întăririi păcii privește popoarele din lumea întreagă;

c) problemele litigioase trebuie reglementate pe o cale care să excludă folosirea forței;

d) toate formele de imperialism, colonialism, discriminare rasială, baze militare trebuie să dispară;

e) nu poate să existe o pace veritabilă atîta timp cît nu sînt atenuate diferențele dintre nivelurile de trai ale popoarelor.

La rîndul său, președintele Sukarno a reliefat că adevărata independență nu poate fi redusă la exercitarea unor drep-

Insigna conferinței

turi politice, ci concomitent trebuie să se bazeze pe dezvoltarea economică.

Potrivit observatorilor aflați aici, două tendințe încep să se contureze cu deosebire în culisele conferinței. Unii participanți consideră că această conferință „ar trebui să definească o doctrină reînnoită a neangajării" și, în același timp, să stabilească pentru viitorul apropiat o seamă de obiective „rezonabile și esențiale".

Cealaltă tendință — socotită minoritară — ar solicita depășirea stadiului generalităților și ar considera necesar să se adopte „hotărîri nete în probleme precise care amenință pacea mondială".

Prima teză, atribuită Republicii Arabe Unite, Indiei și altor state, ar avea avantajul, după părerea promotorilor ei, de a asigura succesul conferinței, succes dorit desigur de toată lumea. În ceea ce-l privește, ministrul de externe al Cambodgiei își exprima astfel opinia: „Noi nu sîntem veniți pentru a vorbi numai despre neangajare, ci și pentru a ne apleca asupra problemelor arzătoare". În cuvîntul său președintele Tito reafirmînd actualitatea politicii de coexistență pașnică a declarat: „Toate problemele litigioase pot fi rezolvate pe calea tratativelor cu condiția ca puterile imperialiste să renunțe la forță în rezolvarea lor".

Este interesant de semnalat intensa activitate de culise a unor puteri occidentale temătoare că „vor constitui, după cît se pare, ținta principală a criticilor" după cum scriu unele ziare, citînd agenția *Associated Press*. Într-un comentariu difuzat de această agenție, se exprima părerea că „Statele Unite, cu toate că nu au fost invitate, ar putea ca, fără voia lor, să ocupe un loc important la conferința de la Cairo... Este puțin probabil ca Washingtonului să-i facă plăcere acest rol". Temerile diplomației americane provin mai ales din posibilitatea examinării și adoptării unor propuneri contrare strategiei politice și militare a S.U.A. În cercurile ziaristice de aci, mai ales printre corespondenții străini, se afirmă că misiunile diplomatice americane din numeroase țări reprezentate la reuniunea de la Cairo au „explicat" guvernelor din aceste state atitudinea S.U.A. în problema bazelor militare. Concret, au avertizat că S.U.A. „nu vor fi satisfăcute" în cazul în care conferința ar adopta rezoluții care pot viza desființarea bazelor militare americane. Semne de neliniște dă și Bonnul. Au devenit cunoscute și eforturile vest-germane de a preîntîmpina orice gen de recunoaștere a existenței a două state pe pămîntul german. Presiunile în acest sens au fost dirijate cu precădere către lumea arabă.

Ședința de deschidere

(Telefoto)

Se naște o întrebare: intervențiile acestea nu vor avea drept efect perturbații în normala desfășurare a conferinței, ținînd seama de faptul cert că printre participanți se găsesc și reprezentanții unor guverne sensibile la argumentele occidentale?

Au mai rămas destule cuvîntări de rostit așa încît este dificil de întocmit un tablou al propunerilor cu care au venit la Cairo cele 58 de delegații. Unele se referă la sfera relațiilor politice, altele la domeniul colaborării economice. Surse apropiate de unele delegații au relatat despre proiectele de rezoluții elaborate. India, R.A.U. și Iugoslavia au întocmit proiecte de rezoluții privind coexistența pașnică. Documentul pregătit de Cambodgia se referă la necesitatea respectării neutralității și integrității ei teritoriale, precum și la situația din Laos și Vietnamul de sud. India, Ceylon, Somalia, Tanganica și Zanzibar s-au pronunțat într-o rezoluție pentru eliminarea bazelor militare străine și a pactelor militare. Discriminarea rasială și apartheidul sînt condamnate în rezoluțiile prezentate de Kenya, India, Tanganica și Zanzibar. După informațiile de care dispunem, 30 proiecte de rezoluții prezentate de 16 țări au fost reținute de către comitetul de redactare al reuniunii pregătitoare. Fondul acestor propuneri abia urmează a fi studiat.

Atmosfera reuniunii neangajaților promite un bilanț pozitiv.

Amar MADANI

Cairo, 6 octombrie

REFLECTOR

Negocierea unui nou tratat cu S.U.A. privind canalul Panama va avea prioritate între obiectivele politicii externe, a anunțat, în mesajul inaugural rostit la 1 octombrie, noul președinte al Republicii Panama, Marco Aurelio Robles.

■

La sfîrșitul săptămînii trecute în Editura newyorkeză Random House a apărut cartea Speranța mea pentru America de Lyndon Baines Johnson. Este expusă poziția președintelui S.U.A. în problemele dezbătute în cursul campaniei electorale și în alte probleme de politică internă și externă.

În acest volum, alcătuit în parte din discursuri rostite cu diferite prilejuri, Lyndon Johnson subliniază că guvernul american intenționează să continue și să dezvolte relațiile economice, culturale, turistice, cu țările Europei răsăritene. Președintele își exprimă convingerea că aceste relații vor contribui la colaborarea internațională și la înlăturarea barierelor care mai există în calea înțelegerii între state.

Sosit luni la Madrid, ministrul de externe al Turciei, F. C. Erkin, are un program încărcat: convorbirile cu omologul său spaniol Castiella, cu generalul Franco și cu vicepreședintele guvernului, Munoz-Grandez se referă la problema Ciprului și repercusiunile ei în zona Mediteranei, dezvoltarea schimburilor comerciale și cooperarea în domeniul turistic, în care Spania (peste 7 milioane de vizitatori în 1963) are posibilitatea de a oferi ajutor tehnic Turciei.

■

La 9 octombrie ministrul francez al industriei Maurice Bokanovski și lordul Dowden, ministru de stat al Marii Britanii, își vor vorbi, în franceză și, respectiv, engleză, fără interpret și fără să se întîlnească. Cei doi miniștri vor inaugura expoziții aflate la Paris și Londra; o instalație electronică va asigura transmiterea și traducerea instantanee a mesajelor.

PEKIN

Aniversarea proclamării Republicii

Sărbătorirea zilei de 1 octombrie — proclamarea Republicii — s-a desfășurat cu un fast deosebit în întreaga Chină. La Pekin au sosit pentru a asista la festivități peste 2 600 de oaspeți din țări străine — delegații oficiale din toate țările socialiste, delegații ale unor partide frățești, delegații guvernamentale, parlamentare, militare și ale unor organizații obștești din țări prietene. Au sosit, de asemenea, o serie de personalități din țările afro-asiatice printre care prințul Norodom Sianuk, șeful statului cambodgian, președintele statului Congo (Brazaville) Masamba-Debat, prințul Mullay Abdallah, reprezentantul regelui Hassan al II-lea al Marocului.

După cum se știe, la festivitățile de la Pekin a asistat, de asemenea, delegația de partid și guvernamentală a R. P. Romîne, în frunte cu președintele Consiliului de Miniștri, Ion Gheorghe Maurer.

În cinstea acestui important eveniment din viața poporului chinez, la Pekin a avut loc o recepție oficială oferită de președintele C.C. al P.C. Chinez Mao Tze-dun, și de ceilalți conducători de partid și de stat ai R.P. Chineze. Au avut loc, de asemenea, mari serbări populare în întreaga Chină. Demonstrația populară de la Pekin a reunit 700 000 de oameni. Ea a îngăduit o amplă trecere în revistă a realizărilor Chinei populare în cei 15 ani de la proclamarea Republicii pe toate tărîmurile.

În cuvîntarea rostită cu prilejul zilei de 1 octombrie de Pîn Cijen, membru al Biroului Politic al C.C. al P.C. Chinez și primar al Pekinului, s-a insistat pe larg asupra succeselor repurtate de Republica Populară Chineză în toate domeniile — industrial, agricol, cultural. El a spus printre altele: „Situația economică a țării noastre este acum mai bună decît oricînd în trecut... Anul acesta va fi un an al unor recolte foarte bune în istoria Chinei. A fost construit un puternic sistem industrial, au fost făcuți noi mari pași înainte în domeniul construcțiilor, în ridicarea nivelului tehnic, în fabricarea de sisteme complete de utilaj, în asigurarea unei mari varietăți și a unei calități superioare a produselor. Progresele obținute în cultură, învățămînt și știință au dovedit în mod grăitor că poporul chinez poate să atingă culmile mondiale în știință și tehnologie. Întreaga economie națională a făcut o cotitură spre bine".

Guvernul R. P. Chineze și C.C. al P. C. Chinez au primit numeroase telegrame de salut din partea unor guverne, partide comuniste și muncitorești, a unor reprezentanți ai vieții obștești din Europa, Asia, Africa, America Latină. Agenția *China Nouă* menționează că aceste telegrame felicită poporul chinez pentru succesele obținute și îi urează dezvoltarea acestora pe o bază și mai înaltă.

Delegația de partid și guvernamentală a R. P. Romîne a avut în aceste zile întrevederi cu conducătorii de partid și de stat ai R. P. Chineze, Mao Tze-dun, Liu Șao-ți, Sun Tin-lin, Dun Bi-u, Ciu De, Ciu En-lai, Den Siao-pin. De asemenea, delegația română a făcut o călătorie prin țară. Pretutindeni, oaspeții romîni au fost întîmpinați cu multă căldură de către oamenii muncii chinezi.

Ștefan CORNU

Sărbătoare la Pekin: „Dansul lotusului" în piața Tienanmîn

PARIS

A doua etapă

Călătoria de 26 de zile a generalului de Gaulle pe continentul sud-american a intrat în cea de-a doua etapă: Chile, Argentina, Paraguay, Uruguay și Brazilia.

În momentul de față, observatorii consideră a fi în măsură să desprindă unele concluzii pe marginea călătoriei prezidențiale. Ei apreciază că aceasta a doua etapă a turneului prezidențial va reprezenta fără îndoială adevăratul test al rezultatelor vizitei președintelui de Gaulle în America de Sud. Pînă acum, obiectivele principale urmărite de generalul de Gaulle: de a expune în fața conducătorilor și populațiilor din țările latino-americane esența politicii franceze și de „a le reaminti existența Franței", de a întări și lărgi relațiile Franței cu țările latino-americane și, în sfîrșit, de a le promite ajutor, pentru planurile lor de a-și crea o economie avansată, au fost, în mare, atinse. Generalul a reafirmat în toate alocuțiunile sale urarea Franței ca țările continentului să progreseze continuu și să se dezvolte în condițiile independenței naționale, ținînd seama de „inepuizabilele lor bogății naturale" și de „remarcabilele lor calități umane".

Într-o conferință de presă, Couve de Murville, ministrul francez al afacerilor externe, afirma că politica latino-americană a Franței constă în a ajuta aceste țări în dezvoltarea lor națională, sub toate aspectele, fără ca acest ajutor să fie legat de condiții politice. „Să faci comerț nu înseamnă să faci politică", a subliniat el, evocînd în legătură cu aceasta schimburile comerciale care există între Franța și Cuba.

Etapa chiliană a călătoriei, care a durat două zile, a fost una dintre cele mai importante. În Chile, șeful statului francez a avut întrevederi cu președintele Alessandri, al cărui mandat expiră la 3 noiembrie, și cu succesorul acestuia, Eduardo Frei, și a rostit un discurs în fața Congresului chilian reunit în sesiune extraordinară. Tot aici, la Santiago, pentru prima oară de la începutul călătoriei sale, generalul de Gaulle a luat contact direct cu studențimea sud-americană cu ocazia pronunțării unei alocuțiuni în amfiteatrul Universității. „A fost marea decepție a zilei" — scria un comentator al ziarului *Le Monde* referindu-se la acest contact. Din cei 15 000 de studenți ai Universității chiliene doar 500 au fost convinși să asiste la discursul rostit de președintele Franței, în care acesta a ținut să sublinieze următoarele: „A venit momentul ca făcînd abstracție de oceanul care ne desparte, de ideologiile opuse și hegemoniile concurente și grație acțiunii conjugate a vechiului continent întinerit și a națiunilor pe cale de dezvoltare ca cele ale Americii Latine, să se stabilească un nou echilibru care să asigure pacea și progresul omenirii".

În centrul discuțiilor pe care le-a avut generalul de Gaulle cu Eduardo Frei au stat problemele economice, perspectivele

ajutorului economic și tehnic pe care Franța l-ar putea acorda Republicii Chile. S-a stabilit cadrul unei colaborări cît mai strînse între Franța și Chile în domeniul cercetărilor geologice, al dezvoltării metalurgiei chiliene și al formării de cadre tehnice. „Franța este în prezent capabilă, atît cît îi permit sarcinile și posibilitățile, să stabilească o cooperare organizată cu popoarele care doresc acest lucru, să contribuie la stabilizarea prețurilor la materiile prime care interesează statele în curs de dezvoltare" — avea să declare generalul de Gaulle în fața parlamentului chilian, scoțînd apoi în evidență *„dreptul popoarelor de a dispune deplin de soarta lor"*.

Primirea făcută în Chile de populație președintelui Republicii Franceze a fost mai puțin spectaculoasă decît în celelalte capitale sud-americane. „Latino-americanii i-au cerut deja multe lucruri generalului de Gaulle în cursul călătoriei sale... Noi, chilienii, îi cerem un singur lucru: să nu facă experiențe nucleare atît de aproape de coastele noastre, așa cum s-a anunțat" — aceasta a fost tema generală a presei chiliene în zilele petrecute de oficialitățile franceze pe teritoriul Republicii Chile. (Amintim că, încă în urmă cu cîteva luni, delegații chilieni la Națiunile Unite au protestat împotriva programului de experiențe nucleare pe care intenționează să-l efectueze Franța).

Simbătă 3 octombrie avionul prezidențial a plecat spre Buenos Aires, capitala Argentinei, cea de-a șaptea țară pe care o vizitează generalul de Gaulle. Mai mult ca în oricare altă țară latino-americană, în Argentina există o tradiție francofilă, legături mai strînse cu Franța atît pe plan economic cît și cultural. Și, mai mult ca oricare altă țară latino-americană, Argentina „așteaptă de la Franța un ajutor substanțial pentru a realiza planul său cincinal", remarca ziarul *Le Monde*. În același timp, economiștii realiști nu-și „fac prea mari iluzii asupra amploarei eventualei cooperări cu Franța. Ei se îndoiesc că guvernul de la Paris ar putea să acorde un ajutor eficace dezvoltării națiunilor sud-americane".

Răspunzînd lui Carlos Perette, vicepreședinte al republicii și președintele Senatului, care în discursul pronunțat în fața celor două camere reunite ale Congresului a declarat că Argentina reclamă „locul care îi revine în distribuirea venitului internațional" și că vizita șefului statului francez îi pare „promițătoare" în această ordine de idei, generalul de Gaulle a spus: „Franța poate să-i acorde Argentinei un sprijin serios în domeniile tehnic, științific și cultural în măsura posibilităților și sarcinilor sale". În cursul vizitei a fost semnat între ministrul de externe francez și ministrul de externe argentinian un acord cultural care prevede intensificarea schimburilor de profesori și savanți între cele două țări și stimularea cooperării în domeniul cercetărilor științifice. În același timp, în urma unei discuții de o oră dintre generalul de Gaulle și președintele Arturo Illia s-a căzut de acord „asupra creării unei comisii mixte care să elaboreze un program practic de cooperare pe termen lung". Și cu această ocazie partea franceză a ținut să sublinieze că Franța este gata să acorde asistență tehnică tuturor celor care o revendică, fără ca aceasta să implice vreo obligație politică.

Observatorii nu au fost deloc surprinși de manifestația entuziastă care a fost făcută generalului de Gaulle de către partizanii lui Peron. Guvernul francez cunoștea intențiile peroniștilor de a se folosi de această vizită pentru a-și mări șansele în vederea viitoarelor alegeri. Considerînd că aceasta este o problemă internă, generalul de Gaulle a acționat „cu cea mai mare prudență", pentru a nu părea că sprijină o parte sau alta.

Discursul președintelui Republicii Franceze pronunțat la Universitatea din Buenos Aires nu a fost ascultat decît de 200 de studenți din cei 80 000 înscriși, guvernul argentinian a preferat să interzică accesul în universitate pentru a evita ca studenții să profite de situație spre a-și exprima public revendicările. Cu această ocazie generalul de Gaulle a ținut să sublinieze din nou necesitatea „respectării riguroase a independenței celor mai slabi", și a acordării de ajutor țărilor slab dezvoltate de către puterile avansate din punct de vedere economic.

Paul CHARRIER

Paris, 6 octombrie

DIVERGENȚE INTER-CANADIENE

Vizita pe care regina Elizabeta II a Angliei o face săptămîna aceasta în Canada a readus în atenția ziarelor, și nu numai britanice, o problemă devenită cronică: divergențele dintre canadienii de limbă engleză și cei de limbă franceză (aceștia din urmă grupați mai ales în statul Quebec). Neînțelegerile dintre cele două comunități au rămas multă vreme latente. Ele s-au manifestat însă puternic în ultimele cîteva luni, generînd dificultăți de ordin politic pentru guvernul federal de la Ottawa, tracasat și de fenomene economice neliniștitoare. „Văzută dinafară, remarca recent **Le Monde,** Canada lasă impresia unei țări liniștite, în plină dezvoltare în actuala perioadă postbelică, administrată cu competență în cea mai bună tradiție a parlamentarismului britanic. La un examen mai atent, însă, se pot remarca următoarele: economia stagnează, procentul șomerilor este de 5,5 și chiar de 8 la sută iarna, cînd șomerilor propriu-ziși li se adaugă cei sezonieri. În regiunea Quebec el se ridică la 7,4 pînă la 10,6 la sută. Balanța de plăți acuză un deficit important. O mare criză monetară s-a produs în perioada 1961—1962, iar rezervele de devize au scăzut de la 2,5 miliarde la sfîrșitul anului 1961 la 1,49 miliarde dolari canadieni în mai 1962".

Aceste simptome nu exprimă, după părerea comentatorilor specializați, o veritabilă depresiune economică. Dar ele îngrijorează guvernul pentru că justifică nemulțumirea manifestată de populația de limbă franceză — mai ales din statul Quebec, unde situația economică este mai proastă — față de actuala structură federală. „Quebecul și-a redescoperit personalitatea", remarca **Le Monde,** relevînd într-un comentariu publicat o dată cu anunțarea vizitei reginei Angliei și faptul că unele organizații ilegale ale canadienilor francezi și-au intensificat acțiunile. Într-o mare măsură, curentul protestatar al canadienilor de limbă franceză orientat împotriva guvernului federal reclamă pur și simplu separarea statului Quebec. (Autoritățile federale au căutat să contracareze acest curent prin constituirea unor organizații politice care să susțină o politică de „federalism cooperativ", și care ar milita doar în favoarea unor modificări a Constituției — veche de peste 100 de ani — pentru a asigura drepturi suplimentare canadienilor de limbă franceză).

Un timp, divergențele între aceste grupări s-au manifestat pe plan parlamentar. Canadienii de limbă franceză au declanșat polemici violente în parlamentul federal, în legătură cu drapelul de stat, cu imnul național, cu sistemul de pensii sau cel al creditelor și subvențiilor pentru studenți, cu problema înarmărilor nucleare sau a politicii internaționale, și chiar cu situația populației indiene sau a eschimoșilor din Nordul îndepărtat.

În comentariul său în care trece în revistă aceste divergențe și care este intitulat „Amenințări la adresa unității canadiene" — **Le Monde** își exprimă părerea că neînțelegerile dintre cele două comunități, cărora li se adaugă actualele greutăți economice, ar putea accelera procesul separatist. „Nimic nu interzice să credem, scrie ziarul parizian, că într-o bună zi, o parte din această imensă țară s-ar putea uni pur și simplu cu Statele Unite, în timp ce o alta ar forma Canada propriu-zisă iar Quebecul și cîteva teritorii limitrofe ar constitui un stat independent de limbă franceză. Lucrurile n-au ajuns poate în acest stadiu, dar însuși faptul că asemenea supoziții pot fi exprimate și reluate sub o formă sau alta arată că statul canadian a ajuns la ceea ce s-ar putea numi o vîrstă ingrată..."

Conducătorul uneia din organizațiile canadienilor francezi a adresat un apel membrilor comunității, cerîndu-le să nu participe în nici un fel la manifestările oficiale prilejuite de vizita reginei Elizabeta la Quebec.

În cele 36 de ore pe care regina le va petrece în acest oraș poliția din Quebec City va folosi un grup de autovehicule blindate speciale pentru tulburările de stradă. Sosirea acestui grup de autovehicule — prevăzute cu granade cu gaze lacrimogene, cu mitraliere și cu tărgi — a fost anunțată zilele acestea la Quebec, o dată cu publicarea programului vizitei regale. Cu toate că șeful poliției locale a afirmat că „este o simplă coincidență", revista engleză **Observer** exprimă o altă părere: „Nu există nici un motiv pentru care acest oraș, în genere placid, să aibă nevoie de un detașament de autovehicule înarmate, în afară de vizita regală și de numeroasele amenințări de violență directă sau indirectă formulate în ultimele săptămîni de canadienii francezi care se pronunță pentru tăierea oricăror legături cu Anglia".

B. D.

O soluție care să-i împace pe toți. Așa vede caricaturistul canadian Donato **disputa privitoare la drapelul țării.**

(Din Toronto Telegram)

LONDRA

Anglia și nediseminarea armei nucleare

În toiul unei campanii electorale care a adus puține surprize, premierul sir Alec Douglas Home a făcut joia trecută, într-un discurs rostit la Manchester, o dezvăluire care, pe moment, a trecut aproape neobservată. El și-a exprimat speranța că între marile puteri se va realiza un acord cu privire la nediseminare care să interzică furnizarea de arme sau informații nucleare puterilor nenucleare. Apoi a dezvăluit că a și fost elaborat un asemenea acord, adăugind: „Numai să fie dispuși și sovieticii să-l semneze".

A doua zi, în cadrul unei conferințe de presă, ținută tot la Manchester, primul ministru a dat amănunte, susținînd mai cu seamă că proiectul de creare a forței nucleare multilaterale (M.L.F.) nu ar fi în contradicție cu un acord referitor la nediseminare.

Argumentele pe care le-a adus nu sînt noi. Ele sînt cunoscute celor care au urmărit lucrările Conferinței de la Geneva a celor 18 state. Reacția sovietică oficială la remarcile primului ministru al Angliei și la cele similare făcute de președintele Johnson la sfîrșitul săptămînii trecute a fost oglindită într-un comentariu semnat luni de corespondentul agenției *TASS*, Mihail Sagatelian. În acest comentariu (pe care-l reproducem integral la rubrica „Puncte de vedere" — n.r.) se arată că ar fi absurd să se susțină că Uniunea Sovietică ar putea fi împotriva unui acord care să garanteze cu adevărat nediseminarea armelor nucleare. Altfel stau însă lucrurile atunci cînd este vorba de propuneri care urmăresc de fapt să permită înzestrarea Germaniei occidentale cu arme nucleare în cadrul și sub egida N.A.T.O.

Din declarația făcută de primul ministru al Marii Britanii rezultă că Anglia dorește să supună proiectul de acord Uniunii Sovietice „în cadrul unor convorbiri directe, sau prin intermediul conferinței de dezarmare de la Geneva, sau chiar la o conferință la nivel înalt". Nu este însă vorba de o inițiativă care ar urma să se materializeze imediat întrucît, după cum a subliniat sir Alec, el consideră necesar ca înainte de începerea discuțiilor „să se facă pregătiri amănunțite".

Orice acord de dezarmare ar trebui să cuprindă China, a adăugat primul ministru. Această remarcă a dezlănțuit atacul lansat la sfîrșitul săptămînii trecute de senatorul Goldwater la adresa premierului britanic. În realitate, senatorul fie că a fost greșit informat asupra celor spuse de sir Alec, fie că a denaturat în mod deliberat afirmațiile lui de dragul propriei sale campanii electorale. Goldwater a afirmat că există un „tratat" care „nu va fi complet dezvăluit decît după alegerile americane" și că acest tratat „va oferi în cele din urmă Chinei comuniste poziția, securitatea și recunoașterea" pe care le dorește.

Departamentul de Stat al S.U.A. a răspuns în grabă că proiectul de tratat se bazează pe o rezoluție a O.N.U. De altfel, acest lucru fusese menționat și de primul ministru britanic care a arătat că el are la origine rezoluția irlandeză elaborată cu sprijin anglo-american și prezentată pentru prima oară la O.N.U. în 1958.

Corespondentul diplomatic al săptămînalului *Sunday Times* a scris că sir Alec „și-a uimit aliații dezvăluind existența unui proiect formal anglo-american de tratat". Corespondentul adaugă că proiectul nu a fost niciodată publicat și a fost elaborat anul trecut de oficialități britanice și americane, și aprobat de N.A.T.O.

Sunday Times este singurul ziar care a comentat existența proiectului de tratat. *The Guardian* sublinia însă în cadrul unui editorial că ideea unui „club nenuclear", bazată și ea pe propunerile irlandeze, reprezenta „elementul cheie al programului electoral laburist din 1959".

Pe atunci, scrie *The Guardian*, premierul Harold Macmillan afirmase că această propunere este absolut nerealistă. Totuși, peste cîțiva ani, sir Alec și-a însușit-o. Editorialul se încheie cu următoarea previziune caustică: „Este neîndoielnic că pînă în 1969 succesorul lui sir Alec în funcția de lider al partidului conservator va recunoaște, la rîndul lui, cît este de zadarnic să urmărească independența nucleară".

Dezvăluirile inițiale ale lui sir Alec cu privire la proiectul de tratat au fost făcute spre sfîrșitul unei pledoarii în favoarea binecunoscutei sale teze: necesitatea de a păstra ceea ce conservatorii numesc factorul de descurajare nucleară al Marii Britanii.

Pînă în prezent, Harold Wilson, liderul laburist, a făcut puține referiri la apărare și la politica externă, dar într-un discurs rostit luni la Londra a declarat: „Din cauza politicii lui sir Alec și a afirmațiilor periculoase pe care le face în cursul acestei campanii electorale va fi imposibil ca vest-germanii să fie împiedicați să obțină arme nucleare".

Wilson și-a luat apoi un angajament și a lansat o sfidare: „Nici un prim-ministru laburist nu va accepta un deget german pe trăgaciul nuclear. Îl desfid pe sir Alec să-și ia un angajament similar".

În aceeași seară, la Glasgow, Home a revenit asupra temei apărării. Cea mai importantă problemă în actualele alegeri, a afirmat el, este dacă Marea Britanie urmează sau nu „să renunțe la scutul nuclear".

«Sir Alec nu-i va impresiona nici pe americani, nici pe ruși cu „independența" factorului de descurajare nucleară care este de fapt american — a răspuns Wilson. El nu face decît să dea un argument de necontestat oricărei țări care ar dori să devină și ea putere nucleară».

John GRITTEN

Londra, 6 octombrie

Primul ministru Douglas-Home în circumscripția electorală londoneză Holborn

Harold Wilson, liderul laburist, în circumscripția Liverpool, pe care o reprezintă în parlament

ALGER

Preocupări economice

În ultimele două săptămîni au avut loc evenimente care au marcat o nouă etapă în politica petroliferă și în general în politica economică a Algeriei. Festivitățile prilejuite de inaugurarea primei ediții a Tîrgului Internațional de la Alger, inaugurarea Uzinei de lichefiere a gazului metan de la Arzew, prima din cadrul unui uriaș complex petrochimic ce se va construi aici, și începerea lucrărilor celei de a treia conducte de petrol saharian, constituie cîteva exemple concrete și semnificative ale politicii economice a Algeriei noi.

În micul port de pescari Arzew, situat la circa 40 kilometri vest de oraș, zidit la poalele unor coline pe pantele cărora plantații întinse de viță de vie coboară pînă în malurile Mediteranei, a fost inaugurată la 20 septembrie uzina de lichefiere a gazului metan.

Uzina de la Arzew a fost construită pentru a lichefia metanul, care formează 90 la sută din gazul natural de la Hassi R'Mel și a asigura încărcarea unor nave anume construite pentru transportarea gazului metan „lichid" în porturile europene, și în special în cele ale Franței și Angliei. Acest gaz este destinat rețelelor de distribuție publică și în special celor din Londra, Manchester și Paris. În prima sa etapă de producție, Algeria va furniza anual un miliard metri cubi de gaz Marii Britanii și 500 milioane metri cubi Franței. În scurt timp producția uzinei se va dubla.

Laghouat este un orășel situat în Sahara, la circa 800 km sud de Alger. Aici, în prezența a numeroase personalități algeriene, în frunte cu președintele Ben Bella, a delegațiilor străine invitate de guvernul algerian la aceste ceremonii, au fost inaugurate la 21 septembrie lucrările care marchează începutul construcției celei de a treia conducte petroliere a țării. Președintele Ben Bella a sudat în mod simbolic prima secțiune a conductei. Această operațiune va fi repetată de acum înainte de 65 600 de ori.

Algeria depune astăzi mari eforturi pentru industrializarea sa, pentru înlăturarea definitivă a vestigiilor colonialismului și pentru completa independență economică. Pentru atingerea acestui obiectiv, investițiile industriale ale Algeriei se ridică în prezent la 320 milioane de dinari, ceea ce înseamnă că încă în 1965 vor exista 10—12 mii noi locuri de muncă; în același an investițiile vor atinge suma de 450 milioane de dinari. Investițiile sînt destinate în primul rînd industriilor textilă și de prelucrare a produselor alimentare. Sume importante vor fi cheltuite de asemenea pentru construirea unui mare complex siderurgic la Annaba și pentru montarea în 1965 a unei uzine de tractoare de 4 000 unități pe an la Dar-el-Beida, lîngă Alger. „În cadrul politicii de industrializare a Algeriei, sublinia printre altele simbătă Bachir Boumaza, ministrul economiei naționale, vorbind despre liniile generale ale economiei algeriene, sectorul privat mai are încă multe șanse". „Noi sîntem socialiști, spunea ministrul algerian, și socialismul presupune proprietate colectivă asupra mijloacelor de producție. În timpul acestei perioade de tranziție, statul este dispus să ajute la dezvoltarea întreprinderilor particulare, bineînțeles în conformitate cu planul nostru. Această cooperare capitalisto-socialistă pare a fi posibilă dacă judecăm după experiența relațiilor dintre statul algerian și uzinele Renault și Berlinet". Boumaza a insistat foarte mult asupra unei asemenea cooperări, arătînd că aceasta ar fi posibilă în special în domeniul exploatării petrolului și gazului, cu condiția ca ea să fie în conformitate atît cu interesele țării, cît și cu cele ale societăților.

În aceste zile s-a aflat, după cum se știe, la Alger o delegație guvernamentală a R. P. Romîne condusă de Mihai Florescu, ministrul industriei petrolului și chimiei, care a dus tratative cu o delegație a Republicii Algeriene Democratice și Populare, condusă de Bachir Boumaza, ministrul economiei naționale. A fost semnat un protocol privind discuțiile purtate în problemele cooperării romîno-algeriene în domeniul industriei petroliere.

După ceremonia semnării protocolului, ministrul economiei Algeriei, Bachir Boumaza, mi-a acordat un scurt interviu. „Am realizat un important pas înainte pe calea deschiderii unei largi perspective în vederea unei colaborări romîno-algeriene în domeniul industriei petroliere, a spus domnia sa. În toamna acestui an, cu prilejul vizitei pe care o voi face la București, vom continua discuțiile în acest domeniu. Romînia este una din primele țări care a susținut lupta de eliberare națională a poporului algerian și o țară care a acumulat o mare experiență pe planul construcției socialiste. Romînia are de asemenea o bogată tradiție și experiență în domeniul industriei petroliere și de aceea este și normal ca Algeria să conteze în mare măsură pe o asemenea țară, să dorească să colaboreze cu ea și să-i cunoască experiența. Credem că cooperarea între R. P. Romînă și Algeria va cunoaște o fază nouă în special în domeniul industriei petroliere, al prelucrării gazului metan, al petrochimiei în general.

Participarea delegației romîne, condusă de dl ministru Mihai Florescu, la festivitățile care au avut loc în Algeria cu prilejul inaugurării primului Tîrg Internațional de la Alger, a punerii în funcțiune a Uzinei de lichefiere a gazului metan de la Arzew și a începerii lucrărilor noii conducte petroliere din Sahara, constituie o dovadă a simpatiei poporului romîn față de poporul algerian" — a subliniat în încheiere ministrul algerian al economiei naționale.

Constantin BENGA

Alger, 5 octombrie

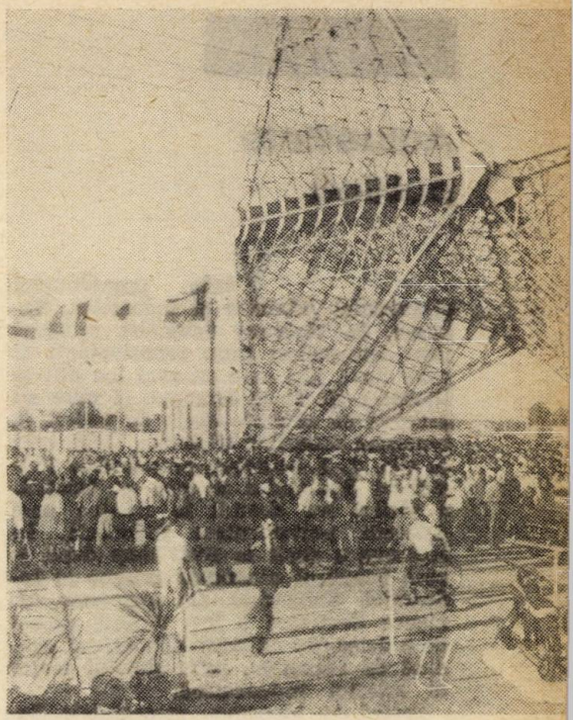

O originală construcție de oțel, la intrarea în Tîrgul Internațional de la Alger

Sesiune F.A.O.

Luni au început la Roma lucrările sesiunii a 43-a a Consiliului Organizației Națiunilor Unite pentru agricultură și alimentație (F.A.O.).

La reuniune participă delegațiile celor 27 de țări membre ale consiliului, precum și un număr important de observatori din partea guvernelor țărilor membre ale F.A.O., inclusiv din R.P. Romînă, precum și din partea unor organizații internaționale. La sesiune se vor examina situația și perspectivele producției agricole mondiale. În acest scop, secretariatul F.A.O. a elaborat un studiu intitulat „Situația mondială a alimentației și agriculturii în 1964".

În discursul de deschidere a lucrărilor consiliului, dr. B. R. Sen, directorul general al F.A.O., a menționat printre altele că în anul 1963, în timp ce populația globului a crescut cu peste 2 la sută, producția agricolă mondială n-a înregistrat decît o creștere cu puțin superioară cifrei de 1 la sută. Totodată el a subliniat că sporirea producției mondiale agricole a fost obținută în special pe seama creșterii acesteia în țările avansate, în timp ce în majoritatea țărilor lumii, în care locuiește și cea mai mare parte a populației globului, se resimte o lipsă acută de produse alimentare. El a făcut un apel la membrii F.A.O. să acorde o mare atenție studierii și indicării căilor celor mai eficiente pentru sporirea producției agricole în țările în cauză.

Consiliul va examina, de asemenea, între cele 26 de puncte ale agendei sale, raportul comitetului pentru produse al F.A.O., care s-a ocupat de comerțul internațional cu produse agricole și care, în lucrările sale, a ținut seama de recomandările recentei conferințe a Națiunilor Unite pentru comerț și dezvoltare.

Ion TUDOSE

MOSCOVA

Actualitate politică

Vizita președintelui și primului ministru al Indoneziei, Sukarno, în Uniunea Sovietică urmează unor întrevederi între reprezentanți ai celor două țări care au avut loc atît la Djakarta cît și la Moscova și care au prilejuit un schimb amplu de vederi în problema relațiilor bilaterale. După cum se știe, A. I. Mikoian, președintele Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S., a vizitat nu demult în fruntea unei delegații parlamentare Indonezia. La Moscova a sosit la scurt timp după aceea ministrul afacerilor externe al Indoneziei, Subandrio. De asemenea, Uniunea Sovietică a fost vizitată recent de o delegație militară indoneziană condusă de Nasution, șeful statului major al armatei indoneziene.

Sosind la Moscova, președintele Sukarno a reafirmat dorința sa de a continua schimbul de păreri cu conducătorii sovietici. Președintele Indoneziei a reafirmat în cuvîntările rostite în timpul cît s-a aflat la Moscova că „între Indonezia și U.R.S.S. există o prietenie sinceră și trainică". „Popoarele noastre, guvernele noastre — a declarat A. I. Mikoian — sînt unite prin țelurile comune ale luptei împotriva imperialismului, împotriva tuturor formelor de colonialism, pentru prietenia între popoare, pentru progres social".

Președintele Sukarno a avut întrevederi cu N. S. Hrușciov, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S. Potrivit agenției *TASS*, acestea s-au axat „asupra problemelor dezvoltării pe viitor a relațiilor prietenești sovieto-indoneziene, precum și asupra problemelor internaționale care prezintă interes reciproc".

Presa sovietică a publicat comunicatul comun sovieto-indonezian în legătură cu vizita președintelui Sukarno. În acest comunicat se reafirmă faptul că principiile coexistenței pașnice „constituie singura bază justă și rațională pentru desfășurarea relațiilor internaționale. Aceste principii corespund în întregime intereselor vitale ale tuturor popoarelor, slujesc cauzei întăririi păcii și securității tuturor statelor". Comunicatul comun expune poziția celor două părți asupra principalelor probleme internaționale. De asemenea, în comunicat se exprimă dorința celor două state de a-și dezvolta relațiile în domeniile politic, economic și cultural.

Moscova a fost vizitată de asemenea în această săptămînă de o delegație guvernamentală a R. D. Germane, condusă de Willi Stoph, președintele Consiliului de Miniștri al R. D. Germane. Delegația a inaugurat expoziția „15 ani de existență a R. D. Germane", organizată la Moscova cu prilejul sărbătorii naționale a R. D. Germane.

Un alt eveniment oglindit de presa sovietică a fost vizita delegației guvernamentale a Republicii Cipru. După cum scrie *Pravda*, în cursul convorbirilor care au avut loc între delegația cipriotă și președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., N. S. Hrușciov, au fost abordate problema dezvoltării pe viitor a relațiilor sovieto-cipriote, situația din zona de est a Mediteranei și alte probleme care prezintă interes pentru ambele părți. *Pravda* anunță că cu prilejul acestei convorbiri, „N. S. Hrușciov a subliniat că Uniunea Sovietică sprijină cu hotărîre lupta justă și eroică a poporului și guvernului Ciprului împotriva acțiunilor agresive și intrigilor unor țări din N.A.T.O. care caută să impună Ciprului hotărîri politice inacceptabile pentru poporul său, cum ar fi crearea unor baze militare străine. Poporului cipriot trebuie să i se asigure posibilitatea de a-și soluționa singur problemele interne pe cale pașnică, fără nici un fel de amestec din afară".

N. PĂTRAȘCU

Întîlnire între președintele Sukarno și A. I. Mikoian

Boala lui Ikeda

Viitorul politic al premierului japonez Ikeda, care încă de cînd el obținuse victoria la limită părea nesigur, a devenit acum și mai incert datorită bolii sale. Medicii i-au pus diagnosticul de tumoare a laringelui și stare precanceroasă. S-a spus că un tratament preventiv de două-trei săptămîni ar putea să-l restabilească dar afirmațiile anterioare destul de contradictorii ale medicilor nu au contribuit la înlăturarea îngrijorării cercurilor politice din Tokio cu privire la capacitatea de acțiune a premierului. Situația încîlcită din sînul partidului liberal-democrat de guvernămînt nu-i permite, pentru moment, nici o alegere provizorie. De pildă, se evită numirea unui premier interimar (șeful guvernului japonez nu are nici un locțiitor oficial). Lupta pentru succesiunea lui Ikeda este dusă cu cea mai mare discreție din motive tactice, dar și din cauza Jocurilor Olimpice. Or, într-un asemenea caz, ea ar deveni din nou foarte ascuțită. Un locțiitor numit acum ar fi aproape sigur că ar fi cîștigat cursa pentru o hotărîre definitivă asupra succesiunii. Pe vremea cînd boala lui Ikeda încă nu era cunoscută, i s-a promis un termen de menajare pînă după Olimpiadă. Forțele care se pronunță pentru retragerea lui vor deveni și mai insistente dacă incapacitatea de acțiune a premierului se va prelungi.

(Din Frankfurter Allgemeine Zeitung)

Populația planetei noastre

A apărut anuarul demografic al O.N.U. pe anul 1963. Acest anuar este bazat pe datele recensămînturilor care au avut loc în diferite țări din lume în perioada 1955—1963.

Iată cîteva din aceste date. Populația globului se ridica la mijlocul anului 1962 la aproximativ 3 135 000 000 de oameni. Ea sporește anual cu 2,1 la sută, adică cu aproximativ 63 000 000 de oameni, ceea ce reprezintă mai mult decît numărul locuitorilor Franței și Cehoslovaciei la un loc.

Potrivit datelor anuarului, iată cifrele aproximative ale populației în cele mai mari țări din lume: R.P. Chineză 670—630 milioane oameni (datele se referă la anul 1958); India 449 milioane de oameni (datele se referă la mijlocul anului 1962); Uniunea Sovietică — 221 milioane; Statele Unite 187 milioane; Indonezia 98 milioane; Pakistan 97 milioane; Japonia 95 milioane; Brazilia 75 milioane; R.F. Germană 55 milioane; Anglia 53 milioane. Prin urmare, două treimi din populația globului trăiește în zece dintre cele mai mari țări din lume.

Cel mai mare oraș din lume ca număr al populației este Tokio, cu 8 613 000 de locuitori (în 1962). Pe al doilea loc se situează New Yorkul care, potrivit recensămîntului din 1960, avea 7 781 984 de oameni. La Șanhai locuiesc 6 900 000 de oameni. Urmează Moscova cu 6 317 000 locuitori, Bombay 4 422 165, Pekin 4 010 000, Chicago 3 550 404, Cairo 3 418 400, Rio de Janeiro 3 223 408, Tian Tzin — 3 220 000, Leningrad — 3 180 000, Londra — 3 179 980, Sao Paolo — 3 164 804, Osaka — 3 151 000.

Cel mai înalt nivel al natalității s-a înregistrat în Republica Coasta de Fildeș, 56 de noi născuți la mia de locuitori. Pe zone geografice mari natalitatea cea mai ridicată s-a înregistrat în Asia de sud-est — 49 la mie. Pe plan mondial, cifra medie este de 37 la mie. În Europa de nord, de vest și centrală natalitatea se cifrează la 18 la mie.

Republica Coasta de Fildeș ocupă primul loc și la mortalitate — 33.3 la mia de locuitori. O mortalitate ridicată se înregistrează în Africa de sud, precum și în Asia de sud-est (24 la mie), în timp ce mortalitatea medie pe plan mondial este de 17 la mie.

În ceea ce privește mortalitatea infantilă, discrepanța dintre nivelurile cele mai reduse și mai înalte este foarte mare. Astfel în Suedia la fiecare mie de noi născuți mor 15 copii, în timp ce în Haiti cifra este de 180,4; în Turcia — 165, în Chile — 116, în Ecuador — 104.

Gibraltar — poarta Mediteranei

La 21 septembrie, ziua în care Malta își proclama independența, ziarele spaniole protestau pe coloane întregi împotriva faptului că Gibraltarul, această poartă a Mediteranei, continuă să rămînă sub controlul Angliei. Gibraltarul formează încă de multă vreme obiectul unei vii dispute între Spania și Anglia, iar ziarele spaniole, care nu s-au grăbit să ceară acordarea independenței coloniilor spaniole, întreabă tot mai des în anii din urmă cînd va lua sfîrșit dominația Angliei în Gibraltar.

Situat în partea de sud a Peninsulei Iberice, la ieșirea din Marea Mediterană în Oceanul Atlantic, Gibraltarul este o

stîncă cu o suprafață de 6 kmp, despărțită de continent printr-un canal artificial. Datorită reliefului și așezării sale, la extremitatea a două continente, el a constituit din cele mai vechi timpuri un punct de atracție, alimentînd imaginația oamenilor care au zămislit în jurul lui fel de fel de legende. Grecii antici numeau Gibraltarul — Coloanele lui Hercule. Plecînd să aducă la Micene vacile uriașului Geryones, spune legenda, Hercule a mers pînă la marginea din apus a pămîntului unde a înălțat, de cele două părți ale unei strîmtori înguste, doi stîlpi uriași de piatră.

Poziția strategică a Gibraltarului a exercitat o mare influență asupra istoriei lui. Diferiții cuceritori și-au disputat cu înverșunare dreptul de a-l stăpîni. În anul 711, Gibraltarul a fost cucerit de arabi care au rămas aici peste 750 de ani. În cinstea conducătorului lor, Tarik ben Sand, ei i-au dat numele de „Djebel-al-Tarik", ceea ce în limba arabă înseamnă „Muntele lui Tarik". Din 1462, Gibraltarul a fost stăpînit de spanioli, iar din 1704 de englezi. Anglia a transformat „stînca" într-o puternică bază militară, și una din principalele escale pe căile de comunicație comerciale și militare cu Orientul. Numeroasele peșteri naturale au fost lărgite, altele noi au fost săpate și consolidate în beton și oțel, creîndu-se astfel o fortăreață subterană cu mai multe etaje. Astăzi, în Gibraltar se găsește o garnizoană terestră, precum și instalații moderne pentru întreținerea forțelor navale și aeriene. Totuși, datorită dezvoltării tehnicii militare, importanța bazei a scăzut simțitor. În ultima vreme a început să se vorbească tot mai des despre intenția englezilor de a o transforma într-un centru turistic.

Disputa dintre Spania și Anglia, în legătură cu viitorul Gibraltarului a ajuns să fie discutată și la O.N.U., în Comitetul special însărcinat cu examinarea problemei aplicării Declarației cu privire la acordarea independenței țărilor și popoarelor coloniale. Toamna trecută, în timpul dezbaterilor, șeful delegației spaniole a declarat că Gibraltarul „este parte integrantă a Spaniei" în timp ce delegatul Angliei a afirmat că „nu există nici o îndoială în legătură cu drepturile suverane ale Angliei, asupra lui". De atunci a trecut exact un an, dar perspectivele găsirii unei soluții sînt la fel de îndepărtate, cu toate că autoritățile de la Madrid au lăsat să se înțeleagă intenția că ar fi dispuse să facă unele concesii.

Disputa de pînă acum cu Anglia pare să influențeze într-o anumită măsură și relațiile acesteia din urmă cu Gibraltarul, determinînd-o — paralel cu alți factori — să modifice statutul acestuia. În urma tratativelor din luna aprilie dintre reprezentanții guvernului englez și ai Consiliului legislativ al Gibraltarului s-a hotărît ca teritoriul să obțină autonomie internă.

Nicolae N. LUPU

Stînca Gibraltar

ANKARA

În centrul preocupărilor: Ciprul

„O hotărîre a Adunării Generale a O.N.U., preconizînd autodeterminarea Ciprului, a declarat F. C. Erkin, ministrul turc al afacerilor externe, ar însemna practic izbucnirea unui război între Turcia și Grecia. Președintele Consiliului de Miniștri al Turciei a făcut cunoscut în mod clar că guvernul turc nu va accepta o astfel de hotărîre".

Cu toate că și Turcia a hotărît să propună dezbaterea problemei cipriote de către Adunarea Generală a O.N.U., divergențele dintre guvernul turc și reprezentanții Organizației Națiunilor Unite se accentuează. Aceasta se referă de pildă la controversata rotație a efectivelor militare turcești staționate în Cipru în virtutea acordurilor de la Londra și Zürich.

Discuțiile în această problemă au intrat în impas. După cum anunța ziarul *Hürriyet*, secretarul general al O.N.U. a cerut ca forțele O.N.U. să exercite un control exclusiv asupra contingentului turc, asupra alimentării acestuia cu combustibil și asupra oricărui gen de aprovizionări. Turcia, după cum afirmă ziarul menționat, a respins cererea și și-a menținut punctul de vedere: contingentul turc trebuie să rămînă pe pozițiile deținute în prezent.

La sfîrșitul unei ședințe a Consiliului de Miniștri, în cursul căreia a fost examinată problema cipriotă, ministrul de externe a vorbit despre serioasele deosebiri de vederi între U Thant și guvernul turc, precizînd în același timp că au fost date noi instrucțiuni reprezentantului permanent al Turciei la O.N.U. pentru aplanarea acestora. Totodată, el a declarat că „generalul Thimaya, comandantul forței O.N.U. în Cipru, a adoptat punctul de vedere turc". Deși în lipsa asentimentului guvernului cipriot, atitudinea atribuită generalului Thimaya nu ar fi putut avea nici un fel de urmare practică, știrea a stîrnit un viu interes. Dar, chiar a doua zi, generalul a dezmințit afirmațiile oficialităților turce.

Jocul afirmațiilor și dezmințirilor, atît de des întîlnit în evoluția problemei cipriote, impune să fie primite cu rezerve și informațiile privitoare la un acord care ar fi fost încheiat cu privire la punerea contingentului turc la dispoziția comandamentului forțelor O.N.U. Întrucît un asemenea acord trebuie să fie legat de reglementarea situației de pe șoseaua Nicosia-Kyrenia, care condiționează la rîndul ei asentimentul guvernului cipriot pentru schimbarea efectivelor contingentului turc, întru-

cit, în sfîrșit, este vorba și despre unele condiții puse de Turcia, mulți observatori se întreabă cum ar fi cu putință traducerea în viață a unui asemenea acord, în eventualitatea că el a fost cu adevărat încheiat. Sînt semnificative în acest sens observațiile unui comentator al ziarului turc *Aksam*. „Situația care rezultă — afirmă acesta — este și ridicolă și confuză. În practică, dacă Comandamentul Națiunilor Unite însărcinează regimentul nostru cu o misiune, acesta nu o va efectua întrucît el are sarcini naționale de îndeplinit. Invers, dacă interesele noastre naționale cer ca el să treacă la acțiune, Comandamentul Națiunilor Unite l-ar putea împiedica sau ar putea ridica obstacole, pe viitor, în calea sa. Pe scurt, este vorba despre o formulă confuză și paradoxală, care este departe de a putea contribui la soluționarea problemei cipriote. Partea cea mai amuzantă a chestiunii constă în faptul că toate aceste lucruri stranii sînt prezentate în definitiv ca un succes diplomatic".

Pentru o edificare completă asupra acestei probleme trebuie să se aștepte informații mai ample cu privire la schimbul de mesaje dintre U Thant și guvernul turc precum și asupra notelor turcești adresate guvernelor american, englez și grec.

Ce se întîmplă între timp în Turcia? Presa turcă relatează că au loc pregătiri militare intense. Inspecțiile și manevrele se succed. *Hürriyet* anunță că cea mai mare parte a ofițerilor de rezervă au primit ordinul de a pleca în Tracia și la Iskanderun. Se afirmă că se revizuiește situația forțelor turce din cadrul N.A.T.O.

Veștile de acest fel sînt acompaniate de altele referitoare la o modificare a atitudinii cercurilor conducătoare față de unele state din N.A.T.O., și față de blocul militar însuși. Ziare turcești, precum și ziare din apusul Europei, au reînceput să vorbească, destul de insistent, despre tendințe de revizuire a politicii externe turcești. Secretarul general al Partidului Muncii din Turcia, Aybar, a declarat de curînd că „poporul turc cere în unanimitate revenirea la o politică independentă. Nici un guvern nu va izbuti să reziste acestei cereri populare". Aybar și-a proclamat totodată solidaritatea cu statele neutraliste.

Observatorii apreciază că afirmațiile despre o eventuală revizuire a politicii oficiale față de blocul atlantic trebuie luate în considerare cu destule rezerve. Multe dintre ele pot avea caracterul unor presiuni politice pentru a determina cercurile conducătoare din unele state occidentale să adopte o atitudine în conformitate cu punctul de vedere al guvernului turc.

Eugen PHOEBUS

Opțiunea ziarului New York Herald Tribune

Pentru prima dată în cei 124 de ani ai existenței sale, ziarul New York Herald Tribune, prin tradiție republican, se pronunță în favoarea candidatului democrat la președinția Statelor Unite (în 1960 New York Herald Tribune anunțase că va sprijini candidatura lui Richard Nixon ; se menționa totodată că, în coloanele ziarului, Walter Lippmann va milita pentru alegerea lui J. F. Kennedy). Reproducem editorialul în care importantul cotidian american își explică opțiunea :

Pentru președinție : Lyndon B. Johnson.

A fost chinuitor de greu să scriem aceste cuvinte simple, pentru că ele întrerup tradiții politice la fel de vechi ca acest ziar. Dar ca americani, și chiar ca republicani, ne găsim într-o situație din care nu există altă ieșire.

Pentru mulți republicani ultima vreme a fost o vreme de scrutare a conștiințelor : să-l susțină pe Goldwater din loialitate față de partid și față de sistemul bipartizan, să treacă de partea lui Johnson, sau, prinși între două alternative inacceptabile, să se abțină de la a alege.

Pentru noi — și credem că acest lucru poate fi valabil și pentru alții — au fost hotărîtoare următoarele considerente :

Abținerea este imposibilă. Cei ce dețin sau aspiră să dețină funcții în cadrul partidului sînt obligați să observe anumite îngrădiri în declarațiile lor. Un ziar nu are acest privilegiu ; și nimic nu ne poate permite să ne abținem de la o alegere afară de cazul în care am susține ca în viitorii patru ani postul de la Casa Albă să rămînă vacant. Trebuie să fie ales fie un candidat, fie celălalt ; problema este cine nu dacă.

Ne-am opus desemnării lui Barry Goldwater. Considerăm că opiniile sale simpliste asupra problemelor mondiale și faptul că făcea apel — în mod intenționat sau neintenționat — la patimi rasiste urîte în acest an în care lupta pentru drepturi egale și-a atins punctul culminant, constituiau motive suficiente pentru a nu-i permite să fie port-drapelul republicanilor.

Dar a cîștigat.

Atunci am sperat că el va dovedi netemeinicia temerilor noastre, va înțelege responsabilitățile unui candidat, va demonstra că este pe măsura funcției la care aspiră și va face astfel cu putință să ne aliniem în spatele lui.

Nu a făcut așa ceva. Fiecare pas întreprins după desemnare făcea să devină și mai evidente două lucruri : 1) că senatorul Goldwater, în ciuda sincerității sale evidente, este pur și simplu lipsit de aptitudinile personale necesare pentru a fi președinte al Statelor Unite ; și 2) că linia urmată de el va distruge nu numai partidul republican, ci și sistemul bipartizan.

Pe măsură ce își expune vederile despre problemele externe devine mai clar că aceste vederi sînt mărginite, că nu sesizează infinitele complexități ale lumii actuale. Confuziile permanente în legătură cu ceea ce a vrut să spună cu adevărat denotă prea puțin talent pentru înțelegerea nuanțelor diplomației. Pe scurt, a demonstrat că este necalificat pentru cea mai personală și mai teribilă dintre răspunderile unui președinte : conducerea relațiilor externe, într-o epocă în care supraviețuirea poate depinde în momente de criză numai și numai de judecata lui.

Întreaga sa strategie sudistă, faptul că și l-a alăturat pe senatorul Thurmond, ca și faptul că el confundă drepturile negrilor cu violența pe străzi, au fost o batjocură la adresa fidelității partidului republican față de ideea egalității în drepturi. Prima sa acțiune care implica o mare răspundere a fost alegerea unui candidat la vicepreședințe. A trecut în revistă pe toți republicanii de prestigiu, pentru a alege în locul lor un funcționar de partid care nu se distingea atunci prin nimic și care s-a distins de atunci numai prin forța cu care proferează insulte.

Chemarea la unitate adresată de Goldwatre lui Hershey a fost foarte superficială și a fost uitată repede (el însuși s-a grăbit să afirme în mod stăruitor că nu a făcut nici un fel de concesii).

Dacă senatorul Goldwater ar reuși să transforme partidul republican într-o grupare goldwateristă îngustă — și aceasta este în mod clar intenția oamenilor din spatele său — el ar reduce o mare organizație politică la o opoziție permanentă și ineficace.

În momentul de față este evident că se produce o îndepărtare în masă de „ticket"-ul Goldwater. Este o defecțiune pe scară națională, un exod masiv bazat pe neîncrederea și pe lipsa de respect față de el.

Credem cu tărie în principiile republicane și am dori să vedem cît mai curînd că partidul republican, care a și slăbit primejdios de mult, devine mai puternic.

Dar acest lucru nu ar justifica, după părerea noastră, o acțiune care să-l facă pe Barry Goldwater președinte al Statelor Unite.

Sprijinindu-l pe Lyndon Johnson, o facem cu ochii deschiși. Nu sîntem de acord cu doctrina democrată care preconizează sporirea continuă a autorității federale ; disprețuim practica tradițională a democraților de a cumpăra voturi în bloc prin legiferarea unor măsuri care interesează anumite categorii și prezentarea lor sub lozinci umanitare.

Dar dl Johnson este un om cu o experiență vastă și cu o competență evidentă. În Senat s-a dovedit a fi unul dintre cei mai abili lideri ai epocii noastre. Ca președinte a acționat cu siguranță și simț al răspunderii de-a lungul a aproape un an de crize — dintre care nu cea mai puțin dificilă a fost criza asasinatului și a succesiunii.

Senatorul Goldwater spune că oferă națiunii o posibilitate de alegere. Dacă este vorba de a alege între acești doi candidați, alesul nostru — ca ziar care a fost republican încă înainte de existența unui partid republican, a fost republican totdeauna de atunci și va rămîne republican — este Lyndon B. Johnson.

La Paris s-a deschis al 51-lea salon de automobile

STATELE UNITE ȘI N.A.T.O.

Președintele Johnson a dat semnalul de încetare a pauzei.

Discuțiile despre stadiul actual al relațiilor interoccidentale s-au desfășurat în ultima vreme fără participare americană.

1964 a fost anul în care Franța s-a distanțat atît de mult încît, pentru a folosi cuvintele ziaristului american Don Cook, a devenit „un aliat al N.A.T.O., nu un participant la N.A.T.O." În acest an, dilema „alături de S.U.A. sau alături de Franța" i-a împărțit pe oamenii politici cu răspundere din R.F.G. în tabere ostile.

Campania electorală din Anglia are în centrul ei disputa: factor nuclear propriu sau politică nucleară anglo-americană. Dar în anul în care Europa occidentală a înscris în fruntea ordinii sale de zi problema structurii Pactului Atlantic, Statele Unite au tăcut.

Tăcere atentă

Expectativa americană a avut cauze multiple. Ar fi simplist să fie reduse la o pasivitate determinată de considerente electorale. Este adevărat că problematica internă a ocupat primul plan, iar în materie de politică externă campania electorală s-a concentrat asupra problemelor războiului nuclear în lumina răspunderii Statelor Unite pentru menținerea păcii. De asemenea, de cînd funcția de șef care plătește și deci comandă Pactul Atlantic nu mai pare a fi o prerogativă inamovibilă a Statelor Unite, este de înțeles reticența partidului guvernamental față de eventualitatea comentării ei, cu prea multă insistență, în preajma alegerilor. Totuși, dacă a fost o tăcere tactică, tactica viza nu numai frontul intern ci și frontul alianței. Observînd procesul de deteriorare, guvernul american se străduia să-i înțeleagă mecanismul, să nu-l supraaprecieze și mai ales să nu manifeste nervozitate și nerăbdare.

Într-un articol apărut în *Foreign Affairs*, profesorul H. Kissinger scria: „Deși moda este să se vorbească despre egalitatea recucerită a Europei, această expresie nu trebuie înțeleasă ad-literam. În ultimii 15 ani Europa a devenit mai puternică. Ea poate și trebuie să joace un rol tot mai de răspundere. Cu toate acestea, în viitorul previzibil noi vom rămîne partenerul cel mai puternic". În această calitate, Statele Unite au continuat pregătirea proiectului care a stîrnit cele mai multe disensiuni în N.A.T.O., proiectul M.L.F., adică planul de creare a unei flote de suprafață constînd din 25 de nave proprietate comună, înzestrate cu cîte zece rachete nucleare Polaris și deservite de echipaje mixte, fiecare țară participantă urmînd să aibă drept de veto asupra folosirii armelor nucleare. După patru ani de discuții și studii, în prima săptămînă a lunii decembrie, grupul de lucru va fi în măsură să prezinte o schiță de statut.

Cine va subscrie la el? Statele Unite au repetat mereu că nu țin neapărat la o listă completă. Semnătura Franței este exclusă, a Germaniei Federale sigură. Mai departe încep dubiile, ezitările. Oricum, guvernul american a făcut cunoscut că va crea forța împreună cu R.F.G. și un alt stat mare (fie Anglia, fie Italia) sau împreună cu R.F.G. și cu două state mici (candidați prezumtivi: Belgia, Olanda, Grecia, Turcia). Va merge deci pînă la capătul unui drum întortocheat, și, după cum o arată porțiunea parcursă, plin de obstacole. Cele 25 de nave de război amenință, cu mult înainte de a exista ca flotă, obiective pe care Statele Unite declară că le urmăresc. Nu ne vom opri la cel mai important dintre ele — prevenirea răspîndirii armelor nucleare — deși el a fost readus în atenția generală, în ultimele zile, de declarațiile președintelui Johnson și premierului Home. Dar chiar din punctul de vedere al bunelor relații dintre S.U.A. și partenerii lor din N.A.T.O., forța multilaterală este apreciată ca o greșeală americană în țările Europei occidentale cărora acest proiect ar fi trebuit, în intenția autorilor lui, să le dea iluzia unei participări mai autoritare la conducerea alianței. La Paris se spune că M.L.F. are darul de a împărți statele vest-europene în integraționiste și neintegraționiste. Însăși folosirea într-un al doilea sens a acestei terminologii aplicate de obicei la problemele Pieței comune arată că proiectul introduce o nouă linie de divizare în alianța atlantică.

Statele Unite au perseverat fără mult zgomot în pregătirea forței nucleare multilaterale, dar aceasta a fost singura acțiune despre care se poate spune că ar violenta într-un fel oarecare pe aliații de dincolo de ocean. Pentru că principalul motiv al reținerii americane a fost, după părerea celor mai competenți observatori, conștiința faptului că Statele Unite nu pot împiedica procesul obiectiv de maturizare politică a Europei occidentale, că tot ce pot face este să-l observe pentru a i se adapta.

Se vorbește într-un fel nou

Dintr-o dată, președintele a trecut la acțiune. Mai întîi l-a invitat la Washington pe noul secretar general al N.A.T.O., i-a cîștigat pe deplin încrederea informîndu-l atît de amănunțit despre politica americană, scriu ziarele, cum n-a mai fost informat decît un singur străin și anume primul ministru britanic. L-a însoțit chiar la „sfînta sfintelor", adică la centrul de control al Comandamentului strategic al aerului pentru a-l convinge de perfecta funcționare a dispozitivului de comandă. În cuvîntările ținute cu acest prilej de președinte, accentul a căzut pe asigurările date aliaților europeni: „Vă puteți bizui pe noi în orice împrejurare".

Au urmat planurile de viitor. Presupunînd că va fi reales, președintele intenționează să plece îndată după aceea, în noiembrie sau în decembrie, în Eu-

— Nu știu ce impresie ar face asupra unui inamic, dar pe noi ne sperie.

Desen de Cummings din ziarul Daily Express

ropa, pentru a conferi cu liderii celorlalte țări atlantice și în special cu președintele de Gaulle, cu cancelarul Erhard și cu viitorul prim-ministru al Angliei. Despre ordinea de zi a eventualelor discuții se pot face tot felul de speculații: M.L.F. desigur, reconsiderarea „interdependenței", pe care se întemeia „marele plan Kennedy" etc. Dar în fruntea acestei ordini de zi președintele Johnson a situat, chiar înainte de a-și anunța oficial intenția de a se deplasa, o problemă de o importanță capitală: „crearea de punți către Răsărit" (expresia îi aparține). „Alianța noastră atlantică se îndreaptă spre vremuri noi, mai grandioase", a spus președintele într-un discurs rostit săptămîna trecută. Pactul atlantic ca instrument de apropiere între Est și Vest — această idee cu totul nouă în concepția americană — nu este totuși inedită. Ea pare inspirată de înțelegerea realității fundamentale de la care pornea binecunoscuta propunere sovietică de încheiere a unui pact de neagresiune între membrii N.A.T.O. și participanții la Tratatul de la Varșovia: necesitatea imperioasă a coexistenței pașnice.

Mergînd și mai departe, președintele Johnson a proclamat anul 1965 „Anul colaborării internaționale" și a anunțat că, dacă va fi ales, intenționează să convoace anul viitor o conferință a Casei Albe pentru „cercetarea, explorarea, dezbaterea și discutarea amănunțită a tuturor mijloacelor și căilor posibile de colaborare care să ducă la pace". „Colaborarea internațională, a continuat președintele, nu este doar o idee sau un ideal. Considerăm că ea este o necesitate clară a supraviețuirii noastre. Cu cît o națiune este mai mare, cu atît este mai mare necesitatea ca ea să lucreze în colaborare cu alte popoare, cu alte țări, cu alte națiuni. Astăzi sarcina nu este de a discuta teoria sau concepția colaborării internaționale, ci de a îmbunătăți și consolida organizațiile existente".

Ne aflăm, afirmă comentatorii, în fața unei încercări de a schimba discuțiile despre relațiile S.U.A.—N.A.T.O. Statele Unite fixează Pactului Atlantic un nou obiectiv și manifestă dorința de a-l conduce spre acest obiectiv. Dacă s-ar analiza căile propuse de președinte pentru realizarea unei apropieri Est-Vest, s-ar vedea că ele au mai fost preconizate și de alții. Comerțul, de pildă: au existat în ultimul timp divergențe serioase între partenerii atlantici, dar în general ele s-au datorat opoziției americane față de tendințele vest-europene de liberalizare și lărgire a legăturilor comerciale cu țările socialiste (vezi problema creditelor). Sau întîlnirile la nivel înalt. Citim în *New York Times:* „Dl Johnson apreciază că tratatul de interzicere parțială a experiențelor nucleare, stabilirea comunicației directe Washington—Moscova și tranzacția în baza căreia S.U.A. au vîndut iarna trecută grîu Uniunii Sovietice, sînt semne încurajatoare și ar vrea să examineze împreună cu dl Hrușciov viitorii pași posibili. O asemenea întîlnire — care depinde și de acordul d-lui Hrușciov — ar trebui să fie precedată de întîlniri cu lideri ai unor țări aliate".

Această știre vine după știrile din presa vest-germană referitoare la un proiect de întrevedere între cancelarul Erhard și șeful guvernului sovietic. Nici „Anul colaborării internaționale" nu este o inițiativă americană, ci o inițiativă luată de O.N.U., ca urmare a sugestiei fostului prim-ministru al Indiei, Nehru.

Frontonul N.A.T.O. astăzi

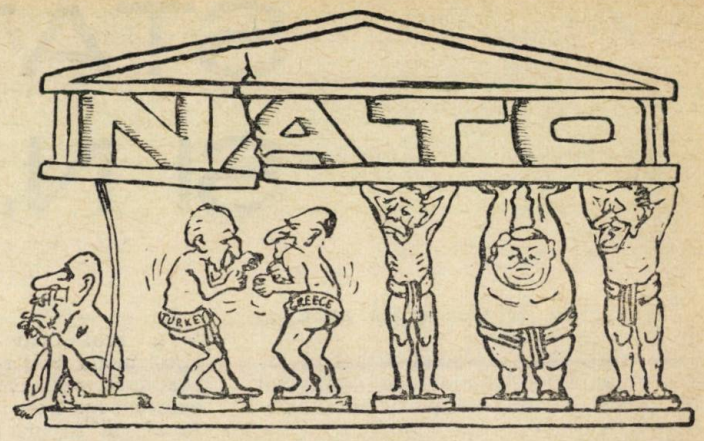

(Desen din **Komment** — Londra)

Dar, chiar dacă guvernul american nu consideră necesar să precizeze că preia idei de largă circulație, esențial este nu acest aspect ci, dimpotrivă, faptul că, la capătul a 10 luni de expectativă, promite să se angajeze pe această cale.

Mai mult decît în orice alt domeniu, considerentele electorale coincid în această privință cu interesele S.U.A. în cadrul alianței occidentale. De notat că președintele a adresat propunerile de coexistență Est-Vest unui auditoriu mai larg — partenerii atlantici — după ce a verificat efectul lor asupra unui auditoriu mai restrîns dar nu mai puțin important: opinia publică americană.

Nu tot ce se spune în plină campanie electorală este considerat în S.U.A. literă de evanghelie. Promisiuni făcute acum 4, 8, 12, 16 ani, și neîndeplinite nici azi, ar putea umple volume. Totuși, dintre promisiunile pe care le aud, alegătorii le preferă pe cele în concordanță cu dorințele lor.

Opinii vest-europene

Este firesc ca și la acest punct să se pună întrebarea: Cum este privită în țările europene, membre ale N.A.T.O., campania electorală americană? Tendințele de emancipare, din ce în ce mai marcate, au făcut din Europa occidentală un critic a cărui părere își are importanța ei. De aceea, observatorii politici americani, — deși preocupați în primul rînd de evoluția opiniei publice americane față de solicitările preelectorale ale celor două partide — privesc cu coada ochiului și spre aliați, pentru a le înregistra reacțiile.

Cîteva prime impresii generale:

1) Șocul inițial a trecut. În primele zile după Convenția partidului republican, ziarele vest-europene — cu precădere cele engleze — își manifestau pe un ton alarmat îngrijorarea față de turnura pe care părea s-o ia viața politică americană. Dar, pe măsură ce sondajele de opinie și alte simptome confirmau creșterea decalajului între șansele celor doi candidați la președinție, spiritele au început să se liniștească. Este semnificativ că, acum, declarațiile lui Barry Goldwater, fie ele cît de neașteptate, sînt reproduse și comentate — sever sau ironic — în paginile de interior ale ziarelor, în timp ce acțiunilor sau cuvintelor lui Johnson li se face loc cu regularitate în pagina întîia.

Au dispărut din presă și „pasiențele" de genul: Cum ar arăta Occidentul dacă formația liderilor ar fi Goldwater-Wilson-de Gaulle-Erhard, sau Goldwater-Home-Defferre-Brandt sau Goldwater-Home-de Gaulle... etc.

2) Oamenii politici vest-europeni își impun o anumită discreție, de teamă ca exprimarea cu voce tare a preferințelor lor să nu fie interpretată drept o tentativă de imixtiune în treburile interne ale Americii. În același timp, însă, ei folosesc orice prilej pentru a-și afirma interesul față de rezultatele înfruntării electorale care — cel puțin teoretic — poate modifica orientarea internațională a celui mai puternic membru al aliantei atlantice.

3) Tot ceea ce s-a întîmplat în ultimele două luni în S.U.A. a imprimat forță tendințelor centrifuge din N.A.T.O., accentuînd orientarea pe care, pornind de la ideea că generalul de Gaulle este principalul ei inițiator, comentatorii apuseni s-au deprins s-o numească „gaullistă".

Există, bineînțeles, deosebiri de nuanțe între reacțiile înregistrate în principalele capitale vest-europene. Toate au însă o trăsătură comună: emoția negativă produsă de ideea unei eventuale schimbări radicale a politicii Washingtonului. Această politică a fost tratată — grosso modo — ca o constantă față de care se pot adopta atitudini variate. Cînd la Bonn se discută dacă apropierea franco — vest-germană este sau nu preferabilă unei alinieri perfecte după Statele Unite, se consideră dată o anume politică americană. Disputa dintre conservatori și laburiști în jurul necesității sau inutilității unui factor nuclear propriu are sens numai în raport cu politica nucleară americană cunoscută. Cît despre poziția Franței înlăuntrul Pactului Atlantic, s-a subliniat adesea că ea se explică parțial prin convingerea guvernului francez că atitudinea sa independentă nu este de natură să modifice structura de bază a alianței atlantice, eventualele schimbări urmînd să implice doar o mai mare libertate de acțiune a membrilor și o reechilibrare a raporturilor dintre ei.

În fața fenomenului Goldwater, o bună parte dintre noțiunile curente au manifestat însă tendința de a se răsturna. Concepțiile candidatului republican despre pace și război, despre coexistență și armele atomice, despre relațiile Est-Vest sau chiar despre relațiile dintre partenerii occidentali par atît de diferite de cele curente în capitalele vest-europene încît, în ipoteza triumfului lor, ar deveni necesară o reconsiderare a ansamblului problemelor alianței dintre S.U.A. și Europa occidentală.

De aici, o situație la prima vedere paradoxală. Candidatul republican, care a cerut, după cum se știe, ca generalii din N.A.T.O. să hotărască singuri în pri-

vința folosirii unor arme nucleare, a mers mai departe și a spus: „Cred că trebuie să-l ajutăm puțin pe președintele de Gaulle să-și dezvolte forța nucleară. Dacă vom înzestra N.A.T.O. cu arme mai bune, mai moderne, îl vom putea satisface pe de Gaulle. Dacă îl vom întîmpina la jumătatea drumului în problema comandamentului suprem al alianței atlantice, cred că vom putea ajunge la o înțelegere cu el".

Această declarație, ca și tot ceea ce face și spune candidatul republican, a fost înregistrată la Paris, ca și la Londra și Bonn doar ca o probă suplimentară a inconsecvenței senatorului care, mult mai adesea, vorbește despre necesitatea întăririi conducerii americane a alianței nord-atlantice. „Gaullismul" este întărit de certitudinea tot mai răspîndită în Europa occidentală că S.U.A. devin „unreliable" (în traducere românească aceasta înseamnă aproximativ „cineva pe care nu se poate conta"). Și chiar dacă posibilitatea victoriei candidatului republican este privită acum în țările N.A.T.O. cu un scepticism aproape unanim, chiar dacă expresia „Vă vorbesc al 34-lea și al 37-lea președinte al Statelor Unite" folosită de crainicul televiziunii americane pentru a-i prezenta pe Eisenhower și Goldwater a stîrnit zîmbete, evoluția campaniei electorale americane a impresionat puternic. În jurul candidatului republican s-au unit forțe de a căror existență vest-europenii nu erau pe deplin conștienți. În presa occidentală, noțiunea de fascism este asociată deseori cu cercurile care îl sprijină pe Goldwater. Apoi, inconsecvențele sau violențele de limbaj, interpretate ca o jonglerie primejdioasă cu noțiunile de pace și război, nu sînt mai gustate pe tărmul răsăritean al Atlanticului.

Ca atare, este de înțeles temerea exprimată de Sulzberger în *New York Times*: „Chiar dacă Goldwater va suferi o înfrîngere grea, experții străini pot trage concluzia că aproape jumătate din populația adultă a S.U.A. este în favoarea unor idei care-i înspăimîntă pe aliați. O asemenea interpretare ar putea să dăuneze actualelor legături dintre Washington și aliații lui, chiar dacă Johnson va obține o mare victorie".

După cum reiese din cele mai recente manifestări ale președintelui, el se străduiește să contracareze anticipat o asemenea reacție.

Pe măsură ce data alegerilor se apropie, atenția acordată în capitalele interesate declarațiilor lui Johnson sporește. Cancelariile se întreabă ce va urma, după noiembrie, actualei pauze diplomatice. De la speculațiile pe marginea unor probleme precis delimitate— de exemplu: cu cîtă stăruință se va relua runda Kennedy? — pînă la presupunerile referitoare la atitudinea mai mult sau mai puțin activă a administrației reînnoite față de problematica destinderii, aprecierile conjuncturale pornesc în general de la ipoteza realegerii lui Johnson.

Totul — cu surdina impusă de o discreție pe care oamenii politici străini se simt mai obligați s-o respecte decît gazetarii.

Se apropie ziua în care — după depășirea tuturor inhibițiilor și impulsurilor electorale — Statele Unite vor fi puse în situația de a arăta prin fapte cum înțeleg să rezolve principala contradicție a Pactului Atlantic: contradicția care opune vechea lui structură și vechea lui orientare noilor realități internaționale.

Felicia ANTIP

„DEZGHEȚ" ÎN COMERȚUL EST-VEST

Presa internațională publică în aceste zile numeroase știri și date care reflectă o creștere sensibilă a schimburilor economice și comerciale dintre țările capitaliste și țările socialiste. Comerțul dintre state fiind un barometru destul de sensibil al climatului internațional, creșterea schimburilor Est-Vest reprezintă incontestabil noi cuceriri de poziții pe arena mondială ale politicii de coexistență pașnică între state cu orînduiri sociale deosebite.

Și în acest domeniu își găsesc expresia schimbările profunde care au avut loc în lume în perioada postbelică și influența pe care aceste schimbări au avut-o asupra politicii statelor. În perioada cea mai rea a războiului rece, politicii de „stăvilire a comunismului", de amenințare cu „represalii" masive și de creare a blocurilor militare i-a corespuns în domeniul comerțului politica de embargo și discriminare împotriva țărilor socialiste.

Politica de embargo inițiată de puterile occidentale imediat după cel de-al doilea război mondial n-a fost eficace nici în perioada în care Uniunea Sovietică și noile țări democrat-populare aveau o situație economică grea datorită distrugerilor războiului. Cu atît mai puțin putea fi eficace în condițiile cînd țările socialiste au dobîndit succese remarcabile în dezvoltarea economiei lor și cînd drept rezultat ritmul de creștere al comerțului exterior al sistemului mondial socialist a depășit pe cel al ansamblului lumii capitaliste. „Această politică de îngustare a relațiilor economice — arată Declarația adoptată de Plenara C.C. al P.M.R. din aprilie — nu numai că nu a izbutit să împiedice mersul înainte al țărilor socialiste, ci s-a întors împotriva inițiatorilor ei prin efectele negative produse de încălcarea necesităților obiective ale dezvoltării relațiilor economice mondiale".

Datele statistice arată că, în pofida embargoului, în perioada 1953—1962 partea revenind țărilor capitaliste dezvoltate în exportul țărilor socialiste a crescut de la 15,4 la sută la 18,8 la sută și de la 17,6 la sută la 20,4 la sută în importurile țărilor socialiste. Potrivit unor statistici citate în fața Comisiei Senatului american, comerțul Est-Vest a crescut de la 3 miliarde dolari în 1953 la 6,6 miliarde dolari în 1958 și la 11,5 miliarde dolari în 1963, iar cu includerea comerțului cu Cuba, Iugoslavia și a schimburilor între R.F.G. și R.D.G. s-a ridicat la 12,5 miliarde dolari. După cum se vede, legile comerțului s-au dovedit mai puternice decît cele mai riguroase măsuri politice îndreptate împotriva lor. „Există — spunea Lenin — o forță mai puternică decît dorința, voința și hotărîrea oricăruia dintre guvernele sau clasele ostile nouă, această forță o constituie relațiile economice mondiale generale care le silesc să pășească pe această cale a stabilirii de legături cu noi".

În ultima vreme s-au produs o serie întreagă de fapte care ilustrează și mai izbitor această teză leninistă. Creșterile sensibile ale volumului de schimburi prevăzute în acordurile comerciale semnate de la începutul anului 1964 de Italia, Franța, Anglia, R.F.G., cu U.R.S.S., Polonia, Cehoslovacia, Romînia, Bulgaria și alte țări socialiste europene, tranzacțiile comerciale ale Cubei cu firme engleze, franceze, spaniole, grupurile de oameni de afaceri din Japonia și din țări occidentale care vizitează R. P. Chineză în vederea intensificării comerțului, toate acestea au determinat publicații economice ca *Financial Times* să evalueze că în 1964 comerțul între țările celor două sisteme se va ridica la circa *15 miliarde dolari*.

Numai în ultima vreme ziarele au anunțat următoarele: Uniunea Sovietică a achiziționat de la firma engleză *Imperial Chemical* și de la firma italiană *Snam Progetti* utilaje pentru o serie de uzine chimice; Cehoslovacia a semnat cu firma engleză *British Power Gas Co* un contract pentru instalații de amoniac lichid și uree pe care presa cehă l-a caracterizat ca „unul din cele mai importante contracte de livrări de instalații încheiat cu o firmă capitalistă"; o delegație guvernamentală ungară a vizitat Canada și a încheiat un acord comercial pe trei ani care prevede înlesniri reciproce pentru dezvoltarea schimburilor; acordul comercial dintre R.D.G. și Suedia prevede sporirea cu 10 la sută a schimburilor de mărfuri pe 1964, urmînd ca cele două țări să semneze curînd un acord suplimentar; în comerțul exterior al Poloniei, schimburile cu țările capitaliste reprezintă 40 la sută; schimburile comerciale dintre U.R.S.S. și Japonia depășesc în prezent cifra de un sfert de miliard de dolari.

S-a prăbușit astfel unul din argumentele adversarilor schimburilor comerciale Est-Vest și anume că chiar dacă s-ar elimina embargoul valoarea acestor schimburi nu ar însemna prea mult sub raportul cifrei de afaceri. Acum este evident că comerțul Est-Vest are un potențial enorm și că dacă măsurile de discriminare ar fi înlăturate schimburile ar crește considerabil. Aceasta explică interesul major pe care cercurile de afaceri și guvernele din țările occidentale au început să-l acorde comerțului cu țările socialiste.

În Statele Unite, Comisia de afaceri străine a Senatului a organizat audieri și a chemat înalți demnitari, reprezen-

tanți ai Camerei de Comerț, ai Asociației naționale a industriașilor și ai altor cercuri de afaceri cu scopul de a examina dacă politica S.U.A. privind comerțul Est-Vest servește — potrivit formulei consacrate — „cele mai bune interese ale S.U.A."

După părerea comentatorilor autorizați, ceea ce a provocat aceste audieri neobișnuite este faptul că tot mai mulți dintre aliații S.U.A. au pășit în ultima vreme pe calea sporirii schimburilor comerciale cu țările socialiste. Deși pentru S.U.A. exportul nu prezintă aceeași însemnătate ca pentru țări ca Anglia, R.F.G., Japonia ș.a., ponderea lui pe ansamblul economiei fiind relativ mai redusă, cererile unor oameni de afaceri, necesitatea echilibrării balanței de plăți și considerente de politică generală au pus chestiunea la ordinea zilei. În această ordine de idei, secretarul Departamentului Comerțului, L. Hodges, a declarat: „Multe din produsele care în trecut puteau fi obținute exclusiv din S.U.A. sînt acum disponibile în circa 10 țări. Trebuie să fim realiști în aplicarea controlurilor noastre asupra exporturilor. Nu are nici un sens să contestăm categoric dreptul oamenilor de afaceri americani de a vinde unde pot găsi cumpărători, în afara cazului că asemenea vînzări ar dăuna intereselor țării".

În același timp, organizații de dreapta și o serie de senatori reacționari se pronunță în favoarea menținerii embargoului și atacă vehement orice pas în direcția dezvoltării schimburilor comerciale cu țările socialiste.

Sintetizînd într-un editorial discuția, ziarul *New York Times* constata că doi factori cer reconsiderarea politicii: „Primul este eșecul evident al politicii de embargo de a-și atinge țelul. Țelul era de a tîrpila serios creșterea puterii militare și industriei sovietice. Acest țel n-a fost atins cît de cît. Recent, diminuarea tensiunii războiului rece a rezultat într-o creștere rapidă a comerțului. Singurul efect vădit al politicii americane restrictive a fost de a izola comunitatea oamenilor de afaceri din țara noastră de una din regiunile cu cea mai rapidă creștere în comerțul internațional".

Iar buletinul lui *First National City Bank* scrie: „Toate considerațiile economice favorizează normalizarea comerțului Est-Vest, cu excepțiile rezonabile. Comerțul între națiuni, cu avantaje reciproce, este o cale bună de a ține rivalitatea pe baze pașnice".

În acest spirit au salutat numeroase ziare rezultatul pozitiv al tratativelor romîno-americane de la Washington. Vizita în S.U.A. a delegației guvernamentale romîne condusă de Gh. Gaston Marin, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, înțelegerile la care ea a ajuns cu delegația guvernamentală americană condusă de Averell Harriman, subsecretar al Departamentului de Stat, au fost pe drept cuvînt caracterizate de presa mondială ca o „contribuție la topirea gheții războiului rece". Buletinul Casel Albe a apreciat că „principala importanță a înțelegerilor la care s-a ajuns în cele două săptămîni de tratative la nivel înalt între S.U.A. și Romînia nu o constituie doar dezvoltarea schimburilor comerciale, ci și dezvoltarea relațiilor dintre cele două țări". Totodată, invitațiile pe care le-a primit delegația romînă din partea unui mare număr de conducători de firme industriale importante, bănci și asociații economice arată interesul crescînd al cercurilor de afaceri americane pentru dezvoltarea schimburilor cu țara noastră. Interesul privește comerțul în ambele sensuri.

Este interesant următorul tabel întocmit recent de publicația americană *Economic Notes* pe baza statisticilor O.N.U. În tabel, la populație și producție industrială sînt incluse toate țările, în afară de Statele Unite.

GRUPURI DE ȚĂRI	în %		
	Populație	Producție industrială	Exporturi S.U.A.
Țări socialiste	36	47	1
Țări slab dezvoltate	50	9	32
Țări capitaliste avansate	14	44	67

Revista demonstrează că dacă s-ar renunța complet la măsuri de discriminare și S.U.A. ar ridica exporturile spre țările socialiste la nivelul producției industriale a acestora, cifra acestor exporturi s-ar ridica în mod considerabil.

■

Fenomenele care s-au produs în domeniul schimburilor comerciale Est-Vest au fost determinate și de faptul că în ultimii ani monopolurile s-au simțit deosebit de strîmtorate pe piețele mondiale. Pe vremea cînd a început să se aplice politica de embargo, majoritatea țărilor Europei occidentale, ca și Japonia, se găseau încă în stadiul reconstrucției postbelice. Problema piețelor nu li se punea pe atunci cu acuitate. Dar în prezent, cînd ponderea Europei occidentale în producția capitalistă mondială a crescut de la 30,4 la sută în anul 1948 la 35,3 la sută în anul 1962, iar cea a S.U.A. a scăzut de la 53,4 în 1948 la 43,6 în 1962, lupta pentru piețe de desfacere și sfere de investiții de capital pentru materii prime și combustibil (pe care „integrarea" din Piața comună nu a înlăturat-o) a dus la o rivalitate crescîndă pe piețele mondiale. În plus, țările slab dezvoltate din Asia, Africa și America Latină nu s-au dovedit a fi acele piețe ideale pentru exportul țărilor capitaliste dezvoltate, la care visau economiștii burghezi imediat după război. În realitate, ponderea țărilor slab dezvoltate în exportul mondial a scăzut în ultimii 8 ani cu 20 la sută. La baza acestui fenomen oarecum paradoxal se află înainte de toate reducerea prețurilor la materiile prime — obiectul de export al acestor țări. Ca rezultat, rezervele de valută ale țărilor slab dezvoltate s-au redus, iar posibilitatea lor de a importa produse finite din țările capitaliste industrializate este cu 20—25 la sută mai mică decît era cu 10 ani în urmă. În aceste condiții, tendința unor țări occidentale de a străpunge barierele artificiale care zăgăzuiesc schimburile comerciale cu țările socialiste este pe deplin explicabilă.

Observatorii internaționali comentează necesitatea eliminării acestor bariere. Se cere revizuirea listei de materiale strategice și eliminarea interdicțiilor pentru mărfuri care nu au însemnătate militară. De asemenea, pentru ca schimburile Est-Vest să poată funcționa normal, țările occidentale trebuie să rezolve nu numai problema exportului de mărfuri în Est, ci și a importului de mărfuri din Est pentru a se crea posibilități cuvenite de plată, a se echilibra schimburile. În prezent, sistemul de tarife vamale sau lipsa unor contingente de import ridică piedici în calea unui comerț reciproc avantajos. O altă problemă o constituie creditele pe termen lung ce se acordă în mod curent în operațiile comerciale importante de pe piața capitalistă. Și în această privință a intervenit un element nou — hotărîrea Angliei de a acorda Uniunii Sovietice și altor state socialiste credite pe termen lung.

Ministrul de externe englez Butler, răspunzînd criticilor de la Washington și Bonn, declara: „Unora dintre aliații noștri nu le place că în principiu sîntem gata să acordăm credite pe termen lung țărilor comuniste, întrucît ei consideră că aceste credite ar fi un «ajutor» pe cînd noi nu credem aceasta. Scopul garanțiilor noastre financiare, ca și al altor credite de export ale noastre, este dezvoltarea exportului Angliei".

Recent și Japonia a hotărît să acorde credite pe termen lung unor țări socialiste, hotărîre care a fost caracterizată de un ziar american ca „o spărtură în frontul occidental". Explicînd această măsură Yosyo Sakuranti, ministrul comerțului exterior al Japoniei a declarat cu sinceritate: „Ne-am format părerea că dacă Japonia nu va aproba vînzarea în aceste condițiuni, businessmanii europeni vor căpăta posibilitatea favorabilă de a intercepta tranzacția". De menționat că Japonia a avut în 1963 un deficit al balanței comerciale de 1 282 000 000 dolari.

Problema creditelor pe termen lung a stat în centrul ultimei sesiuni de la Bruxelles a miniștrilor de externe ai țărilor Pieței comune. Potrivit ziarului *Le Monde* din 21 septembrie, la sesiune Couve de Murville, ministrul de externe al Franței a anunțat că a avut loc „un reviriment în poziția franceză" în problema înțelegerii de la Berna de a nu depăși termenul de cinci ani la credite în operațiunile comerciale cu țări socialiste. Reprezentantul Franței — scrie *Le Monde* — „a făcut un apel la realism invocînd breșele făcute în sistem de englezi și japonezi care obligă acum Franța să-și reconsidere poziția".

De fapt și unele cercuri vest-germane încep să se îndoiască de înțelepciunea unei poziții negative față de credite pe termen lung. Ziarul *Frankfurter Rundschau* din 5 mai, scrie: „Ținînd seama de această evoluție, ar trebui gîndit dacă nu cumva este cazul să se acorde credite pe termen lung blocului răsăritean".

Dacă se ține seama că în domeniul comerțului, mai mult decît în orice alt domeniu al vieții internaționale, asemenea hotărîri provoacă „reacții în lanț", pare oarecum justificată introducerea poetică (neobișnuită pentru sobra și conservatoarea revistă *The Economist*) cu care ea își începe editorialul: „Primăvara în țările nordice este anunțată de zgomotul ghețarilor care se sparg și de murmurul a nenumărate piraie invizibile. Nimic nu se vede mișcîndu-se și totuși se simte o schimbare în văzduh. Comerțul multă vreme înghețat pînă la cel mai mic izvor începe să dea semne de mișcare".

Silviu BRUCAN

Nou record mondial:

TOKIO-1964

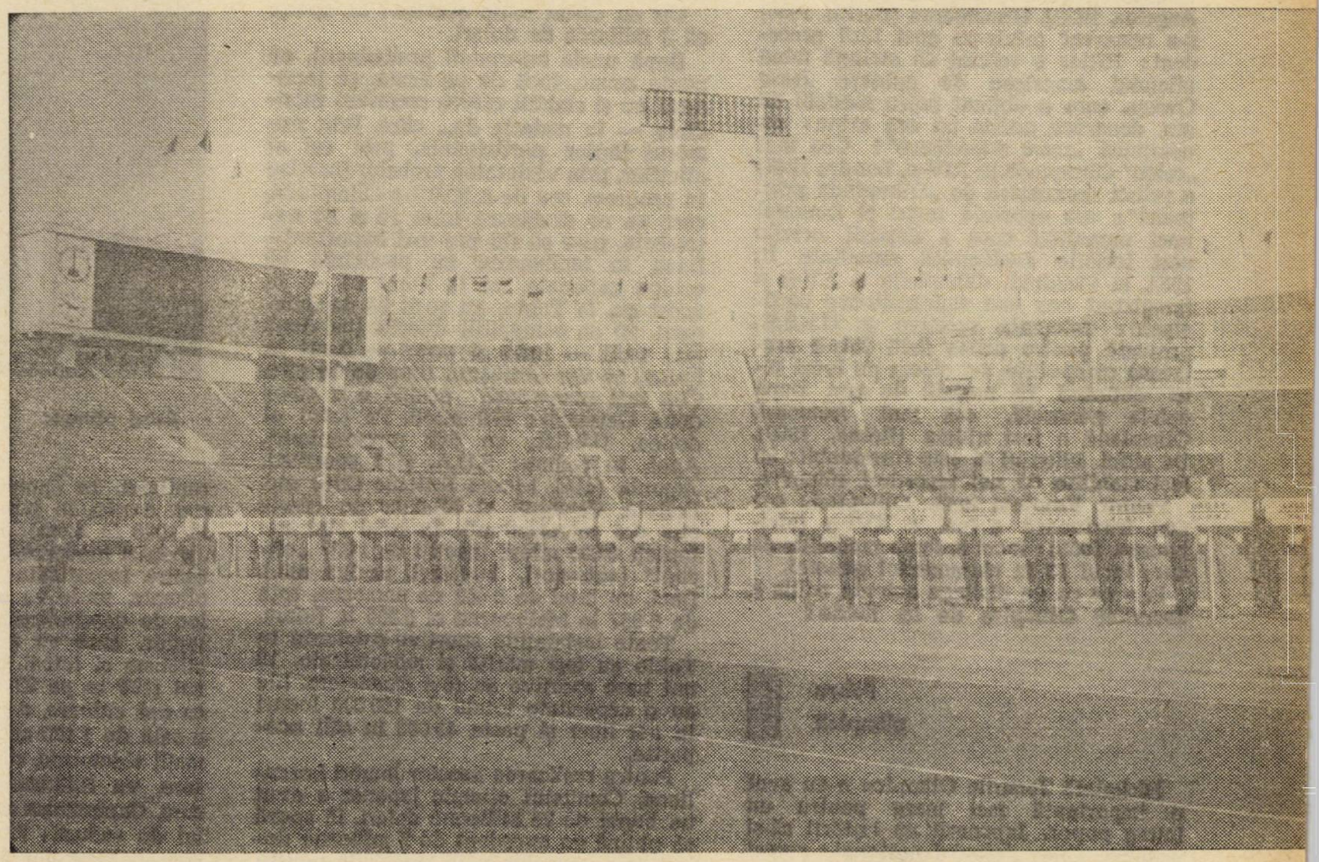

Repetiție generală pe marele stadion din Tokio

Originea Jocurilor Olimpice moderne trebuie căutată în vechile întreceri atletice ale elinilor, care – ținute din patru în patru ani – erau cunoscute sub numele de Olimpiade, după orășelul grecesc Olympia, în apropierea căruia aveau loc. Se crede că aceste concursuri publice au luat naștere în anul 776 î.e.n. Pindar, marele poet liric elin, care a închinat 14 ode triumfale atleților ce s-au distins la diverse olimpiade, susține că ele ar fi fost inițiate de Hercule însuși. Jocurile durau 5 zile. După sacrificiile religioase obișnuite, urmau concursurile atletice : alergări de viteză, curse de rezistență, curse de hopliți (pedestrași greci), lupte, box, pancration (o îmbinare a acestor două sporturi), curse de care, călărie și pentation (concurs din 5 probe : săritură, disc, lance, alergare și luptă). Cîștigătorii primeau o cunună de lauri, erau purtați în triumf, sărbătoriți prin cîntece și ospețe ; ei aveau dreptul de a-și angaja un poet care să le compună o odă triumfală. Păstrîndu-și doar în parte semnificația religioasă, Oiimpiadele au jucat un rol important în viața socială și economică a vechilor greci, fiind o manifestare de solidaritate națională, menită să ducă la deșteptarea conștiinței comunității etnice a tuturor elinilor. În anul 393 e.n., împăratul bizantin Teodosiu, interzicînd orice rituri păgîne, a desființat și Jocurile Olimpice.

Un scurt istoric, în superlative

Jocurile Olimpice moderne își datorează existența pedagogului francez Pierre de Coubertin (1863—1937). Participînd la săpăturile arheologice din Grecia, care au scos la iveală ruinele vechii cetăți Olympia, el a fost impresionat de amenajările sportive ale antichității și, în 1892, a propus organizarea unor noi Olimpiade. Doi ani mai tîrziu, o conferință internațională convocată la Sorbona a aprobat în unanimitate propunerea sa. Prima Olimpiadă a avut loc la Atena în 1896. În timp ce trupul lui Pierre de Coubertin e înmormînat la Lausanne (Elveția), inima lui se odihnește în pămînt elin, la Olympia.

Dacă am presupune că fiecare ediție a Jocurilor Olimpice moderne s-a întrecut cu celelalte în a-și contura o trăsătură specifică, am putea obține un extrem de interesant istoric în... superlative relative. Indiscutabil, cea mai dificilă Olimpiadă a fost prima (Atena, 1896) : Pierre de Coubertin a trebuit să contribuie personal cu un ajutor substanțial și să lanseze o listă de subscripții ; de altfel, această ediție a fost și cea mai haotică ; în lipsa unui regulament internațional, s-au adoptat regulamentele naționale ale țărilor în care cutare probă avea o mai îndelungată tradiție : regulamentul francez pentru alergări, cel britanic pentru sărituri și aruncări etc. Olimpiada a II-a (Paris, 1900) a fost cea mai lungă : de la 21 mai la 28 octombrie. Pentru prima și ultima dată, învingătorii ei au fost recompensați în... bani. Dificultățile financiare au fost rezolvate prin includerea Jocurilor Olimpice în cadrul Expoziției mondiale din acel an.

Cea mai... meschină Olimpiadă (a III-a, St. Louis, 1904) a întrunit sportivi din numai 10 țări : o seamă de state europene au refuzat să-și trimită delegațiile sportive în S.U.A. La St. Louis s-a petrecut și cel mai nesportiv gest din istoria întrecerilor olimpice : un maratonist a vrut să trișeze, parcurgînd o parte din traseu într-un automobil ! Olimpiada a IV-a (Londra, 1908) a fost cea mai agitată : la festivitatea de deschidere, gazdele „au uitat" să înalțe drapelul american.

Olimpiadele fără istoric sînt : a VI-a (Berlin, 1916), suspendată din cauza primului război mondial, și a XII-a și a XIII-a, din 1940 și 1944, care nu s-au ținut datorită celui de-al doilea război mondial.

Cea mai discriminatorie dintre toate întrecerile sportive a fost Olimpiada a VII-a (Angers, 1920) : aici, puterile

aparținînd fostei Triple Alianțe (Germania, Austria, Turcia) nu au fost invitate.

Cel mai formidabil atlet al tuturor întrecerilor este alergătorul finlandez Paavo Nurmi: acesta a dominat Olimpiadele a VII-a, a VIII-a (Paris, 1924) și a IX-a (Amsterdam, 1928), obținînd de fiecare dată cîte trei medalii de aur. Cea mai bine înzestrată întîlnire sportivă a fost, în trecut, Olimpiada a X-a (Los Angeles, 1932). Următoarea (Berlin, 1936) s-a remarcat printr-un gest fără precedent: Hitler a refuzat să strîngă mîna atletului american de culoare Jesse Owens, care a obținut patru medalii de aur, deoarece acesta nu era arian: nu aparținea „rasei superioare"! Cea mai „caldă" Olimpiadă (a XIV-a, Londra 1948) a primit denumirea de „Olimpiada prieteniei": era expresia forței și tinereții unei umanități care a depășit ororile unei teribile conflagrații mondiale. În 1952, la Helsinki, Olimpiada a XV-a a înregistrat cea mai suprinzătoare participare: delegația sportivă a U.R.S.S., prezentă pentru prima dată într-o asemenea competiție, s-a clasat pe locul întîi obținînd 15 medalii de aur. După opinia generală, cea mai frumoasă Olimpiadă a fost ultima (Roma, 1960). De altfel, bilanțul ei este formidabil: au fost stabilite 83 noi recorduri olimpice.

Pentru Romînia însă, Olimpiada cea mai fructuoasă a fost a XVI-a (Melbourne, 1956): locul 8, după medaliile de aur; locul 13 în clasamentul general.

Prin ce se va distinge actuala ediție a Jocurilor Olimpice de la Tokio?

Febra olimpică

Niciodată Jocurile Olimpice n-au avut o importanță mai mare pentru un întreg popor. Japonezii au hotărît să-și modifice chiar drapelul național: cercul roșu, simbolizînd soarele ce răsare, pe fond alb, va avea un diametru mai mare. Mai mult: în vederea Olimpiadei, Comitetul național olimpic a decis — fără a mai aștepta hotărîrea cercurilor universitare — ca numele țării să fie nu *Nihon*, ci *Nippon*, rezolvînd astfel o seculară controversă. „Pradă unui straniu delir colectiv, fără precedent, scrie *Le Figaro*, timp de patru ani, lună de lună, zi de zi, Tokio, cel mai mare oraș din lume, a trăit prin anticipație la ora olimpică". Pentru a aduce flacăra olimpică, urcînd cele 200 de trepte ale stadionului, pînă în fața împăratului Hirohito și a celor 72 000 de spectatori, a fost ales studentul Joshinari Sakaï, campion universitar al Japoniei la proba de 400 m. Sakaï nu e un atlet oarecare: în vîrstă de 19 ani, el s-a născut exact la 6 august 1945, adică în ziua cînd prima ciupercă atomică se deschidea deasupra Hiroșimei.

În 1945, Tokio avea 3 milioane de locuitori. În 1960, populația lui atingea cifra de 9 milioane și jumătate. Astăzi el are (împreună cu suburbiile) aproape 11 milioane de locuitori. Pentru Olimpiadă, autoritățile au procedat la o radicală schimbare la față a capitalei. În acest oraș, în care circulația era un adevărat infern, s-au creat 7 drumuri principale de degajare, 7 drumuri circulare, 6 drumuri radiale, 7 drumuri secundare. O autostradă circulară, jumătate aeriană, jumătate subterană, se arcuiește peste oraș și trece pe sub două coline: ea leagă direct aeroportul Haneda cu Stadionul național și satul olimpic. Aeroportul a fost lărgit, pentru a primi cele 300 de avioane ce vor sosi și pleca zilnic în timpul Olimpiadei. Haneda e legat de asemenea cu centrul orașului printr-un *monorail* (tren pe o singură șină) care străbate 13 km cu o viteză de 64 km pe oră. În 1961 existau în Tokio 19 000 de camere pentru turiști; azi sînt 30 000. Trei noi linii de metrou și „cea mai mare gară subterană din lume" (2 km lungime) au fost amenajate.

Cît au costat toate acestea? Se spune că 3 miliarde de dolari.

După unele informații preliminarii, se poate spune, încă de pe acum, că japonezii au și stabilit cîteva recorduri mondiale — în materie de... cifre. Prin numărul țărilor participante, prin cel al atleților, prin varietatea probelor înscrise în program, cea de-a XVIII-a Olimpiadă, care se va desfășura între 10 și 24 octombrie, pare să fie cea mai importantă. Dacă la Melbourne au participat 69 echipe naționale, iar la Roma 84, — în acest an, la Tokio, au sosit 98 de delegații. 20 de competiții diferite (cu două mai mult — judo și volei — decît la Roma) se vor desfășura timp de 14 zile. Cea mai numeroasă echipă e a celor două Germanii: 579 atleți. Pe locul al doilea, U.R.S.S., cu 542 reprezentanți. Apoi, în ordine: S.U.A. (471 sportivi), Japonia (414), Marea Britanie (276) etc. Bolivia, Camerun și Monaco au trimis cîte doi reprezentanți. În total sînt așteptați 6 605 atleți, însoțiți de 1 857 „oficiali" (antrenori, bucătari, medici etc.). Deci, un total de 8 462 de persoane, față de 5 867 la Melbourne și 5 396 la Roma.

Toate instalațiile sportive existente în Tokio au fost mărite și modernizate. 19 noi baze sportive au fost amenajate. Ele au o capacitate totală de 150 000 locuri în aer liber și peste 45 000 în săli acoperite.

Pentru realizarea acestor lucrări herculiene, Comitetul olimpic japonez a avut un buget de 26 milioane dolari. Ei speră să obțină un excedent de 2 milioane dolari, din care vor plăti dobînzile pentru împrumuturile contractate.

Niciodată un decor mai grandios n-a adăpostit o întrecere sportivă de mai mare anvergură. Capitala Japoniei a fost împînzită cu o serie întreagă de obiective olimpice. Inima festivităților va fi Parcul Olimpic Meiji, care se întinde pe o suprafață de 310 000 m.p., în centrul

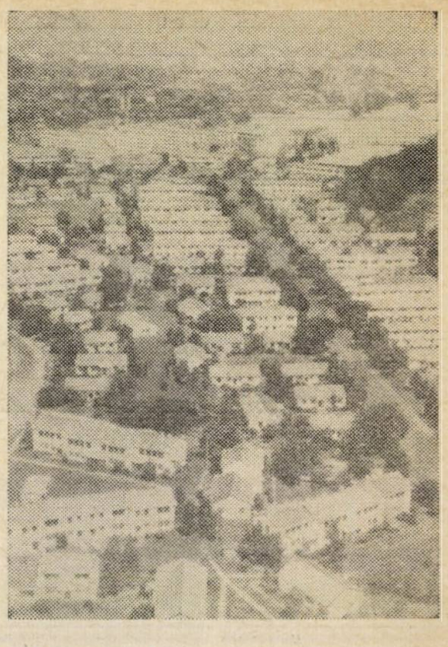

Satul olimpic

capitalei, în apropierea Palatului imperial. Acolo, în jurul mausoleului ridicat în 1926 în memoria lui Meiji, fondatorul Japoniei moderne, se află grupate cîteva centre importante: Stadionul național olimpic, unde va arde flacăra olimpică, loc de deschidere și închidere a festivităților, care va adăposti întrecerile de atletism și fotbal. El are un teren gazonat (106 m pe 90 m), o pistă de 400 m cu opt culoare, o piscină de 25 metri și o sală de 1 100 m.p. Un tablou de informații electronic, care poate afișa 5 000 litere, va înfățișa datele întrecerilor în curs. Capacitatea stadionului e însă destul de redusă: 72 000 locuri. Gimnaziul metropolitan din Tokio, cu o capacitate de 8 938 locuri, destinat probelor de gimnastică; în continuarea lui — piscina acoperită, care poate cuprinde 4 000 spectatori. Stadionul Prințul Shishibu, pe care se vor desfășura eliminatoriile la fotbal, are o capacitate de 10 000 locuri. Tot în Parcul Meiji se află Centrul presei, în-

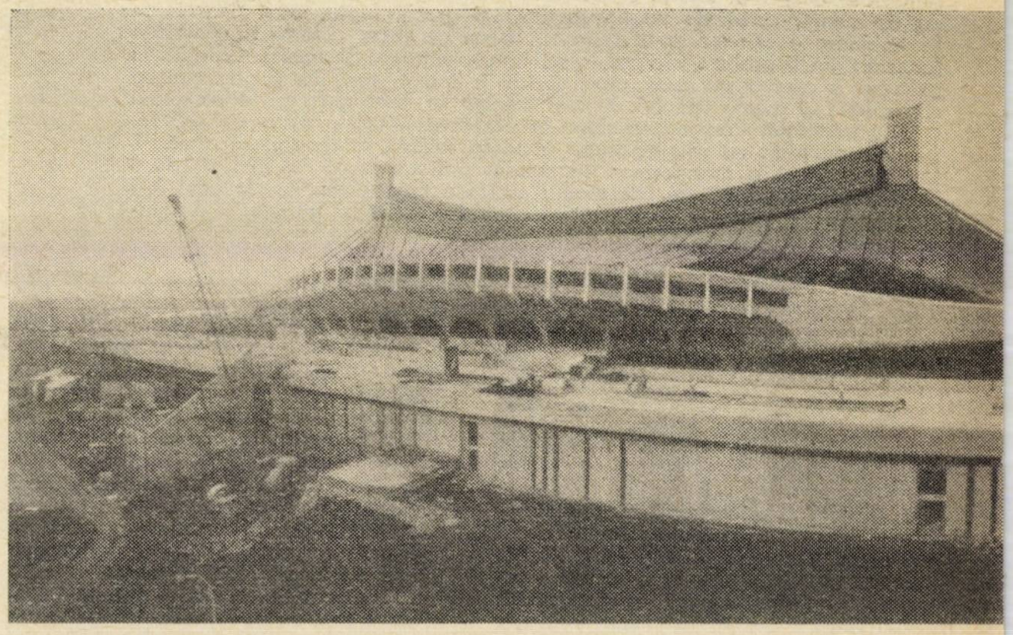

Sala națională de gimnastică, recent terminată

zentrat cu mașini electronice pentru transmiterea instantanee a rezultatelor, și Casa ziariștilor străini.

Cu o lună înaintea începerii Olimpiadei, două obiective nu erau încă gata: Sala sporturilor Yoyogi și sala anexă destinată jocurilor de baschet. Sala Yoyogi e apreciată drept cea mai modernă și mai revoluționară din lume. Operă a celebrului arhitect japonez Kenzo Tange, ea adăpostește piscina unde vor avea loc concursurile de înot și sărituri. Acoperișul, evocînd un templu siamez, e o placă de metal aurită, care se sprijină între doi stîlpi uriași, ca un pod suspendat. Suprafața totală 1 500 m.p.; capacitatea — 15 000 locuri.

La acestea se adaugă Parcul sporturilor Komazawa (o sală, un stadion, un teren de volei și un cîmp de hochei), Holul comemorativ Waseda, lîngă universitatea cu același nume (sala pentru scrimă), sala Budokan (10 000 m.p.; 15 000 locuri) destinată întrecerilor de judo, o clădire în stil arhitectural nipon din perioada anilor 794—1192, centrul de iachting de la Enoshima, ale cărui ape se spune, sînt brăzdate de curenți foarte subtili, cunoscuți doar de localnici; lacul Toda, parcurile ecvestre de la Baji-Koen și Karnizawa, velodromul de la Hakhioji etc.

Satul olimpic a fost construit pe colina Yoyogi. Aici se afla un adevărat tîrgușor, format din vile cochete, înconjurate de verdeață, chiar în centrul capitalei. Tîrgușorul era reședința ofițerilor americani. După doi ani de negocieri, în care timp primul ministru Ikeda a făcut chiar o călătorie în S.U.A., americanii s-au lăsat convinși să cedeze colina Yoyogi pentru a fi transformată în sat olimpic. Poziția e ideală, în imediata apropiere a principalelor baze sportive. Satul olimpic se întinde pe o suprafață de 66 hectare, divizată în 7 sectoare, designate prin litere de la A la G, pentru bărbați; plus sectorul W, destinat femeilor. În total, 258 clădiri mici și 15 blocuri uriașe. Bineînțeles, nu e tot una să locuiești într-un asemenea bloc gălăgios sau într-o vilă cochetă și liniștită. De aceea, delegații echipelor au utilizat toate mijloacele pentru a beneficia de o cazare cît mai bună.

La Yoyogi vor fi deschise două restaurante: unul de 2 000 locuri, al doilea de 250 locuri (ultimul pentru femei). 800 de bucătari vor prepara timp de 7 săptămîni un total de 690 000 mese, alcătuite în așa fel ca să asigure 6 000 calorii pe zi. Proviziile sînt impresionante: 251 tone de carne, 85 tone de pește, 235 tone legume, 24 tone brînzeturi, 13 tone unt și 950 000 de ouă.

Japonezii contau ca în timpul Jocurilor Olimpice să găzduiască zilnic un număr de 30 000 turiști; acum se pare că numărul zilnic al vizitatorilor nu va depăși 15 000.

„Paradisul reporterilor sportivi"

E ușor de înțeles că satul olimpic va fi o imagine modernă a Turnului Babel: aici se vor vorbi aproape 90 de limbi. Să nu uităm că Tokio găzduiește și 1 100 reporteri și fotografi străini, pe lîngă cei aproape 5 000 de confrați ai lor indigeni. Fotografii vor trebui să dea dovadă de mult spirit inventiv pentru a-și satisface redacțiile, deoarece numai 40 de fotoreporteri vor fi admiși pe stadioane: 20 străini (cîte 4 pentru fiecare din marile agenții de presă: *TASS*, *U.P.I.*, *A.P.*, *A.F.P.* și *Reuter*) și tot atîția japonezi. Deci, în timp ce presa străină va avea fotografii numai prin intermediul agențiilor, ziarele nipone vor beneficia de clișee exclusive.

Fotoreporterul care ar vrea să-și părăsească locul și să se apropie de pistă cu aparatul său, va fi imediat înșfăcat de polițiștii însărcinați cu ordinea. Cerberi intransigenți vor păzi, de asemenea, satul olimpic împotriva asaltului ziariștilor dornici să stea de vorbă cu atleții: procedura de a pătrunde în sat se anunță extrem de complicată. Și totuși, se spune că Tokio va fi „paradisul reporterilor sportivi". Reprezentanții presei sînt găzduiți într-un hotel nou construit, chiar lîngă stadion, cu un restaurant deschis toată noaptea. Peste drum se află Centrul presei olimpice. Acolo, la etajul II, funcționează un serviciu de telecomunicații (telefon, telegraf și zece telexuri). Tot acolo se află o sală de lucru (300 mese, fiecare cu mașină de scris și telefon). La etajul I e serviciul de interpreți și informații. La parter, minunea minunilor: creierul electronic — o mașină care va furniza direct la „redacție" toate rezultatele competițiilor cu o viteză stupefiantă. Ea va avea de transmis rezultatele la 4 000 de probe sportive, dintre care unele (hochei, box, judo) cu reguli foarte complicate care necesită calcule îndelungate. Ceea ce la Roma s-a calculat în 4—8 ore, la Tokio va fi stabilit în 3—5 minute. Datele brute de pe piste (timpi, puncte, note) vor fi transmise electronic la „centrala de teleprocessing" din Centrul presei. Acolo două creiere electronice — dotate cu o *memorie* capabilă să rețină 56 milioane de litere — vor fi secondate de alte două creiere mai modeste, cu o *memorie* de numai 2 milioane caractere grafice. Toate acestea sînt deja „îndopate" cu 67 000 instrucțiuni (regulamente pe probe, nume de concurenți, naționalitatea lor, indicele probei, ordinea de plecare etc.). Clasamentul exact și complet va apărea în cîteva secunde pe un imens tablou luminos la fiecare bază sportivă.

Dar, în același timp, „creierul" înscrie rezultatele pe panglici de hîrtie perforată, trimise imediat spre telescriptoarele agențiilor de presă; și, totodată, sub formă de text clar și precis, cu o viteză de 1 000 litere pe secundă (de 100 de ori mai repede decît un telex) pe o bandă de hîrtie. În cîteva minute, informațiile sosesc pe masa fiecărui ziarist. Reporterul lui *Le Figaro* menționează însă, cu ironie, că peste drum, în biroul poștal, funcționarul japonez face adunarea servindu-se de ancestralul abac cu bile pe care-l folosesc elevii din întîia primară.

După cum se știe, întrecerile Jocurilor Olimpice de la Tokio vor fi retransmise direct de posturile de televiziune americane, cu ajutorul satelitului „imobil" Syncom III. De acolo, înregistrate imediat pe peliculă, vor fi difuzate pe toate cele cinci continente cu ajutorul rapidelor avioane cu reacție. Telespectatorii rețelei „Eurovision", favorizați de decalajul de 8 ore față de Japonia, vor putea să asiste, în papuci de casă, la întrecerile sportive care se desfășoară la o distanță de 16 000 km.

La festivitățile de deschidere vor fi lansate spre înălțimi zece mii de balonașe iar cinci avioane cu reacție vor trasa pe cer, în culori, cercurile olimpice.

Familia imperială japoneză va intra pe stadion în sunetele clopotelor și a unui marș interpretat de instrumente electronice.

S-a anunțat prezența a numeroase personalități străine, pentru o etapă sau alta a jocurilor: președintele Indoneziei Sukarno, prințesa Beatrice a Olandei, prințul Raza Pahlevi, fratele șahului Iranului, prințul Feisal al Arabiei Saudite, Maurice Herzog, ministrul francez pentru problemele tineretului, Giulio Andreotti, ministrul italian al apărării. Prințul Harald al Norvegiei este înscris pe lista participanților, urmînd să concureze la proba de yahting.

Jocurile Olimpice de la Tokio constituie o întîlnire grandioasă a tineretului sportiv din toată lumea, o punte — aruncată peste mări și țări — pentru înțelegerea între popoare, pentru cunoașterea reciprocă, pentru coexistență pașnică.

Corespondență specială de
Ștefan POPA

Sosirea lotului R.P.R. în satul olimpic.

NOTE
DE
DRUM
DIN
R. D. GERMANĂ

LEGENDE PE AUTOSTRADĂ

Termocentrala din Berzdorf (districtul Dresda).

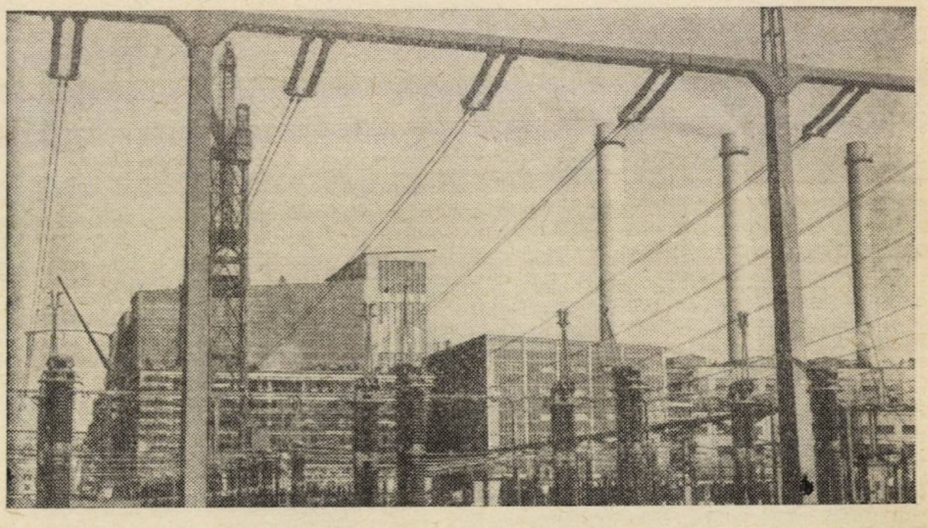

Autostrada fusese construită cu aproximativ trei decenii în urmă. Inelul autostrăzilor germane facilitează mult transportul și constituie neîndoielnic una din marile plăceri ale excursioniștilor. Ne îndreptăm dinspre Dresda spre punctul de frontieră sudic al Germaniei, Eisenach, pe linia Karlmarxstadt, Jena, Weimar, Erfurt. În ambele sensuri merg în mod obișnuit cîte două mașini. Panglica argintie a autostrăzii este dealtminteri foarte obositoare; nici o intersecție, doar din cînd în cînd refugii pentru mașini sau tabele indicatoare pentru drumurile laterale, care se desprind ducîndu-te în orașele și localitățile așezate de-a lungul ei.

Autostrada își are viața ei proprie, farmecul ei. La anumite distanțe, aidoma unei împletiri miraculoase, întîlnești mari intersecții de drumuri. Aproape de Dresda primul popas de acest fel îl faci la Hammsdorferkreuz, considerată ca cea mai mare intersecție de drumuri din Republica Democrată Germană. De aci tabelele indicatoare îți orientează drumul spre Leipzig, Weimar, Dresda, Eisenach. Așezată într-un loc pitoresc, intersecția are ca o parte a ei componentă faimosul pod Krömer, suspendat deasupra Teufelstal-ului (Valea Dracului). Legenda amintește iscusința unui erou popular german care „a înșelat dracul", punîndu-l să-l ajute să treacă peste malurile abrupte.

Munții de Argint

Lîngă Dresda intrăm în depresiunea Munților de Argint. Numele acesta străvechi oglindește ocupația la fel de străveche a locuitorilor acestor ținuturi. Aci a fost leagănul industriei de răsărit a Germaniei. Cu cîteva secole în urmă existau centre industriale dezvoltate în care se exploata argintul, cobaltul, nichelul și cărbunele. Anglia și Franța cumpărau mult argint din aceste părți ale Germaniei, dar descoperirea Americii a provocat reorientarea comerțului; vechii clienți și-au restrins cumpărăturile, iar centrele industriale, ca importanță, au decăzut.

De ambele părți ale șoselei descoperi însă un peisaj industrial caracteristic. De la vechii meșteșugari, aceste meleaguri, au cunoscut o dezvoltare semnificativă. În momentul de față lîngă Dresda s-au dezvoltat noi și importante centre industriale bazate în mod special pe dezvoltarea industriei carbonifere. Karlmarxstadt-ul este unul dintre centrele industriale cele mai dezvoltate. Uzinele existente în oraș trăiesc în mare măsură pe seama cărbunelui extras, aproximativ în aceleași locuri de unde acum o jumătate de mileniu erau transportate metale nobile spre Apusul Europei.

Micile localități care se înșiruie aidoma unor mărgele de-a lungul autostrăzii sînt cunoscute prin tradiția îndelungată a meșteșugurilor. În secolul XVI se produceau aci faimoasele Klöppeh (dantele în ciocănele). Industria de mobilă și industria textilă sînt de asemenea o faimă a acestor ținuturi.

Pe cîteva coline se înalță vechile „castele de pradă". De pe aceste înălțimi micii feudali urmăreau drumurile comerciale și prădau caravanele de mărfuri. Dar lîngă ele, movile mari de o culoare caracteristică, încadrate organic în peisajul frumos al Saxoniei, sînt monumente ale prezentului. Este vorba de piramidele cu minereuri exploatate la zi. Acum se extrage wolfram, molibden, cobalt. Munții de Argint își oferă cu aceeași generozitate bogățiile sale omului iscusit.

Jena

Pe indicatorul din dreapta un nume scurt: Jena. Are o rezonanță familiară în mintea oricărui călător străin. În general numele acestui vechi oraș este asociat cunoscutelor produse optice germane. Dar orașul, în care intrăm prin cotul de autostradă, are o istorie foarte bogată și edificatoare. Printre marii săi cetățeni s-au numărat Thomas Münzer, conducătorul răscoalei țărănești germane, ca și Luther, vestitul reformator. Aci Schiller a fost profesor de istorie, și fiece locuitor al Jenei îți vorbește cu

mîndrie despre aceste nume. În 1558 a fost înființată prima universitate, iar legătura dintre Jena și Weimar forma un adevărat condominium spiritual.

Industria de optică fină, care constituie, firește, obiectul de atracție al Jenei, a fost creată spre sfîrșitul secolului XVIII. Dar de-abia în 1830 întreprinderea a luat ființă în forma sa industrială modernă, prin contopirea manufacturii lui Karl Zeiss și a atelierelor lui Otto Schott, inventatorul sticlei dure.

Jena de astăzi și-a continuat cu demnitate tradiția. Fosta întreprindere Zeiss a devenit o întreprindere populară, care-și consacră efortul construcției pașnice din Republica Democrată Germană. Ea produce 200 de tipuri de instrumente optice, de la microscoape pînă la uriașe telescoape cu oglindă. În afară de aceasta, la Jena se află, printre altele, o stațiune de seismologie, vestitul planetarium, o renumită academie de medicină ca și fabrica de penicilină, construită cu cîțiva ani în urmă.

„Sînteți invitații domnului Goethe"

Orașul este foarte bine păstrat. Poate de aceea Weimarul te impresionează în mod deosebit. Nu este vorba numai de emoția de a păși pe meleagurile pe care cîndva mergeau la braț marii Goethe și Schiller. Poate este vorba de atmosfera generală care te plasează cu multă fidelitate cu cîteva secole în urmă. Denumirile unor mici restaurante sau hoteluri au rămas aceleași: „La ursul negru", „Hotel Elefant". Piața orașului este împrejmuită de clădiri cu ferestre tăiate pînă în acoperiș, în tradiționalul stil gotic german. Acest centru al poeziei și umanismului german a fost de fapt reședința unui mic ducat, unul din zecile de state ale Germaniei fărîmițate. Pe atunci Weimarul avea 6 500 de locuitori, din care 60 la sută depindeau de conte. În secolul al XVIII-lea orașul era, în contrast cu alte localități germane, foarte înapoiat din punct de vedere economic. În schimb s-a afirmat cu multă forță pe planul culturii germane și mondiale.

Pe strada care se desprinde din piață întîlnești clădirea care te atrage cel mai mult — casa lui Goethe. La intrare, o inscripție: „Sînteți invitații domnului ministru Goethe". Casa a fost construită în 1709, iar Goethe a trăit aci aproape jumătate de secol (1782—1789, iar apoi din 1792 pînă la moartea sa în 1832). Moștenitorii casei și „avuțiilor" ministrului Goethe au rămas trei nepoți. Cînd ultimul dintre ei a murit și nu a lăsat nici un moștenitor, casa Goethe a trecut, potrivit testamentului în patrimoniul statului. În 1945 casa a fost bombardată și foarte serios avariată. Dar prin munca benevolă a cetățenilor orașului, ea a fost reconstruită. Mobila, tablourile, statuetele, se află din nou la locul lor. Colecțiile artistice foarte vaste îi dau acestei case un caracter de muzeu. După cum mărturisea marele poet, el „colecționa nu din inspirație, ci totdeauna în mod deliberat", pentru „propria sa instrucțiune consecventă". El și-a mobilat casa, el și-a organizat colecțiile sale „nu pentru bunul trai, ci pentru răspîndirea cît mai largă a artei și științei".

Vizitarea casei lui Goethe este un obiectiv turistic cu veche tradiție. Documentele arată că, chiar în timpul vieții marelui poet, scriitori, savanți, naturaliști, filozofi, artiști, muzicanți, veneau să-l cunoască. Astfel, casa de pe Frauenplan a fost timp de aproape jumătate de secol un adevărat centru spiritual al culturii germane. Goethe spunea la un moment dat: „Aci se deschid toate ușile și ajung toate drumurile din colțurile cele mai diferite ale lumii". Goethe era în același timp poet, naturalist, director de teatru, critic.

Parcurgi cu sfială toate camerele acestei clădiri vestite. În fața scării interioare, încăperea cu busturi este un fel de introducere în atmosfera întregii case. Trecînd pragul deasupra căruia este înscris salutul latin „Salve", intri în sala galbenă, care a servit ca sufragerie în timpul vieții poetului. Tablourile din această încăpere amintesc de călătoria lui Goethe în Italia. După mica sufragerie (folosită numai de către familie), urmează spre stînga încăperile soției lui Goethe, Cristiana. Marea încăpere a colecțiilor poetului, camera majolică, care inițial era dormitorul poetului, păstrează astăzi vestitele sale obiecte din faianță din secolul XVII, reprezentînd scene din lumea legendelor grecești. Camera Junonei își are denumirea după marele bust al Junonei pe care Goethe l-a primit în 1823.

În timpul vieții lui Goethe foarte puțini puteau intra în camera sa de lucru. Ea era mobilată foarte simplu și a rămas la fel și după moartea poetului. Obiectele care se află aici subliniază atracția sa către științele naturale. Lîngă fereastra din stînga se află schițe și însemnări privind amenajările care urmau să fie făcute în grădina casei.

În mai multe rînduri întîlnești portretul lui Goethe. Privindu-le îți vin în minte versurile prin care poetul parcă se recomanda:

Vom Vater hab'ich die Statur
des Lebens ernstes Füren,
vom Mütterchen die Frohnatur
und Lust zum Fabulieren!

(De la tatăl meu am statura, conduita severă în viață, de la mama bucuria de a trăi, și bucuria de a povesti).

Casa lui Goethe la Weimar

„Arderea iernii"

Străbăteam R. D. Germană la finele lui martie. Primăvara se făcea simțită în ciuda unor zile friguroase uneori, nu numai prin soare, ci și prin primele flori. Într-una din zile am ajuns la Eisenach, lîngă frontiera cu R. F. Germană. Orașul era în forfotă. Pe alocuri grupuri întregi de oameni îmbrăcați în costume de epocă. Ni s-a explicat că se sărbătorea „arderea iernii". Evenimentul izvorăște din legende străvechi, dar el a căpătat cu acel prilej o rezonanță simbolică. În acea zi la Eisenach sosiseră oaspeți din orașul din cealaltă parte a frontierei, Heidelberg. Primarul din Eisenach, de gîtul căruia atîrna un lanț gros de aur, și-a primit colegul, a gustat împreună dintr-o cupă mare vinul, și au asistat la felul în care cetățenii ambelor orașe, într-o defilare cu adevărat feerică „ardeau" iarna și inaugurau primăvara. Sărbătoarea datează de pe timpul duringilor, strămoși ai poporului german. Prin fața originalei tribune oficiale trec țărani în costume de epocă, care alegorice, duringi călări, oameni înveșmîntați în costume din secolul al XVIII-lea. Se perindă o adevărată istorie în mișcare a poporului german. Uniforme prusiene de pe timpul lui Frederich, prizonieri napoleonieni, prima locomotivă și vagoane. Carele alegorice anunță sosirea soarelui, a elementelor primăverii — flori numeroase. În sfîrșit, în aclamațiile mulțimii se dă foc păpușii de paie — iarna a pierit. Și parcă pentru a sublinia aceasta, de după nori apare soarele, strălucitor, sancționînd întronarea primăverii.

Primarii din cele două orașe s-au felicitat reciproc și au rostit cuvinte a căror esență era — indiferent dacă cunoști sau nu limba germană — necesitatea colaborării inter-germane, a îndepărtării tensiunii. „Arderea iernii" s-a transformat într-un simbol al unei necesități istorice.

Sergiu VERONA

DE CE A ÎNTÎRZIAT TELEFONUL LUI WALTER REUTHER...

Cu o oră înainte de împlinirea termenului pentru care era hotărîtă greva muncitorilor de la uzinele firmei de automobile Chrysler, Walter Reuther, liderul Sindicatului unit al muncitorilor din industria de automobile, a telefonat președintelui Johnson, la Casa Albă, anunțîndu-l că greva nu va mai avea loc. Telefonul a fost dat direct de la sediul din Detroit al corporației Chrysler, unde, după 23 de ore de negocieri neîntrerupte, sindicatul a obținut încheierea noului contract colectiv cu îmbunătățiri însemnate față de cel anterior. „Au fost respectate principiile călăuzitoare"?, a întrebat președintele Johnson (referindu-se la prevederea programului antiinflaționist care cere sindicatelor să limiteze majorările de salarii la un procent de 3,2 la sută). „Ei, bine, s-a adăugat puțin", a răspuns Reuther. Căci noul contract, valabil pe următorii trei ani, include majorări de salarii într-o proporție mai mare, concomitent cu satisfacerea unor revendicări sociale.

Relatînd convorbirea dintre președintele Johnson și Walter Reuther, revista *Time* scria, la 18 septembrie, că soluționarea conflictului de la întreprinderile Chrysler a fost salutată la Casa Albă, interesată în mod deosebit, acum, în campania electorală, să evite manifestarea contradicțiilor sociale.

Însă acordul cu Chrysler constituia doar un aranjament parțial în campania pentru încheierea noilor contracte din industria de automobile a S.U.A. „Se poate paria cu siguranță, scria *Time*, că președintele Johnson nu va fi satisfăcut cu totul pînă cînd nu va auzi vocea lui Walter Reuther, la celălalt cap al firului, anunțînd o reglementare cu General Motors". Dar telefonul așteptat de la Reuther întîrzia. La 25 septembrie, muncitorii de la uzinele General Motors au intrat totuși în grevă. Ea a durat 10 zile, afectînd întreprinderile unuia din cele mai mari concerne. General Motors, în uzinele căruia lucrează 340 000 de muncitori, produce anual 4 milioane de automobile, consumînd 10 la sută din întreaga producție de oțel a S.U.A. Ziarele americane au relevat că greva de la General Motors a constituit cel mai mare conflict social al anului. Ecoul lui a fost amplificat de greva națională a docherilor din porturile oceanice ale S.U.A., care — după cum se știe — a fost suspendată, prin invocarea legii Taft-Hartley. Un important conflict de muncă a izbucnit și în sectorul căilor ferate.

Semnificația generală a tuturor acestor greve infirmă una din variantele mult vehiculate ale teoriilor burgheze despre „ștergerea" granițelor dintre clasele opuse ale societății americane. Este vorba de teza „deproletarizării", foarte răspîndită în S.U.A., potrivit căreia acele categorii de muncitori care au o calificare înaltă și o salarizare relativ bună abandonează terenul luptei de ciasă, „integrîndu-se" într-o societate capitalistă „nouă", cu compoziție omogenă și interese generale comune. Dar muncitorii din ramura construcțiilor de automobile din S.U.A. au un nivel de salarizare mai ridicat decît cei din alte industrii americane. Și, totuși, în ultimii trei ani, la General Motors au avut loc două greve generale. Cu doi ani în urmă au fost în grevă, timp de 100 de zile, muncitorii tipografi, deși nici ei nu se situează pe eșaloanele inferioare ale scării de salarizare.

Practica relațiilor de muncă din S.U.A. și din alte țări capitaliste arată că salarizarea relativ ridicată a lucrătorilor cu calificare înaltă, din ramuri de bază ale economiei, este, în primul rînd, *rezultatul* luptei lor organizate (chiar dacă, în unele cazuri, ea nu se manifestă și prin greve) — că, nu rareori, aceste detașamente ale clasei muncitoare, cu o bogată experiență în conflictele de clasă, au organizat acțiuni de masă, cu rezonanță națională. Desigur, desfășurarea și rezultatele acestor acțiuni depind într-o măsură însemnată și de poziția conducătorilor sindicali; în anii de după război, intensificînd așa-zisele relații de colaborare cu unii conducători ai centralei sindicale naționale, A.F.L.-C.I.O., patronatul a reușit uneori să împiedice succesul mișcărilor revendicative. În vechiul contract colectiv, muncitorii de la General Motors obținuseră doar o mică majorare de salarii și numai o parte din măsurile cerute pentru îmbunătățirea condițiilor de lucru. Dar, în ultimii 2—3 ani, mișcarea sindicală din S.U.A. înregistrează critici tot mai frecvente la adresa acelor conducători sindicali care manifestă atitudine capitulardă în fața monopolurilor. Un asemenea curent de protest împotriva liderilor de dreapta s-a manifestat în sînul Sindicatului unit al constructorilor de automobile (U.A.W.), cea mai mare organizație profesională din S.U.A. Ea cuprinde 1,2 milioane de muncitori reprezentînd 10 la sută din totalul membrilor sindicatelor afiliate la A.F.L.-C.I.O.

Înainte de cel de-al 19-lea Congres al Sindicatului, care a avut loc în martie, într-o serie de organizații locale ale U.A.W. au fost schimbați conducătorii care nu luaseră poziție față de forțarea ritmului de lucru la banda rulantă și se desolidarizaseră de grevele organizate fără aprobarea oficială a sindicatului. Lucrările congresului au reliefat și mai puternic acest spirit de luptă, de care Walter Reuther și alți conducători ai sindicatului au trebuit să țină seama. Congresul a stabilit o platformă de acțiune cu importante prevederi economice și sociale. Aceste revendicări, precis formulate, au dat tonul tratativelor duse de conducerea sindicatului cu marile concerne din industria de automobile, în vederea încheierii noilor contracte colective.

Comentatorii problemelor sociale din S.U.A. consideră că actuala poziție a acestui mare sindicat — a cărui politică influențează într-o măsură însemnată și orientarea altor organizații profesionale — reflectă o anumită creștere a spiritului combativ în mișcarea sindicală din S.U.A.

Actualele litigii de muncă din S.U.A. și, mai ales, greva de la General Motors, reflectă evoluția și dinamica acestui fenomen. Cercetarea lui prilejuiește constatări semnificative și în legătură cu *caracterul* revendicărilor muncitorești. Majorarea salariilor și asigurarea mobilității lor în funcție de indicele costului vieții continuă să se mențină ca o revendicare importantă, dar, pe prim plan, se situează lupta pentru *drepturi sociale*. Sindicatele consideră că rezultatele obținute pe baza automatizării, prin creșterea productivității muncii, nu se resfrîng suficient în ocrotirea socială a lucrătorilor, în timp ce rata profiturilor este în continuă ascensiune. *U.S. News and World Report* citează declarații ale lui Walther Reuther cu privire la prosperitatea societăților din industria de automobile, care „au avut doi ani «fenomenal de favorabili» și se află în cel de-al treilea an de «profituri fantastice». *New York Times* comenta poziția sindicatelor față de actualul „boom", în următorii termeni: „Teama, mai de grabă decît salutul de bun venit, rămîne reacția lor dominantă. Încăpățînarea cu care ritmul șomajului se menține la 5 la sută sau mai mult nu face decît să accentueze aceste temeri".

Concedierile efectuate în unele ramuri ca transporturile feroviare, navigația și industria cărbunelui, au generat, ca o reacție de împotrivire, greva națională a feroviarilor din iunie, și cea recentă a docherilor. Sindicatele cer mai multă operativitate în înfăptuirea programului federal privind crearea de slujbe noi și recalificarea muncitorilor din ramurile care sînt în declin. În ramurile stabile — ca industria de automobile — la actualele tratative pentru noile contracte colective sindicatele pun accentul pe *securitatea slujbei, îmbunătățirea asigurărilor de boală, reducerea vîrstei de pensionare și sporirea pensiilor.*

Pentru a evita greva care ar fi putut cauza mari pierderi, administrația societății Chrysler a cedat, în ultima oră a tratativelor, semnînd un contract care satisface cerințele sindicatului. Un loc important ocupă în categoria revendicărilor sociale îmbunătățirea condițiilor de lucru, asigurarea înlesnirilor necesare pentru ca delegații sindicatului să poată controla modul cum sînt rezolvate litigiile din secții și ateliere, pe baza prevederilor contractului. La tratativele pentru noul contract de la General Motors, rolul și drepturile acestor delegați au constituit punctul cel mai disputat al negocierilor. Justificînd necesitatea activității nestînjenite a delegaților, sindicatul a prezentat o statistică din care reiese că, în 19 450 de cazuri, revendicările muncitorilor nu au fost rezolvate. Refuzul concernului General Motors de a accepta condițiile sindicatului în legătură cu numărul și atribuțiile delegaților a fost motivul principal care a declanșat greva.

După 10 zile, cît timp activitatea din 89 de întreprinderi fusese oprită, compania General Motors și sindicatul au anunțat că s-a ajuns la un acord asupra contractului colectiv.

Evoluția grevei a preocupat îndeaproape oficialitățile americane, căci intensitatea conflictului a lipsit campania electorală de iluzia că ea se desfășoară în atmosfera „păcii sociale"; telefonul lui Walter Reuther, așteptat în aceste zile la Casa Albă, a întîrziat, dar chiar dacă vocea liderului U.A.W. ar fi anunțat mai devreme terminarea grevei, această iluzie tot nu putea fi menținută.

Eugen POP

„CASANDRA" despre TITULESCU

Geneviève Tabouis

Puțini ziariști s-au bucurat de o faimă mai mare ca Geneviève Tabouis. În răstimpul dintre cele două războaie mondiale, informația de prim ordin și comentariile ei prompte și spirituale au făcut ca numele Genevièvei Tabouis să capete notorietate mondială. Articolele ei, redactate pe baza consultării unor acte destinate a rămîne secrete și a contactului cu marii diplomați ai vremii, au denunțat stăruitor, cu dovezi și argumente, planurile agresive ale nazismului. Sumbrele ei previziuni, într-o perioadă cînd în Occident unele cercuri politice căutau să întrețină iluzia că pacea poate fi salvată cedînd în fața agresorului, au adus Genevièvei Tabouis supranumele de Casandra.

Începîndu-și cariera de ziarist diplomatic în 1922, Geneviève Tabouis se făcuse repede remarcată prin anchetele ei politice și diplomatice. Între 1930 și 1940 a făcut zilnic cronica diplomatică la ziarul parizian L'Oeuvre *și în același timp a semnat cu regularitate corespondențe în multe ziare de peste hotare:* Sunday Dispatch *din Londra,* Daily Mirror *din New York,* Critica *din Buenos Aires etc.*

Orientarea acestor articole și combativitatea lor au atras autoarei dușmănia lui Hitler, care o ataca mereu în termeni de o violență extremă. Arestată de poliția lui Pétain, Geneviève Tabouis a izbutit să scape de primejdia de a fi predată hitleriștilor, trecînd clandestin în Anglia, de unde mai apoi a plecat în Statele Unite. Acolo a întemeiat și condus săptămînalul de limbă franceză Pour la victoire. *O dată cu reîntoarcerea în patrie, în 1946, și-a reluat vechea îndeletnicire de cronicar diplomatic, de care nu s-a despărțit nici pînă astăzi, cînd a depășit vîrsta de optzeci de ani.*

În ultimii ani s-a vorbit mult despre Geneviève Tabouis în legătură cu volumul de amintiri „20 ans de suspense diplomatique" — lucrare care trece în revistă perioada dintre cele două războaie mondiale și constituie o evocare remarcabilă a protagoniștilor acestei epoci de răscruce din istoria omenirii. Pentru noi, cartea d-nei Geneviève Tabouis are în plus meritul de a constitui încă o mărturie despre rolul jucat în viața publică internațională dintre cele două războaie mondiale de Niculae Titulescu. Autoarea l-a cunoscut bine, l-a auzit argumentînd și l-a văzut acționînd. Paginile pe care i le-a consacrat prezintă o imagine pe cît de colorată pe atît de fidelă a omului și diplomatului care, cu un talent unanim recunoscut, a slujit interesele păcii și ale independenței naționale a Rominiei.

Berlin, începutul lui martie 1933. Germanii sînt chemați la urne într-o atmosferă de teroare fără precedent. Căpeteniile naziste nici nu caută să salveze aparențele. Cu cinism, Göring declară, proptindu-și mîinile în șolduri: „Cînd tai pădurea trebuie să sară așchii". Și hitlerismul se instalează la putere.

Macdonald, primul ministru al Marii Britanii, socotește însă că primejdia poate fi „conjurată" prin manifestări de bunăvoință. Începe un dans al umilirii care va culmina, cîțiva ani mai tîrziu, cu Münchenul. Pînă una alta, Macdonald, în înțelegere cu Mussolini, se face promotorul unui „pact în patru" menit să unească Anglia Germania Italia și Franța. În schimb, conferința de dezarmare de la Geneva este amînată...

În aceste împrejurări tulburi își face apariția la Paris, în mai 1933, Niculae Titulescu care, în aprecierea pericolului hitlerist, a dat dovadă de o luciditate pe care puțini oameni politici burghezi au manifestat-o. *„Titulescu vine la Paris spre a face să explodeze una din minițele cumplite la care toată lumea știe că se pricepe atît de bine"* — scrie Geneviève Tabouis. *„Tumultuos în maniere, dar cu mintea limpede* — îl descrie mai departe autoarea — *prolix în discursuri, dar metodic în acțiune, cu un mod de a gîndi adesea paradoxal dar bazat pe cunoașterea textelor și pe stăpînirea exhaustivă a dreptului public internațional, Titulescu își covîrșește totdeauna interlocutorul!"* Într-adevăr, în marile capitale ale lumii, diplomatul romîn a știut să cucerească, prin puternica-i personalitate, stima unor cercuri largi. Edouard Herriot, una din personalitățile marcante ale celei de-a III-a Republici franceze, spunea despre Titulescu: *„Acest ministru al unei țări mici face o politică mare..."*

Așadar, la numai cîteva ore după ce a descins în Gara de Nord din Paris, N. Titulescu se înființează la Quai d'Orsay, unde își spune răspicat părerea despre poziția echivocă a Franței față de toate țările mici. *„N-am fost părăsiți de zei într-o asemenea măsură* — declară Titulescu — *încît să nu ne putem găsi prietenii mai credincioase și mai curajoase! Și chiar dacă am rămîne singuri, nu ne vom înclina în fața hotărîrii Clubului Păcii alcătuit de dumneavoastră!"*...

Paul Boncour și Alexis Léger, secretar general la Ministerul de Externe francez, încearcă să-l convingă că la mijloc nu e vorba decît de o „tactică" față de Hitler... *„Dar nimic nu-l convinge pe rominul perspicace"* — comentează Geneviève Tabouis. Titulescu *„vizitează pe toți oamenii politici francezi pentru a-și exprima indignarea: «...se pare că la Palatul Bourbon dictatorii încep să facă impresie asupra parlamentarilor. Unii dintre aceștia sînt chiar tentați să se aștepte la tot soiul de lucruri bune din partea lui Hitler și Mussolini»"*.

Atitudinea hotărît ostilă a lui Titulescu față de noii stăpîni de la Berlin îi face pe aceștia să-și dea seama că vor avea în el un inamic ireductibil. Și la ministerul de externe hitlerist încep să se pună la cale primele manevre pentru neutralizarea lui Titulescu.

La cîteva luni după întîmplarea relatată mai sus, Geneviève Tabouis are o convorbire cu Roland Köster, ambasadorul german la Paris, *„un vlăjgan de doi metri înălțime, cu aspect de olandez și care urăște sincer nazismul"*. Köster îi anunță ziaristei asasinarea lui I. G. Duca — care avusese loc chiar în dimineața aceea. Ziarista își exprimă indignarea și îngrijorarea, dar ambasadorul continuă: *„Ei bine, află că la Berlin unii naziști pretind că prin cinci-șase asasinate de*

felul ăsta Germania ar putea economisi un război și ar obține în Europa tot ce-ar dori". După care explică:

„*Da, da, mai întîi ar fi vorba de Dollfuss; e singurul austriac care, după părerea Berlinului, se opune realmente Anschluss-ului... Al doilea «asasinat indispensabil» ar fi suprimarea regelui Alexandru al Iugoslaviei... Apoi ar voi s-o sfîrșească cu Titulescu...*"

Disputa cu Laval

Noiembrie 1934. În jurul Arcului de Triumf din Paris se aude un dangăt funebru de clopote. Răpăit înăbușit de tobe. Drapele îndoliate. Membrii noului guvern Flandin-Laval participă la ceremonia oficiată în memoria regelui Alexandru al Iugoslaviei, ucis la Marsilia de un asasin ai cărui comanditari — toată lumea o știa — trebuiau căutați la Berlin.

Ministrul de externe Pierre Laval — același Laval care în timpul celui de-al doilea război mondial va trăda pe față interesele Franței — socotește însă că trebuie să-i acopere pe ucigași; și chiar mai mult: să caute cu orice preț prietenia Axei. Singura piedică în calea acestei politici sînt, pentru Laval, în afara Franței, aliații ei din răsăritul Europei și din Balcani, iar în țară „*diplomații intelectuali și oamenii de stînga*". Și ministrul fascizant începe să acționeze în consecință, încercînd să distanțeze Franța de prietenii ei și să pună căluș criticilor venite din partea opiniei publice franceze. Noua orientare a politicii externe franceze stîrnește — cum era firesc — și îngrijorarea lui Niculae Titulescu. Acesta întrevede primejdia pe care o implică pentru viitorul păcii flirtul lui Laval cu Mussolini și Hitler și-și exprimă fățiș reacția negativă: „*Într-o seară, în cursul dureroaselor discuții ce s-au purtat la Geneva asupra consecințelor atentatului de la Marsilia* — își amintește Geneviève Tabouis — *Titulescu, indignat că Laval face țapi ispășitori din micile țări ale Balcanilor și Europei centrale, lansează, mîhnit, aceasta faimoasă apostrofă, care face numaidecît ocolul cancelariilor: «...Pentru acest magnific pursînge care este Franța, Pierre Laval este un rîndaș îngrozitor, în locul tradiționalului jocheu de mare clasă la care acest pursînge ar avea dreptul!»...*"

Mai mult, Niculae Titulescu nu se sfiește chiar să-i arate fățiș lui Laval ce crede despre el. Într-o zi — istorisește Geneviève Tabouis — după una din violentele dispute pe care miniștrii de externe ai Micii Înțelegeri le aveau acum cu ministrul de externe francez, Fotici — colegul iugoslav al lui Titulescu — i se adresează lui Laval, arătîndu-i un ceas de toată frumusețea:

— Titulescu mi l-a dat, după o discuție similară, ca să-mi demonstreze că nu-mi poartă nici un fel de ranchiună.

Pierre Laval, care asculta de două ore vehementele reproșuri ale lui Titulescu, stîrnite de vizita pe care ministrul de externe francez urma s-o întreprindă la Roma, răspunde:

— În cazul ăsta, domnule Fotici, mie ar trebui să mi se dăruiască o pendulă!

— O s-o aveți, îl întrerupse Titulescu.

— O, vă mulțumesc, exclamă Laval îmblînzit. Totuși aș prefera parcă un ceas, ca să-l pot purta pe Titulescu aproape de inimă!

— Bine, o să aveți un ceas! îi replică ministrul de externe romîn. Dar mi se pare că ați prefera să-l aveți pe Titulescu mai curînd în buzunar, decît aproape de inimă. Să știți însă, domnule ministru — doresc să vă previn — acest lucru nu-l veți realiza niciodată!

„Dacă nu vă puteți apăra pe dumneavoastră..."

Din păcate, Pierre Laval nu era singurul promotor al politicii de capitulare în fața lui Hitler și Mussolini. Nu numai la Paris, dar și în alte capitale occidentale unii oameni politici se întreceau în a-i încuraja deschis pe cei doi dictatori fasciști, în speranța că astfel aceștia vor fi asmuțiți spre Răsărit. Din concesie în concesie și dintr-o capitulare într-alta se ajunge astfel — în primăvara lui 1936 — la ocuparea regiunii renane.

Conform Tratatului de la Versailles, Franța avea dreptul să intervină imediat. Și putea s-o facă: superioritatea ei militară asupra Germaniei hitleriste era încă zdrobitoare. Iar după cum aveau să arate documentele găsite în arhivele naziste după cel de-al doilea război mondial, Hitler era gata să dea numaidecît înapoi la cel mai neînsemnat semn de rezistență. La sesiunea de la Londra a Consiliului Ligii Națiunilor — își amintește Geneviève Tabouis — ministrul de externe romîn, văzîndu-l pe Paul Boncour, reprezentant permanent al Franței la Liga Națiunilor, face un gest larg cu brațele spre cer, exclamînd de nenumărate ori: „Dragul meu... Dragul meu..." Și, intrînd în ascensor, concide: „Dar cum are să apere Franța aliații mai depărtați... Nu se apără nici măcar pe sine!"

Și, într-adevăr, consecințele slăbiciunii dovedite de cancelariile de la Paris și Londra nu se lasă așteptate. Axa Roma-Berlin își înmulțește loviturile. Se înmulțesc și concesiile. Atunci cînd la Geneva se discută faptul împlinit al cotropirii Abisiniei de către fasciștii italieni, premierul francez Léon Blum declară lui Titulescu, de față cu Anthony Eden și miniștrii de externe ai Micii Înțelegeri că situația îi impune atitudini contrare convingerilor și angajamentelor sale. „*Cu un fel de iritare* — ne spune Geneviève Tabouis — *Titulescu îl întrerupe: «Dacă înțeleg bine, guvernul dumneavoastră nu vrea să înspăimînte guvernul scumpului nostru prieten Anthony Eden, acceptînd cererea pe care v-o facem de la București, Praga și Belgrad, de a colabora cu Rusia și cu Turcia la realizarea unui Locarno al estului!... Ei bine, domnule Blum, sîntem aici pentru a vă striga marea neliniște a țărilor noastre, care sînt de pe acum prinse în cleștele economic german! Ele vor să știe dacă se pot bizui pe Franța, pentru că, domnule Blum, noi ne îndoim de dumneavoastră»... «Dați-ne asigurări, domnule prim-ministru, sau dacă nu, măcar spuneți-ne adevărul! Pentru că noi nu uităm că nu v-ați apărat la 7 martie [1])... cum o să ne apărați pe noi!»*"

Episoadele relatate de Geneviève Tabouis sînt semnificative pentru caracterizarea diplomatului și patriotului care a fost Niculae Titulescu. Cu o clarviziune care îl situa deasupra multora dintre cei care conduceau în acea vreme destinele Europei, Titulescu a întrevăzut abisul către care se îndrepta lumea în care trăia și a luptat cu toată puterea unui mare talent și unei inteligențe strălucite spre a apăra interesele țării sale și o dată cu ele, interesele păcii și securității internaționale.

Dumitru HÎNCU

Niculae Titulescu în mijlocul prizonierilor romîni din Italia. În timpul primului război mondial, numeroși ostași romîni, făcînd parte din unitățile austro-ungare, aflați în prizonierat în Italia, au organizat o legiune care, ulterior, a participat la lupte alături de puterile Antantei. Legiunea a fost alcătuită cu sprijinul unor intelectuali romîni sub diriguirea diplomatică a lui Niculae Titulescu. Fotografie inedită: diplomatul romîn în mijlocul unui grup de membri ai legiunii

[1]) Data la care trupele hitleriste au intrat în Ruhr, călcînd acordurile internaționale care stipulau ca această regiune să fie demilitarizată.

The New York Times.

PRINTRE GAUCHOS

SUB anumite aspecte, călătoria generalului de Gaulle în America de Sud este un eveniment politic deosebit de important. Președintele Franței nu are nimic de oferit din punct de vedere al acordurilor economice sau militare de mari proporții. El nu poate lua în considerare nimic care să rivalizeze fie chiar și pe departe cu Alianța pentru progres sau cu Organizația Statelor Americane. Dar el propune în mod implicit două căi politice largi care ar putea duce la schimbări în America Latină.

Prima este contestarea fățișă a oricărei pretenții a S.U.A. că America de Sud este sfera noastră particulară de influență. La sosirea sa la Caracas, de Gaulle a spus: „Nu putem recunoaște dreptul vreunui stat de a stabili orientarea problemelor economice sau politice în jurul lui. Cred că sîntem de acord ca orice opresiune și orice hegemonie să fie excluse din universul nostru".

Acest mesaj este interpretat de sud-americani drept o încurajare de a respinge supremația S.U.A. În ciuda eforturilor celor mai curajoase ale Washingtonului, în rîndul vecinilor noștri din Sud se menține spiritul „anti-gringo". Prezența lui de Gaulle, care a devenit simbolul unei atitudini independente față de S.U.A., care nu exclude fidelitatea față de Occident, nu poate decît să întărească această tendință.

A doua cale constă în încurajarea tendințelor, totdeauna latente în America de Sud, spre guverne puternice, conduse de militari.

Simplul fapt al existenței lui de Gaulle și al renașterii Franței sub a V-a Republică condusă de el, a dat conducerii militare în politică o nouă aureolă de respectabilitate. Nu are importanță faptul că Franța și generalul reprezintă cazuri speciale, că, în ciuda regimului său autoritar, democrația parlamentară a fost menținută. Militarii cu veleități politice din întreaga lume invocă exemplul lui.

Scurt timp după publicarea Constituției lui de Gaulle, mareșalul Tailandei, Sarit, s-a înapoiat din Europa la Bankok și a anunțat că intenționează să imite maniera franceză. Ayub Khan, președintele Pakistanului, se consideră un fel de gaullist al Asiei de mijloc. Pseudo-gaullismul a devenit un factor puternic în gîndirea politică a multor țări, cărora le lipsesc însă obiceiurile și tradițiile franceze și, mai ales, le lipsește un de Gaulle.

De Gaulle vorbește latino-americanilor ca exponentul independenței naționaliste, ca latin și ca general. Toate aceste teme prezintă atracție. „Între țări pe care totul le îndeamnă la relații mai strînse — proclamă el — Oceanul Atlantic nu poate constitui un obstacol. Acest lucru este cu atît mai valabil pentru popoare latine cum sîntem noi".

Sud-americanii, mîndri de latinitatea lor culturală, își caută inspirația în Europa. Și tot acolo ei constată că două țări latine sînt conduse de generali de mînă forte, de Gaulle și Franco.

Franța nu poate promite împrumuturi uriașe sau comerț masiv. Bugetul ei cu o fiscalitate supraîncărcată este deja angajat din plin în programe destinate Africii de limbă franceză. Călătoria lui de Gaulle nu se aseamănă cu cea a ducelui de Edinburgh, care s-a concentrat asupra comerțului și publicității pentru produsele britanice. De Gaulle nu are decît o valiză intelectuală.

Ani de zile noi am avut multe dificultăți cu America Latină. Nici unul din panaceele încercate, ca O.S.A. sau Alianța pentru progres, nu a dat rezultate satisfăcătoare. Pe de altă parte, nu prea am fost înțelepți în promovarea cauzei noastre.

Am auzit nu o dată ambasadori ai S.U.A. exprimîndu-și regretul pentru faptul că nu am coordonat suficient pozițiile noastre față de America Latină cu aliații noștri din N.A.T.O. Am auzit nu o dată ambasadori europeni plîngîndu-se că, ori de cîte ori au propus o colaborare mai bună, li s-a reamintit cu răceală doctrina Monroe.

Nu are rost să fim nemulțumiți atunci cînd latino-americanilor li se reamintește latinitatea lor și legăturile lor culturale cu Europa. Și dacă unii militari ambițioși încearcă să folosească gaullismul drept fațadă pentru lovituri de stat sordide, le putem reaminti unor asemenea aspiranți că gaullismul este senin, are tradiții care sînt pur franceze și o personalitate care este exclusiv a lui de Gaulle. Adevăratul gaullism nu poate fi exportat.

C. L. SULZBERGER

DIE WELT
HAMBURG

„MAKARIOS ESTE MAI PUTERNIC"

ȚĂRANCA și cultivatorul de tutun din Kavalla, care, alături de sute de mii de oameni, s-au luptat pentru un loc în aer liber cu scopul de a asista la cortegiul nupțial al regelui, și-au manifestat bucuria pentru prezența arhiepiscopului Makarios strigînd „Enosis".

La Atena, arhiepiscopul Makarios a fost sărbătorit ca o întruchipare a idealului anexării Ciprului la Grecia, dar acest ideal provoacă acum îndoieli, serioase cel puțin în Cipru. În Grecia, actuala criză din Cipru este înțeleasă în general ca fiind o continuare a luptei pentru anexarea Ciprului la Grecia. În Cipru, în schimb, dorința de legalizare definitivă a independenței oficiale, existentă de trei ani, pare a fi pus în umbră idealul de altădată al anexării.

De la începerea crizei, guvernul Papandreu a manevrat în așa fel între pietrele de moară ale pretențiilor turcești, între intransigența cipriotilor și între încercările Occidentului de a media, încît a intrat într-un joc politic dublu. Astfel, primul ministru Papandreu a ținut seama în primul rînd de frontul politic intern, prezentîndu-se ca cel mai devotat adept al propriei sale lozinci: „lupta intransigentă".

Din hotărîrile adoptate și declarațiile făcute de guvern în primul rînd pentru uz politic intern, menționăm: retragerea contingentelor grecești din N.A.T.O. pentru o singură zi; respingerea tratativelor directe cu Turcia; justificarea ulterioară a tratativelor militare ale Nicosiei cu Moscova; permanent repetata „concordanță deplină între Atena și Nicosia". Alte măsuri politice ale guvernului au fost în contradicție cu ceea ce preconiza el în interiorul țării. Astfel, guvernul Papandreu a cerut încă din primăvară, după cum se confirmă în prezent oficial de către partea americană, medierea S.U.A. A criticat în repetate rînduri „neoficial" atitudinea lui Makarios. La Geneva, ca și în prezent la convorbirile diplomatice care continuă în culise, guvernul Papandreu s-a străduit să găsească o soluție de compromis în conflictul în jurul Ciprului, declarîndu-se dispus ca, în cazul unei anexări, el să cedeze în Cipru puncte de sprijin pentru N.A.T.O. Arhiepiscopul Makarios continuă însă să respingă ideea punctelor de sprijin.

În manevrele dintre Atena și Nicosia, arhiepiscopul Makarios s-a dovedit în ultimele luni ca fiind un om politic mai puternic și mult mai abil. Sprijinul din partea U.R.S.S. și al țărilor neutre i-a dat arhiepiscopului atu-uri pe care el le folosește și față de Atena.

Cultivatorul de tutun din Kavalla și țăranca nu au adus omagii numai tinerei perechi regale și arhiepiscopului Makarios, ci și lui Papandreu. El a fost aclamat ori de cîte ori a apărut în public. Veniturile țăranilor greci, care reprezintă circa 50 la sută din populație, au crescut anul acesta datorită stabilirii unor prețuri minimale sporite, ca urmare a recoltei mai bune. Agricultura nu a fost afectată de faptul că dispoziția băncilor de a acorda credite și dorința întreprinzătorilor particulari de a face investiții scad din ce în ce mai mult, și provoacă indispoziție în lumea de afaceri. Acestea sînt cîteva simptome de criză în economia Greciei determinate, deși numai psihologic, de conflictul în jurul Ciprului. Climatul politic intern se caracterizează prin nesiguranță.

Divergențe permanente în cadrul partidului guvernamental oferă teren propice zvonurilor despre o apropiată remaniere a guvernului. Guvernul nu face nimic pentru a reduce la tăcere aceste zvonuri.

Evi MELAS

„AM PIERDUT JOCUL"

Discurs rostit la 14 septembrie 1964 în Congresul S.U.A. de senatorul democrat Wayne MORSE

Presa din țara noastră nu informează poporul american despre cele ce se petrec în realitate în Vietnamul de sud. Unii ziariști îndrăzneți, în ciuda știrilor oficiale, au avut din cînd în cînd posibilitatea să publice materiale veridice despre evenimentele din Vietnamul de sud. Unele ziare și publicații periodice de la noi merită laude pentru că au informat pe cititorii americani asupra faptelor nedemne care au loc în Vietnamul de sud. Dar materialele de acest fel nu prea au fost multe.

Acum o jumătate de an, în calitate de membru al Comisiei senatoriale pentru afacerile externe, am declarat în Senat că, spre regretul meu, Statele Unite au instaurat și sprijină în Vietnamul de sud un regim marionetă. Acesta este adevărul. Acest regim, care este fără nici o discuție un regim marionetă, primește instrucțiuni din Statele Unite. Majoritatea americanilor vor vedea acum că micul dictator militar, generalul Khanh, omul nostru de paie în Vietnamul de sud, se menține la putere numai datorită Statelor Unite. Dar jocul nostru este lipsit de speranțe ; cu cît vom continua să urmăm linia politică pe care o promovăm în Vietnamul de sud, cu atît mai mult se va adînci și se va răspîndi în Asia ura față de americani. Statele Unite greșesc profund dacă speră că această problemă nu depășește cadrul Vietnamului de sud.

Politica S.U.A. în Vietnamul de sud este greșită pentru că este lipsită de o bază morală. În ultimă instanță, o politică externă amorală este sortită eșecului. Reflecțiile lui Taylor, McNamara și Lodge despre libertate nu au nimic comun cu adevărata libertate, pentru că ea nu există în Vietnamul de sud.

Vietnamul de sud este un stat tiranic. Acolo nu există și n-au existat niciodată libertăți cetățenești de cînd Dulles a instaurat în 1954 administrația americană, convingînd Vietnamul de sud să nu semneze acordurile de la Geneva.

Justificîndu-și acțiunile în Vietnamul de sud, Statele Unite pretind că sînt nevoite să rămînă în această țară pentru că acolo sînt încălcate acordurile de la Geneva. Or, Statele Unite nu le-au semnat niciodată, așa cum, după sfatul lui Dulles, nu le-a semnat nici Vietnamul de sud. Acestea sînt faptele triste. Cu toate acestea, indiferent dacă am semnat sau nu acordurile de la Geneva, eram datori să lăsăm Organizației Națiunilor Unite dreptul de a rezolva problema care s-a creat în Vietnamul de sud și care amenință pacea. Statele Unite n-au făcut acest lucru.

În unele discursuri mai ample pe care le-am rostit în Senat am citat multe puncte din prevederile Cartei O.N.U. pe care noi le încălcăm. Și nu numai atît, noi încălcăm și acordurile de la Geneva. Nu respectăm spiritul și litera tratatului privitor la crearea S.E.A.T.O. Ni s-au dat luni de-a rîndul asigurări că S.U.A. nu intenționează cîtuși de puțin să extindă războiul asupra Vietnamului de nord și că vor evita să facă așa ceva.

În ultimele săptămîni, S.U.A. au contribuit la extinderea războiului asupra Vietnamului de nord. N-a avut loc o invazie în Vietnamul de nord, în adevăratul sens al cuvîntului, însă participarea personalului militar american la operațiile armatei sud-vietnameze care reprezintă o încălcare a frontierelor Vietnamului de nord pe uscat, pe apă și din aer, contribuie la extinderea războiului în Asia de sud-est. Personalul militar american din Vietnamul de sud participă la incursiunile în Vietnamul de nord.

În timpul eșecului nostru din golful Tonkin am criticat foarte vehement guvernul. Am declarat în Senat că S.U.A. joacă în Vietnamul de sud un rol provocator. Astăzi mulți senatori recunosc că am avut atunci dreptate. Fără îndoială că în timpul evenimentelor din golful Tonkin ne-am purtat ca niște provocatori.

Am fost provocatori cînd am pus la dispoziția sud-vietnamezilor nave militare. Eram bine informați asupra planului sud-vietnamezilor de a bombarda două insule nord-vietnameze. Navele noastre de război se aflau, e drept, în ape internaționale, dar la o distanță atît de mică de coastele Vietnamului de nord, încît nimeni nu s-a îndoit de caracterul provocator al acțiunilor noastre.

Este inadmisibil ca Statele Unite să joace rolul de jandarm mondial.

Cunosc scuzele : noi nu pregătim un nou război, ci luăm numai măsurile de rigoare pentru a opri expansiunea comunismului. Dar arogîndu-și rolul de jandarm, Statele Unite nu sînt în stare să oprească expansiunea comunismului. Politica noastră externă nu contribuie decît la sporirea numărului comuniștilor. Nu putem impune Asiei sistemul nostru de administrație și să-l sprijinim cu ajutorul forței militare americane.

Doresc ca țara mea să înceteze de a crea o forță militară care nu duce decît la război. Dacă istoria ne învață în general ceva, ea trebuia să ne învețe că atunci cînd țările se cred atotputernice, acest lucru duce la război. Cursa înarmărilor nu asigură niciodată pacea. Cursa înarmărilor a asigurat doar un scurt răgaz între două războaie și au existat oameni care au numit acest răgaz pace.

Farsa pe care o întreținem și o finanțăm la Saigon va fi preludiul unui faliment total dacă politica americană în această regiune a lumii nu va fi modificată neîntîrziat.

Scopul principal al discursului meu este de a avertiza : dăm tuturor un exemplu prost de imixtiune în treburile interne ale altei țări și atunci cînd vom protesta la O.N.U., ni se va spune : „Priviți cine este indignat ! Sînt indignate Statele Unite care încalcă în mod brutal dreptul internațional în Vietnamul de sud, și nu numai în Vietnamul de sud !"

Istoria sumbră a eșecului Franței în Vietnamul de sud nu ne-a învățat nimic ; cînd francezii au fost în cele din urmă înfrînți acolo noi ne-am angajat să soluționăm problema sud-vietnameză. Istoria, începînd din anul 1954 pînă în ziua de astăzi, nu se deosebește de istoria anilor 1946—1954. În Vietnamul de sud S.U.A. n-au obținut succese mai mari decît la timpul lor francezii, deși am cheltuit mult mai mulți bani acolo. Contribuabilii americani trebuie să știe că dacă am pune la socoteală și banii pe care i-am alocat Franței, Vietnamul de sud ne-a costat 5,5 miliarde de dolari și viețile multor tineri americani care sînt mai scumpe, fiecare, decît 5,5 miliarde de dolari.

Cer ca guvernul nostru să adreseze oficial Organizației Națiunilor Unite chemarea de a se înceta focul în Vietnamul de sud. Trebuie să lăsăm rezolvarea problemei sud-vietnameze pe seama O.N.U. și să declarăm că sîntem gata să punem la dispoziția O.N.U. resurse materiale și oameni, pentru menținerea păcii.

stern

HAMBURG

SE POATE, DACĂ EXISTĂ VOINȚĂ

LA BONN se desfășoară dispute îndelungate în jurul unor forme și formalități, ca să nu mai vorbim de certurile personale. Ar fi mai bine dacă s-ar chibzui asupra conținutului politicii intergermane.

A sosit timpul să se împrăștie, îndeosebi în problemele germane, ceața și să se pună capăt competițiilor de box fictive.

Noi vrem unitatea Germaniei. Nu este însă suficient să vorbești despre țel. O pretenție juridică nu este o pernă pe care îți culci capul ca să te odihnești.

Dacă nu există un țel se pierde orientarea. Fără delimitare deviezi de la drum. Noi avem nevoie de o politică bine chibzuită, pe termen lung, lipsită de iluzii, de o politică a pașilor mici. Nici măcar pacea nu poate fi cucerită de azi pe mîine.

Încrederea noastră în forțele proprii ne permite să facem propuneri proprii. Interesul nostru cere acest lucru.

După cum se știe, între cele două părți ale Germaniei în care trăiește poporul german există o serie întreagă de acorduri administrative. Se poate face oare mai mult în acest domeniu? Se pot obține aici rezultate mai bune?

Este necesar să se discute în public, în mod disciplinat, despre aceste probleme. Problemele tehnice despre care se vorbește nu sînt probleme nepolitice. Între cele două părți ale Germaniei nu mai există aproape nici o problemă care să nu îmbrace un aspect politic, nici măcar cifrele căsuțelor poștale, ca să nu mai vorbim despre „șeful misiunii" la Jocurile Olimpice de la Tokio.

La sfîrșitul lunii februarie, eu am propus ca oamenii politici de răspundere să se întîlnească în vederea unor consfătuiri bazate pe încredere. Experiențele au confirmat necesitatea acestei propuneri. Ea rămîne valabilă.

În problema permiselor de trecere a existat, destul de tîrziu, o asemenea întrevedere la Palatul Schaumburg. Prin urmare se poate, dacă există voință. Încercarea trebuie repetată. Discuții de la caz la caz nu înlocuiesc privirea de ansamblu necesară.

După părerea mea este necesar să se găsească forme pentru a dezvolta, trecînd peste limitele partidelor, o politică realistă, coerentă, a pașilor mici în problema germană.

Willy BRANDT

l'Unità
ROMA

Despre probleme ale mișcării muncitorești italiene și internaționale

UN INTERVIU DAT DE LUIGI LONGO DIRECTORULUI REVISTEI „ESPRESSO"

DIRECTORUL săptămînalului *Espresso*, Rugenio Scalfari, prezintă, în ultimul număr al săptămînalului său (20 septembrie 1964), o convorbire pe care a avut-o cu cîteva zile în urmă cu secretarul general al partidului nostru, tovarășul Luigi Longo, în legătură cu problemele cele mai importante care se pun astăzi mișcării comuniste internaționale și P. C. Italian. Interesanta convorbire este publicată cu un titlu în mod voit scandalos („Sîntem dispuși să ne schimbăm chiar și numele"), care redă în mod inexact o afirmație a tovarășului Longo față de problema eventualei reunificări a forțelor socialiste italiene, scoțînd-o complet din contextul argumentării. În interviul publicat de Scalfari sînt de notat deseori observații neclare și simpliste: există o tendință, frecventă încă în publicistica radicală, — de „a interpreta" în mod schematic și unilateral poziția P. C. Italian. Această „interpretare" nu rezistă dacă o punem alături de răspunsurile tovarășului Longo.

„Angajamentul asumat de fiecare partid comunist de a fi fidel marxism-leninismului în elaborarea propriei sale linii ideologice și politice nu poate fi controlat nici pe baza unor norme și legături stabilite anterior, nici prin intermediul unor organe internaționale calificate în această direcție — a reafirmat încă de la început tovarășul Longo, răspunzînd unei întrebări a directorului revistei *Espresso*. Așadar, fidelitatea față de principiile marxist-leniniste nu poate rezulta decît dintr-o dezbatere liberă și din confruntarea experiențelor. Dar oricare ar fi aprecierile ce pot rezulta din aceste dezbateri, ele nu pot duce la excluderi. De altfel, excluderi de la ce? După dizolvarea Internaționalei comuniste și a Biroului informativ, nu mai există nici o formă organizată a mișcării comuniste internaționale".

În legătură cu poziția P. C. Italian față de controversa care opune astăzi Partidul Comunist al U.R.S.S. și majoritatea partidelor comuniste Partidului Comunist Chinez, Scalfari i-a cerut tovarășului Longo precizări suplimentare. Tovarășul Longo a răspuns în mod clar: „Noi sîntem alături de tezele tovarășilor sovietici în ceea ce privește problema păcii, a războiului, a coexistenței pașnice, a posibilității căilor democratice spre socialism, în ceea ce privește ajutorul pe care țările socialiste trebuie să-l dea țărilor care pășesc pe calea propriei lor eliberări naționale. Avem puncte de vedere diferite în privința felului în care această controversă a fost abordată nu numai de tovarășii chinezi, ci și de tovarășii sovietici. De aci rezervele noastre față de oportunitatea convocării astăzi, a unei consfătuiri internaționale a partidelor comuniste, explicate de tovarășul Togliatti în nota sa memorială".

În legătură cu revendicările formulate recent de tovarășii chinezi asupra unor teritorii de frontieră sovietice, tovarășul Longo a spus: „Noi condamnăm aceste revendicări așa cum condamnăm revendicările teritoriale ale oricărui alt stat. Sîntem pentru respectarea frontierelor actuale, deoarece orice revendicare teritorială constituie un pericol pentru pace".

Amintind din nou rezervele formulate de P. C. Italian în legătură cu oportunitatea convocării, într-un termen scurt, a unei consfătuiri internaționale a partidelor comuniste, Scalfari a întrebat: „Care alte partide comuniste sînt de acord cu această poziție a dv.?". „Nu ne-am preocupat să facem acest calcul — a răspuns tovarășul Longo, — deoarece nu ne propunem să ajungem, cum a scris cineva în ultimele zile, la constituirea unui nou «centru» sau a unui nou «grup organizat». Ceea ce este esențial, după părerea noastră, pentru dezvoltarea și unitatea mișcării comuniste internaționale, nu este divizarea ei în grupuri diferite care, oricum ar fi ele, i-ar zdruncina unitatea, ci posibilitatea ca toți să participe la o confruntare sinceră a ideilor și experiențelor".

Secretarul general al P.C. Italian a continuat: „Este singurul mod de a menține unitatea, în condițiile deosebirilor dintre diferitele partide. Rezultă că multe din pozițiile noastre sînt împărtășite și de alții" (aici, tovarășul Longo a amintit că, de exemplu, comuniștii iugoslavi au arătat în diferite ocazii că apreciază orientarea P. C. Italian).

Dar dacă la întrunirea pregătitoare de la Moscova, de la 15 decembrie, propunerile dv. vor rămîne în minoritate, ce veți face? — a insistat directorul revistei *Espresso*. Secretarul general al P.C. Italian a răspuns: „Vom vedea atunci. Totuși, cred că pot afirma chiar de pe acum că linia noastră de conduită se va inspira cu siguranță din indicațiile pe care ni le-a lăsat tovarășul Togliatti în nota sa memorială de la Yalta".

În convorbire s-a pus apoi problema legăturii între socialism și democrație, cu referire îndeosebi la problemele ridicate încă de la Congresul al XX-lea al P.C.U.S., ca urmare a denunțării consecințelor grave ale „cultului personalității" pentru dezvoltarea societății sovietice și din alte țări socialiste. „Neg, a spus tovarășul Longo, că în U.R.S.S. ar exista o problemă a deplinei concilieri între socialism și libertate. Socialismul, așa cum a scris tovarășul Togliatti în nota sa memorială, este orînduirea în care există cea mai largă libertate pentru muncitori și aceștia participă de fapt, în mod organizat, la conducerea întregii vieți sociale. Din această concepție despre socialism s-au inspirat normele leniniste privind construcția statului sovietic. Ele au asigurat, în partid și în afara lui, o largă libertate de exprimare și de dezbatere în domeniul culturii, al artei și chiar în domeniul politic. Nu există, așadar, o problemă a concilierii între socialism și libertate, deoarece, în concepția leninistă, ele alcătuiesc un întreg. Există în schimb problema lichidării regimului de limitări și desființări ale libertăților democratice și individuale, regim care a fost instaurat de Stalin; ba chiar, în momentul actual, problema este de a lichida încetinelile și rezistențele, de a reveni la normele leniniste, potrivit orientărilor stabilite de cel de-al XX-lea Congres al P.C.U.S.".

„Dv., i-a replicat tovarășul Longo lui Scalfari, afirmați că limitarea libertăților de către Stalin este ceva firesc pentru sistemul socialist. Nu este adevărat. Sînt însă de acord cu dv. că aceste limitări nu pot fi legate, pur și simplu, de voința tiranică a unui individ, dar ele au fost legate și de alegerea politică de fond făcută în anumite condiții istorice ale dezvoltării economico-sociale a Uniunii Sovietice care era amenințată, în existența sa, de încercuirea capitalistă și de pericolele de agresiune pe care imperialismul le făcea să planeze asupra ei. În această împletire de factori obiectivi și subiectivi trebuie căutate cauzele apariției cultului personalității lui Stalin, cu toate consecințele care derivă, precum și ale faptului că el a putut dura atîta timp".

Tovarășul Longo a amintit apoi, contestînd unele observații ale directorului revistei *Espresso*, că încă din anii 1956—1957, P. C. Italian a dezbătut întotdeauna problemele ridicate de Congresul al XX-lea al P.C.U.S. „cu un larg spirit de toleranță, discutînd deschis cu toți tovarășii, nerecurgînd niciodată la măsuri disciplinare împotriva celor care nu erau de aceeași părere cu noi. Tovarășului Giolitti, care a scris o broșură împotriva pozițiilor noastre, noi i-am răspuns cu o altă broșură. Giolitti însuși a părăsit Partidul Comunist, nu Partidul Comunist l-a exclus. Același lucru s-a întîmplat și cu alți tovarăși.

Au fost luate atunci cîteva măsuri disciplinare împotriva unor activiști, nu ca sancțiune pentru pozițiile lor politice, ci pentru că, sub pretextul unor divergențe politice, ei s-au dedat la o acțiune de dezbinare a partidului și a conducătorilor săi". Pe de altă parte, a continuat tovarășul Longo, nu este exact să se afirme că tezele susținute în anii aceia de cei care au părăsit partidul erau analoge cu afirmațiile conținute în nota memorială a lui Togliatti. „Ele erau diferite, adesea inacceptabile și contrare spiritului și scopurilor de la care noi porneam și de la care pornim și acum. Este suficient să amintim că revizioniștii au ajuns să nege orice valoare sistemului sovietic și să nege, în Italia, însăși funcția Partidului Comunist, a cărui dizolvare o propuneau, după cum propuneau și dizolvarea Confederației Generale a Muncii din Italia. Totuși, mulți dintre cei care au părăsit

rîndurile noastre în 1956 s-au apropiat treptat din nou, alăturîndu-se politicii partidului nostru și cerînd chiar să fie reprimiți în rîndurile sale".

În legătură cu aceasta, Scalfari a întrebat: Cum v-ați comporta, dat fiind faptul că considerați absurde cererile de dizolvare a P. C. Italian, formulate de revizioniști în 1956, dacă în Italia se maturizează condițiile pentru o reunificare a tuturor forțelor muncitorești și socialiste?

„Reunificarea a fost întotdeauna obiectivul acțiunii noastre. Îmi permit să amintesc — a spus tovarășul Longo — că la cel de-al V-lea Congres al nostru, ținut imediat după Eliberare, mi-a revenit tocmai mie sarcina de a întocmi un raport pe această temă. Noi nu credem deloc că o eventuală reunificare ar trebui să se realizeze în cadrul P. C. Italian".

— Ați fi așadar dispuși să schimbați chiar numele? „Am fi dispuși — a declarat Longo — subliniind în felul acesta aspectele importante ale problemei — să examinăm fără idei preconcepute chiar și problema noului nume pe care ar trebui să și-l asume Partidul unic al oamenilor muncii italieni".

„Desigur — a continuat secretarul general al P. C. Italian — există deosebiri între comuniști și socialiști, dar ele nu sînt de așa natură și atît de numeroase încît să justifice refuzul sistematic pe care îl opun conducătorii socialiști propunerii noastre de colaborare și de unitate. Socialiștii spun că noi nu facem altceva decît să mergem pe calea pe care au pășit ei acum cîțiva ani. Dar atunci, dacă lucrurile stau așa, de ce refuză să discute și să colaboreze cu noi? Iată o contradicție care nu a fost încă explicată. Dar adevărul este că noi nu urmăm calea lor: în elaborarea căii italiene spre socialism, noi nu i-am urmat pe ei, ci i-am precedat încă din timpul Constituantei. Disensiunea care există are mai ales un caracter politic. Noi nu credem că se poate confunda calea italiană spre socialism, pe care noi am elaborat-o, cu ceea ce Partidul Socialist Italian face în acești ani în cadrul majorității de centru-stînga. Noi criticăm și condamnăm participarea socialiștilor la guvernul de centru-stînga pentru limitele și condițiile în care a fost acceptată această colaborare și pentru că socialiștii consideră că pot desfășura o acțiune eficace în aceste guverne fără să aibă sprijinul tuturor maselor muncitorești și populare. O politică de colaborare a socialiștilor cu Partidul democrat-creștin care nu ține seamă de unitatea tuturor forțelor muncitorești și democratice și respinge orice colaborare cu P. C. Italian își schimbă substanțial natura și semnificația. Numai dacă socialiștii vor ști să-și elibereze activitatea de toate limitele impuse de Partidul democrat-creștin și dacă vor ști să pună relațiile lor cu noi pe o bază de înțelegere și colaborare, numai în aceste condiții vor putea da un nou conținut și o nouă eficacitate acțiunii lor. Noi trebuie să ajutăm Partidul Socialist Italian să se elibereze de aceste limite; trebuie să înlesnim reapropierea, acțiunea comună a întregii stîngi italiene". Toate acestea, precizează tovarășul Longo, nu exclud desigur faptul că pot exista divergențe în ce privește tactica parlamentară, dar de aici nu derivă imposibilitatea unei colaborări între comuniști și socialiști.

Scalfari a pus o ultimă întrebare: Cum consideră P. C. Italian că poate avea loc o transformare treptată a sistemului capitalist „fără a-i provoca prăbușirea", acceptînd să acționeze „în interiorul" sistemului burghez?

„Problema care stă astăzi în fața noastră și a țării — a răspuns tovarășul Longo — nu este problema colectivizării economiei, ci problema afirmării priorității intereselor generale, exprimate în mod democratic, împotriva intereselor marilor concentrări monopoliste, impuse în mod arbitrar de politica guvernamentală urmată pînă acum și de puterea monopolurilor. Noi considerăm necesar un gen de programare care să nu lichideze piața, ci să subordoneze interesului general problemele așa-zis spontane (care sînt în realitate cele impuse de monopoluri). Este evident că pe această piață vor acționa întreprinzători particulari, cu drepturi garantate și cu datorii care trebuie să fie respectate. Noi nu propunem lichidarea profitului, ci lichidarea pozițiilor care aduc rentă și supraprofituri. Orice întreprinzător care va acționa în cadrul marilor coordonate ale planului va trebui să aibă garanția unui profit echitabil. În cadrul unei programări democratice, a subliniat secretarul general al P. C. Italian, autonomia sindicatelor și a dinamicii salariilor trebuie să fie o condiție valabilă în orice situație. Ea este necesară pentru a determina eforturile impuse de înfăptuirea obiectivelor programării: nu a unei programări tehnocratice sau birocratice, ci a unei programări bazate pe afirmarea necesităților și valorilor umane. Aceasta nu înseamnă că clasa muncitoare poate sau trebuie să adopte o poziție de indiferență față de obiectivele programării. Lărgind tot mai mult pozițiile puterii muncitorești în cadrul statului, ea va duce la modificarea substanțială atît a sistemului economic, cît și a sistemului politic care domină astăzi".

În legătură cu pericolul „unei prăbușiri economice", Longo a afirmat că acest pericol există: de aceea, trebuie ca acțiunea înnoitoare și de progres să fie dusă cu energie și coerență, să fie sprijinită de toate forțele de stînga, fără diviziuni și incertitudini. Aceasta este condiția pentru a se bara calea sabotajului și a violenței forțelor conservatoare.

Luntre veche de 4 000 de ani. Pe insula Brownsea de lîngă țărmul Marii Britanii a fost scoasă la suprafață o luntre din epoca de bronz. Luntrea are 8 m lungime și este lucrată dintr-un singur trunchi de stejar

Șansele lui Gaston Defferre

Gaston Defferre și-a instalat de curînd un birou în inima Parisului. El vrea să se dedice timp de trei zile, în fiecare săptămînă, sarcinii de a-și „betona" candidatura împotriva lui de Gaulle în cadrul alegerilor prezidențiale; în celelalte trei zile el își îndeplinește funcția de primar (socialist) al orașului Marsilia. Defferre și prietenii săi continuă să aibă foarte multă încredere în posibilitatea lor de a crea o alternativă. Ei nu se așteaptă la o victorie dar speră, cel puțin, un succes de prestigiu. Ce-i drept, pînă acum campania lui Defferre a provocat un ecou relativ modest; în prezent însă trei grupări burgheze de stînga care își spun „mișcarea de regrupare democratică" i-au adus sprijinul lor, cerîndu-i să fie și candidatul lor la președinție și nu numai candidatul socialiștilor.

Realizarea speranței într-un succes de prestigiu depinde, de fapt, de sprijinul partidelor al căror candidat va fi Defferre. Contracandidatura lui va reprezenta un test al dezvoltării partidelor, al măsurii în care acestea se vor dovedi capabile să atragă voturile alegătorilor lor tradiționali și în plus pe cele ale tinerilor votanți. Partidele negaulliste caută noi regrupări, pentru a acționa unite și mai puternice; fărîmițarea, care îngreunase atît de mult guvernarea în cea de a 4-a republică, n-a dispărut complet nici după șase ani. Acesta este și motivul pentru care toate partidele dau asigurări că nu poate fi vorba de o întoarcere la republica a 4-a. Piatra filozofală, drumul de mijloc între cea de a 4-a republică și regimul personal al lui de Gaulle nu a fost însă descoperit încă de nimeni. Acum la deschiderea parlamentului ar putea apare eventual alte noi fracțiuni mai mari. Dar criza sistemului parlamentar din Franța dinaintea lui de Gaulle este departe de a fi fost soluționată.

(Din Süddeutsche Zeitung)

Ce influență vor avea alegerile generale britanice din 15 octombrie asupra politicii militare a Angliei ? În cele de mai jos, scrise pentru agenția United Press International, Peter Thorneycroft, ministrul apărării al guvernului conservator, și Patrick Gordon Walker, omul care va deveni probabil ministru de externe într-un guvern laburist, răspund la întrebarea :

Care va fi politica militară a Angliei?

Opinia lui Peter THORNEYCROFT, ministrul apărării al Marei Britanii

Esența politicii de apărare a conservatorilor este convingerea absolută că, în starea actuală a înarmării lumii, Anglia trebuie să-și mențină factorul independent de descurajare nucleară.

Partidul conservator este singurul partid care crede că, în lumea de astăzi, un program de apărare care nu s-ar bizui pe o forță nucleară independentă, aflată pe deplin sub controlul nostru în caz de criză națională, ne-ar face neputincioși în fața unei agresiuni în prezent sau în viitor.

De asemenea, ar fi intolerabil ca o țară ca a noastră, care a jucat un rol esențial în dezvoltarea științifică a bombei, să fie nevoită să se bazeze în întregime pe apărarea nucleară a unei alte țări, ca un fel de rudă bătrînă și săracă.

Harold Wilson afirmă că, în această privință, nu avem nimic care să merite a fi menținut. Este greu de imaginat că dl Wilson crede într-adevăr ceea ce spune. Bombardierele noastre „V" pot transporta fiecare o încărcătură egală cu cîteva bombe — Hiroșima. Fiecare din cele patru submarine Polaris pe care le construim acum va transporta 16 rachete.

Conservatorii cred ferm în dezarmarea convențională și nucleară și au inițiat pași pozitivi în direcția acesteia. Această inițiativă a fost recunoscută de laburiști. În 1954 guvernul s-a aflat în fruntea acțiunii de creare a subcomitetului O.N.U. pentru dezarmare și a luat parte de atunci la toate negocierile.

Guvernul conservator a început primele discuții care au dus la încheierea Tratatului de interzicere parțială a experiențelor nucleare, semnat la Moscova în 1963.

Guvernul conservator își îndeplinește cu conștiinciozitate obligațiile față de N.A.T.O., C.E.N.T.O. și S.E.A.T.O.

Guvernul conservator a contribuit de asemenea în mod considerabil la menținerea ordinei și la limitarea agresiunii și răsturnărilor în afara zonelor acestor angajamente principale, în puncte nevralgice atît de depărtate unele de altele ca Borneo și Tanganica, Cipru și Guyana Britanică.

O altă contribuție masivă la apărarea occidentală o constituie punerea la dispoziția N.A.T.O. — afară de rezervele necesare pentru a putea face față oricărei crize pur naționale — a forței noastre de bombardiere „V", care va fi urmată de flota Polaris.

Cît costă toate acestea ? Cheltuielile noastre curente de apărare se cifrează la circa două miliarde lire sterline și noi nu negăm că acest lucru constituie o povară grea pentru economia țării. Intenționăm totuși să menținem cheltuielile de apărare în jurul cifrei de 7 la sută din venitul național brut.

În încheiere, vreau să-mi exprim convingerea fermă că o asociere anglo-americană strînsă rămîne esențială în această lume tulbure. Primii miniștri și președinții pot veni și pleca, dar nimic nu poate modifica importanța activității noastre comune.

Opinia lui Patrick Gordon WALKER, purtătorul de cuvînt pentru problemele externe al partidului laburist

Un guvern laburist va căuta să întărească influența Angliei în lume.

Nu putem face acest lucru fără o economie puternică și stabilă. De aceea, politica noastră internă și cea externă sînt strîns legate între ele.

Credem că trebuie să îmbunătățim echiparea și mobilitatea forțelor noastre convenționale. Acestea sînt singurele forțe care pot fi folosite în lumea de astăzi.

Nu vom arunca la gunoi actualele noastre bombardiere „V". Dar nu credem în cheltuirea unor sume mari de bani pentru închirierea unei arme nucleare americane, o armă care nu ar fi nici britanică, nici independentă, nici un factor de descurajare.

Toți banii de care putem dispune trebuie investiți în forțele noastre convenționale. Este scandalos faptul că soldații noștri din Malayezia duc o lipsă atît de acută de elicoptere, arma cea mai utilă în condițiile lor de luptă.

Un obiectiv important al partidului laburist va fi sprijinirea și întărirea Națiunilor Unite. Vom insista pentru crearea unei forțe a Națiunilor Unite.

Vom fi gata să folosim forțele noastre în operațiuni de menținere a păcii, în special în regiunea Oceanului Indian.

Una din primele noastre acțiuni va fi să începem discuții cu Statele Unite și ceilalți aliați ai noștri asupra unei reorganizări a N.A.T.O., pentru a obține un grad mult mai mare de control asupra armelor nucleare ale aliaților occidentale.

Vom insista neobosit pentru o nouă destindere între Rusia și Occident.

După părerea noastră, cel mai important pas următor ar fi încheierea unui tratat de interzicere a răspîndirii armelor nucleare. Cînd Harold Wilson și cu mine am fost la Moscova, am avut convorbiri amănunțite în această privință cu dl Hrușciov.

Vom căuta să îmbunătățim relațiile noastre cu țările est-europene. Cred că, în acest domeniu, pot fi obținute progrese mari.

În cadrul ministerului nostru de externe vom înființa un post de ministru cu sarcina de a prezenta cu insistență propuneri realiste și temeinice în vederea unor pași în direcția dezarmării generale.

Vom considera ca un interes național major întărirea relațiilor cu alte țări ale Commonwealthului în negocierile pentru intrarea Angliei în Piața comună.

Știm că vom întîmpina probleme dificile și grele. Credem însă că, dacă va avea o politică de apărare și o politică externă justă, Anglia poate juca un rol important în instaurarea păcii și securității.

TASS

MOSCOVA

O PERDEA DE FUM

Primul ministru englez Douglas-Home și președintele S.U.A., L. Johnson, au făcut la 3 octombrie declarații în sensul că Statele Unite și Anglia dispun de mai multă vreme de un proiect de tratat cu privire la nediseminarea armei nucleare și, după cum a declarat premierul englez, sînt gata să înceapă tratative cu Uniunea Sovietică în această problemă. Home și Johnson au afirmat că traducerea cu succes în viață a acestui proiect ar fi împiedicată de poziția U.R.S.S.

În aceeași zi o „acuzație" asemănătoare a fost formulată de un reprezentant al Departamentului de Stat. El a declarat că poziția U.R.S.S. în problema nediseminării armei nucleare „este o piedică în calea eforturilor noastre de a obține un acord internațional eficient".

Asemenea „acuzații" n-au nici un sens și nu rezistă analizei celei mai elementare a faptelor. Uniunea Sovietică n-a fost niciodată împotriva încheierii unui asemenea acord cu celelalte puteri nucleare, acord care să garanteze într-adevăr nediseminarea armei nucleare. Și dacă ar fi fost făcute asemenea propuneri din partea unor puteri occidentale, Uniunea Sovietică n-ar fi obiectat împotriva lor.

În realitate însă, prin pretextul unor propuneri de a se încheia un tratat privind nediseminarea armei nucleare, Washingtonul și Londra încearcă să obțină acordul Uniunii Sovietice pentru continuarea politicii lor de înarmare nucleară a Bonnului, sub camuflajul așa-numitei forțe nucleare a N.A.T.O.

Autorii acestor propuneri au o logică străină, potrivit căreia crearea forțelor nucleare ale N.A.T.O. și înzestrarea lor cu arme nucleare americane nu ar însemna de loc răspîndirea armei nucleare și n-ar avea nici o contingență cu un acord internațional asupra acestei probleme.

Desigur că Uniunea Sovietică nu poate să fie de acord cu propunerea unui asemenea mod de „nediseminare" a armei nucleare.

De ce au avut nevoie Washingtonul și Londra să facă — la un nivel atît de înalt și în același timp — încercări de a convinge omenirea că doresc ca arma nucleară să nu fie „diseminată", să jongleze în mod deliberat cu faptele și să denatureze totodată poziția sovietică ?

În momentul de față, în capitala Statelor Unite iau sfîrșit tratativele dintre secretarul de stat Dean Rusk și reprezentantul R.F.G. în Consiliul N.A.T.O., W. Grewe, care conduce în statul major atlantic grupul de lucru însărcinat cu problemele creării forțelor nucleare multilaterale. Tema acestor tratative este, potrivit presei americane și vest-germane, cum se poate obține din partea participanților la sesiunea din decembrie a Consiliului ministerial al N.A.T.O. o aprobare a proiectului american de creare a forțelor nucleare multilaterale.

La 3 octombrie, ziarul vest-german **Die Welt** a explicat care sînt perspectivele acestui tratat. Acum — scrie ziarul — după recenta hotărîre a guvernului S.U.A. de a lărgi cercul statelor care au acces la secretele nucleare americane, cercul „deținătorilor secretelor nucleare" va fi lărgit : pe unele vase din flota nucleară multilaterală cheia încărcăturilor nucleare ale rachetelor Polaris o vor avea nu numai ofițerii americani ci și ofițerii altor națiuni, inclusiv R.F.G.

Nu toți membrii N.A.T.O. sînt mulțumiți de această perspectivă. Lucrul este înțeles atît la Bonn cît și la Washington. Dar acolo crearea forțelor nucleare multilaterale este considerată urgentă. Iată de ce în zilele cînd au avut loc tratativele lui Grewe cu

conducătorii Departamentului de Stat, presa americană și vest-germană referindu-se la „surse oficiale" scria că Washingtonul este hotărît să creeze forțele nucleare chiar fără aprobarea tuturor membrilor N.A.T.O., și chiar numai cu participarea R.F.G.

De fapt, acest bici diplomatic este destinat unui cerc relativ restrîns de guverne și cancelarii parlamentare ale țărilor N.A.T.O. care din diferite motive nu-și exprimă entuziasmul față de ideea americană a forțelor nucleare multilaterale.

Pentru cercurile largi ale opiniei publice mondiale adepții înarmării nucleare a Bundeswehrului au totdeauna gata un răspuns propagandistic. Ori de cîte ori cercurile conducătoare din Statele Unite sînt gata să facă un nou pas pe calea creării forțelor nucleare ale N.A.T.O., aci se declară că S.U.A. „sînt ferm împotriva" răspîndirii armei nucleare.

Așa s-a întîmplat de pildă anul trecut înaintea lansării primului vas al forțelor nucleare ale N.A.T.O., Beadle.

Declarațiile privind „nediseminarea" armei nucleare făcute la 3 octombrie la Washington și Londra denotă că se încearcă pregătirea unei perdele de fum asemănătoare.

Mihail SAGATELIAN

ПОЛИТИКА

BELGRAD

CONFERINȚA DE LA CAIRO

LA CONFERINȚA de la Cairo participă 58 de țări, reprezentînd aproape toate continentele, ceea ce constituie un fapt impresionant; dar importanța conferinței de la Cairo nu constă numai în aceasta. Însemnătatea ei istorică poate fi apreciată numai dacă avem în vedere schimbările profunde prin care trece lumea contemporană și fără de care politica neangajării, numită astfel în lipsa unui termen mai potrivit, n-ar fi devenit atît de amplă și atît de importantă.

S-au produs schimbări importante în favoarea unei mai mari independențe și egalități în drepturi între țări. Dominația sub orice formă, fie „clasică" fie sub forme noi, nu mai poate dăinui. În afară de aceasta, crește în permanență conștiința că această piedică va trebui înlăturată și înlocuită cu relații bazate pe egalitate în drepturi, deoarece în stadiul actual de dezvoltare lumea contemporană nu poate fi organizată altfel.

În multe regiuni ale lumii aceste schimbări profunde sînt un ideal încă îndepărtat, dar impozanta adunare de la Cairo constituie o dovadă grăitoare a faptului că aceasta nu mai este o iluzie ci este expresia unei situații și a unor relații noi. Multe țări reprezentate la această conferință ca participanți cu drepturi egale au fost subordonate pînă de curînd dominației colonialiste. Astăzi ele nu se mai află în această situație, deși trebuie să învingă înapoierea moștenită și numeroase piedici care le întîrzie progresul.

Aceasta nu înseamnă că participanții la conferința de la Cairo vor aprecia schimbările profunde survenite în relațiile internaționale numai de pe poziția intereselor lor, înguste, că în opoziție cu celelalte state mari și mici vor crea un fel de organizație a lor, care să intre în competiție cu alte organizații. Ele nici nu pot face așa ceva deoarece nici poziția nici interesele lor nu cer acest lucru. Dacă s-ar închista sau dacă ar subordona interesele comune unor conflicte locale în care sînt angajate unele dintre aceste țări, ele s-ar găsi în discordanță cu schimbările care au generat politica neangajării și ar putea să-și aducă prejudicii lor și altora.

Practic, aceasta înseamnă că țările neangajate — ca un tot unitar și ca un factor tot mai influent în relațiile internaționale — vor putea acționa cu succes numai pe baza unor elemente comune tuturor. Aceasta corespunde intereselor fundamentale ale tuturor popoarelor, corespunde intereselor stabilizării situației internaționale: egalitate în loc de dominație, colaborare în loc de exploatare, ajutorare în loc de presiuni și șantaj, tratative și acorduri prin care vor fi ocrotiți toți în loc de primejdia înarmărilor și războiului care ar duce la pieirea tuturor.

Pe scurt: coexistența reală și activă a statelor și popoarelor egale în drepturi, deoarece numai astfel pot fi biruite contradicțiile economice, politice și de altă natură ale dezvoltării contemporane, contradicții care devin din ce în ce mai periculoase. Conștiința acestui fapt deschide un nou orizont țărilor neangajate și face ca convorbirile lor de la Cairo să capete o însemnătate istorică în ciuda tuturor divergențelor care mai există.

Aceasta este esența intereselor comune, trainice ale țărilor neangajate, esența rolului lor în situația internațională. Faptul că, la trei ani după prima conferință ținută la Belgrad, țările neangajate s-au întîlnit la Cairo într-un număr atît de mare, este important din două motive pentru oricine nu privește această conferință a țărilor neangajate prin prisma combinațiilor politice.

Primul motiv constă în faptul că această adunare, unică în relațiile internaționale, demonstrează creșterea conștiinței intereselor comune în rîndul țărilor neangajate. Celălalt motiv, poate și mai important, reiese din primul: creșterea permanentă a numărului și însemnătății țărilor neangajate este cea mai bună dovadă că ceea ce leagă aceste țări și ceea ce ele pot face în comun corespunde intereselor majorității covîrșitoare, corespunde situației și cerințelor noi ale etapei actuale a dezvoltării internaționale.

Al. NENADOVICI

COMERȚUL DINTRE SPANIA ȘI CUBA

După cum relatează surse competente, anul acesta comerțul dintre Spania și Cuba a crescut într-un ritm rapid, în ciuda apelurilor S.U.A. ca Spania să participe la o blocadă economică a insulei.

În primul trimestru al anului curent comerțul dintre Cuba și Spania a crescut cu peste 17 milioane de dolari. Între timp „Iberia", societatea spaniolă de transporturi aeriene, își menține legătura aeriană săptămînală cu Cuba.

Indiferența spaniolă față de protestele Departamentului de Stat împotriva comerțului cu Cuba s-a transformat în ostilitate după atacarea la 13 septembrie a vasului comercial spaniol „Sierra Aranzazu" de către ambarcațiuni înarmate avînd echipaje formate chipurile din cubani anti-castriști.

Întrucît spaniolii sînt de părere că toți cubanii anticastriști se află sub conducerea și protecția S.U.A., America este considerată indirect răspunzătoare de moartea căpitanului și a doi membri ai echipajului de pe „Sierra Aranzazu".

Incidentul a intensificat vechile resentimente spaniole față de activitățile S.U.A. în Cuba. Aceste resentimente datează cel puțin din vremea războiului spaniolo-american cînd Cuba, „insula veșnic credincioasă", care rămăsese loială Spaniei în timp ce restul Americii Latine se revoltase, a constituit scena unei înfrîngeri umilitoare datorită S.U.A.

Spaniolii nu au uitat niciodată că S.U.A. au venit în ajutorul rebelilor cubani și au pornit un război atunci cînd guvernul spaniol era dispus să accepte cererile președintelui McKinley. Comerțul cubano-spaniol, deși nu de proporții mari după criteriile americane, este important pentru Spania.

În 1962, volumul total al comerțului dintre cele două țări s-a ridicat la aproximativ 8 400 000 de dolari. În anul următor valoarea lui a crescut la 30 800 000 de dolari. În primele patru luni ale anului 1964 cifra era de 21 milioane de dolari, în comparație cu 4 200 000 de dolari în aceeași perioadă a anului 1963.

Spania vinde Cubei mașini agricole, utilaj electric, mașini ușoare, alimente și bunuri de consum. Șantierele navale spaniole construiesc pentru Cuba 20 de cargouri, dintre care două au și fost lansate.

În schimb Spania cumpără din Cuba tutun, zahăr și unele materii prime.

Unele surse americane se tem că volumul mărit al comerțului Spaniei cu Cuba ar putea fi sporit de exportatori din țările N.A.T.O. care vor expedia în Spania produse urmînd a fi reexportate în Cuba. Ei vor evita astfel penalitățile prevăzute de Legea cu privire la ajutorul pentru străinătate din 1963 împotriva țărilor care transportă mărfuri în Cuba.

Regimul lui Franco se întemeiază pe anticomunism, dar după părerea unor spanioli, problema care se pune este nu existența comunismului în Cuba ci dacă S.U.A. urmează sau nu să dicteze în privința comerțului Spaniei cu Cuba sau cu oricare altă țară latino-americană.

(Din **New York Times**)

Mii de congolezi au trecut granița în Tanganica la vestea ocupării orașului Albertville de către trupele guvernului Chombe

ZIARIŞTI STRĂINI DESPRE RAPORTUL WARREN

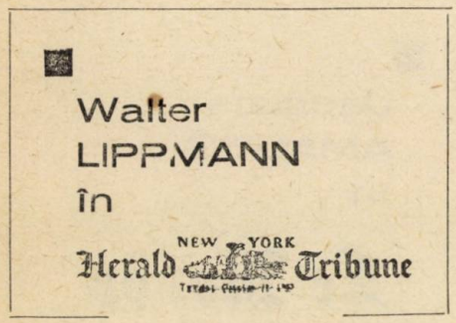

Mă întreb, ce fel de părere pot şi sînt îndreptăţit să am despre raportul Comisiei Warren. Masivul raport, împreună cu cele 20 de volume de depoziţii care nu au fost încă date publicităţii, constituie documentele procesului postum al lui Lee Harvey Oswald pentru asasinarea preşedintelui Kennedy.

După părerea mea, nici un cititor contemporan nu se poate considera o instanţă de apel în măsură să infirme verdictul celor şapte membri ai comisiei. Numai ei, avocaţii şi personalul lor, au ascultat toate dovezile disponibile în prezent. Deoarece Oswald a murit şi nu poate vorbi pentru a se apăra, nu se poate spune — şi membrii comisiei nu spun — că acest verdict este concludent. Încercarea de a ajunge la un verdict final în cazul lui Oswald revine acum istoricilor.

Dar putem fi siguri că istoricii nu vor găsi nimic care să-i determine să pună la îndoială deplina bună-credinţă a documentului alcătuit de cei şapte membri ai comisiei. Aceşti oameni, în mod individual şi ca grup, sînt absolut şi pe de-a-ntregul mai presus de orice bănuială că ar fi falsificat, ar fi vrut sau ar fi putut să falsifice documentul. Este o apreciere pe care sîntem îndreptăţiţi s-o comunicăm posterităţii.

Avînd această certitudine în privinţa membrilor comisiei, şi ţinînd seama de amploarea şi amănunţimea cercetărilor lor, nu există nici un temei în baza căruia vreun contemporan, din S.U.A. sau din străinătate, să poată pune la îndoială verdictul.

Verdictul este că Oswald singur l-a asasinat pe preşedintele Kennedy, că el nu era membru al vreunei conspiraţii, şi că Ruby, care l-a asasinat pe Oswald, nu era nici el agentul unei conspiraţii urmărind să-l reducă la tăcere pe Oswald.

Membrii comisiei sînt pe deplin conştienţi că adevărul, aşa cum l-au constatat ei, este mai straniu decît ficţiunea. El este greu de crezut. Adevărul a devenit confuz şi neverosimil ca urmare a confuziei create de primele rapoarte ale poliţiei din Dallas şi de relatările presei. Dar adevărul în privinţa asasinatului însuşi a devenit şi mai puţin verosimil în urma faptului că Oswald a fost ucis după două zile în închisoarea oraşului. Căci dacă ar fi existat o conspiraţie, nimic nu ar fi fost mai necesar pentru succesul ei decît dispariţia lui Oswald.

Deoarece adevărul este mai greu de crezut decît teoriile despre existenţa unei conspiraţii, membrii comisiei au expus cu cea mai mare minuţiozitate faptele, aşa cum le-au constatat.

Ca exemplu, să luăm postulatul esenţial pentru literatura europeană despre existenţa unei conspiraţii. Este postulatul că preşedintele Kennedy a fost atacat cu focuri de armă atît din clădirea depozitului de manuale şcolare din spatele lui cît şi de pe podul din faţa lui. Dovada presupusă a acestui postulat era existenţa unei găuri în parbrizul automobilului. Dar realitatea, arată raportul, este că deşi a fost lovit, parbrizul „nu a fost străpuns". Semnul se află numai pe faţa interioară a parbrizului, şi a fost provocat în mod cert de o schijă de la unul din gloanţele care l-au lovit pe preşedinte şi pe guvernatorul Connally.

După ce am citit multă literatură europeană despre existenţa unei conspiraţii, am petrecut o mare parte a ultimelor zile ale săptămînii citind ceea ce spune raportul despre toate punctele care mi-au părut neclare. Raportul nu ocoleşte nici unul din aceste puncte, şi se ocupă de toate în mod concret şi competent.

Raportul critică măsurile luate pentru apărarea preşedintelui, şi face anumite recomandări, care, firesc, vor fi urmate.

După părerea mea, trebuie spus că a fost genul de asasinat care ar fi putut să fie împiedicat. Este evident, de pildă, că Oswald avea antecedente care cereau să fie urmărit în cursul unei vizite a preşedintelui.

Este evident, de asemenea, că a fost o neglijenţă gravă să nu se fi perchiziţionat şi păzit clădirea, împreună cu drumul, bine cunoscut din relatările presei, pe care urma să călătorească preşedintele.

În sfîrşit, există o regulă generală : deşi nu este niciodată posibil să se asigure o protecţie absolută dacă asasinul este dispus să moară în cursul atacului, oameni mai puţin fanatici pot fi descurajaţi de teama de a fi prinşi. Oswald a încercat să scape. El nu era dispus să moară. De aceea, trebuie să se considere că crima ar fi putut fi împiedicată.

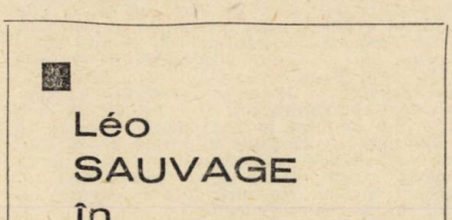

Publicarea raportului oficial cu privire la asasinarea lui John F. Kennedy a lăsat complet pe planul al doilea duelul dintre Lyndon B. Johnson şi Barry M. Goldwater pentru a-şi asigura, în noiembrie, locul devenit liber în noiembrie trecut în urma gloanţelor trase la Dallas.

Pe lîngă un supliment de 48 de pagini, format ziar, care conţine, în reproducere fotografică, cea mai mare parte a textului însuşi al raportului, **New York Times** publică şase pagini de studii precum şi un comentar semnat de James Reston.

New York Herald Tribune publică cam tot atîtea articole, plus un supliment de patru pagini cuprinzînd rezumatul şi concluziile comisiei.

Cît despre comentarii, numai **New York Herald Tribune** se declară satisfăcut, exprimîndu-şi părerea că raportul nu mai permite nici o îndoială.

Dimpotrivă, în cadrul reflecţiilor lui oarecum filozofice, chiar dezamăgite, de pe prima pagină a ziarului **New York Times**, James Reston ia în considerare posibilitatea ca istoricii viitori să nu fie pe deplin satisfăcuţi de concluziile comisiei. Făcînd aluzie la „întrebările rămase fără răspuns", James Reston lasă chiar să se înţeleagă că „comisia nu a răspuns la întrebarea pusă de misterul central, şi anume cine l-a ucis pe preşedinte, decît provocînd o nouă gamă de mistere".

Pe de altă parte, dacă în pagina sa editorială **New York Times** începe prin a afirma că raportul Warren este „o dare de seamă amănunţită şi convingătoare asupra împrejurărilor asasinării preşedintelui Kennedy", ziarul consideră totuşi că dovezile prezintă „slăbiciuni şi mici lacune" în ce priveşte asasinarea agentului Tippit. Ziarul se referă la anumite argumente sau mărturii pe care le consideră „puţin valide", chiar „lipsite de valoare". După părerea ziarului, este „ciudat", de pildă, şi faptul că autorii raportului nu au putut să obţină decît două depoziţii ale unor spectatori care au asistat la arestarea lui Oswald la „Texas Theater".

Concluzia editorialului este menită să provoace o oarecare senzaţie de vreme ce, deşi afirmă că membrii comisiei au stabilit „norme admirabile pentru descoperirea adevărului", ziarul apreciază, contrar părerii oficiale care ar dori ca afacerea să fie considerată închisă, că „raportul nu împiedică de loc pe alţii să efectueze o anchetă asupra acestei tragedii".

New York Times nu arată cine ar putea fi aceşti „alţii". Dar nimeni nu a uitat că la 26 martie a.c., în cursul unei conferinţe de presă ţinute în biroul ministrului justiţiei Robert Kennedy, familia preşedintelui asasinat a anunţat că a însărcinat pe un tînăr scriitor pe nume William Manchester să efectueze o anchetă specială asupra împrejurărilor asasinatului, aceasta „în interesul adevărului istoric şi pentru a împiedica deformările şi goana după senzaţional". Ancheta lui Manchester urma să dureze „între 3 şi 5 ani", comunicatul publicat în numele d-nei Jacqueline Kennedy nu făcea nici o aluzie la ancheta Comisiei Warren, pe atunci în curs.

Ulterior, Robert Kennedy a declarat în cursul unei călătorii în Polonia că este convins de vinovăţia exclusivă a lui Lee Oswald, dar Manchester, de care nu s-a mai vorbit niciodată de atunci, nu pare să fi renunţat în momentul de faţă la misiunea sa.

Toate eforturile depuse la 27 septembrie pe lîngă Robert Kennedy pentru a obţine precizări asupra stării actuale a anchetei Manchester au rămas zadarnice. El s-a mulţumit să difuzeze prin cartierul său general electoral o scurtă declaraţie care repeta convingerea exprimată la Cracovia, elogiază Comisia Warren şi conţine următoarea frază uimitoare : „N-am citit raportul şi nu intenţionez să-l citesc..."

Potrivit sondajelor întreprinse de **New York Journal American** în rîndurile unor „newyorkezi aparţinînd tuturor păturilor populaţiei" aproximativ jumătate dintre aceştia consideră că raportul Warren nu a împrăştiat misterul care înconjoară asasinarea preşedintelui Kennedy. Lăsînd la o parte îndoielile manifestate de proprii lor concetăţeni, numeroşi comentatori americani sînt puşi în încurcătură, mai ales astăzi, de rezervele pe care concluziile comisiei le-a provocat în străinătate.

Studierea atentă a raportului Warren — un raport pregătit sub auspiciile preşedintelui Curţii Supreme a Statelor Unite merită fără îndoială un studiu atent — relevă lacune şi contradicţii pe care trebuie să le subliniem şi care necesită explicaţii.

Principala lipsă a acestui document izvorăşte din valoarea probatorie pe care o acordă unor mărturii şi pretinse „identificări" al căror caracter îndoielnic sare pur şi simplu în ochi. Poate fi criticat de asemenea modul în care comisia consideră că a rezolvat problema pusă de performanţa atribuită lui Lee Oswald, care ar fi atins de două ori ţinta trăgînd trei lovituri în cinci secunde şi jumătate cu un Mannlicher-Carcano 1940, armă pe care nu pusese mîna de două luni de zile, potrivit relatărilor comisiei.

Este însă oare aceasta o performanţă ? Ne amintim că aşa afirmau experţi destul de competenţi cum ar fi campionul olimpic austriac Hammerer, instructori ai armatei italiene care au folosit această armă în timpul celui de al doilea război mondial sau ingineri ai firmei Beretta care o fabrică. Raportul afirmă mai întîi că nu era vorba de o performanţă, apoi demonstrează contrariul, şi trage concluzia că Lee Oswald era perfect capabil de această performanţă.

Ignorînd cu desăvîrşire existenţa unor opinii diferite, comisia nu a apelat decît la patru experţi : un comandant şi un sergent de infanterie marină, un specialist din F.B.I. şi un tehnician al armatei americane. Primul a afirmat că „nu era deosebit de dificil", cel de al doilea că era ceva „foarte uşor", al treilea că „nu exista nici o dificultate" iar al patrulea că „nu era nevoie să fii un ţintaş excepţional, ci pur şi simplu un om acomodat cu arma respectivă". Concluzia comisiei : era „uşor".

Pentru a verifica aceste concluzii, comisia a procedat la o reconstituire pe un teren de antrenament militar.

Trei trăgători de elită, calificaţi, după cum recunoaşte raportul, ca „maeştri", de către Asociaţia americană de tir cu arma, au tras fiecare două serii a cîte trei focuri asupra unor siluete plasate la distanţe corespunzătoare. Comisia a precizat că timpul de care a putut dispune Oswald era de 4,8 pînă la 5,6 secunde. Timpul pe care l-au folosit ţintaşii la reconstituire a fost de 4,6—6,77—8,25 secunde pentru prima încercare şi 5,15—6,45—7 secunde pentru a doua. Din cele 10 focuri trase de fiecare ţintaş toate au atins prima ţintă, patru au ratat ţinta a doua iar unu pe cea de a treia.

Aşadar numai unul din cei trei „maeştri" ai Asociaţiei naţionale de tir a reuşit să atingă baremul pe care se afirmă că l-a realizat Oswald. Comisia a adoptat totuşi avizul expertului care a condus reconstituirea şi care a apreciat că „probabilitatea" ca Oswald să reuşească era „foarte mare".

Mai rămîne să discutăm antrenamentul lui Oswald în timpul serviciului la infanteria marină. El obţinuse 212 puncte în decembric 1956, performanţă care-l plasa în categoria „sharpshooter" dar numai 191 de puncte în mai 1959, spre sfîrşitul serviciului, performanţă corespunzătoare categoriei „marksman".

Infanteria marină clasifică militarii în trei categorii corespunzînd unor performanţe între 190 şi 250 puncte (marksman, sharpshooter, expert), dar deşi numele categoriei inferioare (marksman) poate fi tradus prin „trăgător de elită", raportul omite să precizeze că aceasta este totuşi categoria inferioară. Cu alte cuvinte nota 190 corespunde lui 0 iar Oswald, în mai 1959, nu depăşea cu un punct minimul pretins oricăruia dintre cei 175.571 de militari din infanteria marină.

Raportul mai notează că Oswald s-a dus de cîteva ori la vînătoare, că potrivit declaraţiilor făcute de doi martori — unul din aceştia fiind Marina Oswald — el a plecat o dată cu puşca, în martie sau aprilie 1963, să se antreneze, iar în mai 1963 obişnuia să exerseze manipularea închizătorului sau să fixeze o ţintă prin lunetă, în curtea casei din New Orleans.

Concluzia finală a comisiei este : „antrenamentul lui Oswald în infanteria marină, experienţa sa în ce priveşte tirul cu arma şi obişnuinţa de a folosi arma în chestiune, arată că el poseda pe deplin abilitatea necesară pentru a comite asasinatul".

■

Arthur
KROCH
în

The New York Times.

Dacă va exista vreodată o istorie a tragediei petrecute la Dallas în noiembrie 1963, mai definitivă decît raportul Comisiei Warren, ea va trebui să fie scrisă de psihiatri.

Aceasta, pentru că cele două mari întrebări la care comisia nu a putut găsi răspunsuri concludente sînt întrebări privitoare la mobiluri : al lui Lee Oswald pentru asasinarea preşedintelui Kennedy, al lui Jack Ruby pentru asasinarea lui Oswald. Şi, pentru a fi cît de cît convingătoare, speculaţiile în privinţa acestor mobiluri necesită în analizarea rătăcirilor minţii oameneşti competenţă profesională pe care nu o pot da decît pregătirea şi experienţa ştiinţifică.

Dacă acceptăm principalele concluzii ale comisiei : că Oswald şi Ruby au acţionat fiecare în întregime după propriul său plan sau impuls — rămîn fără răspuns următoarele întrebări :

De ce omul care a încercat mai întîi să-l ucidă pe generalul Walker, adept înflăcărat al extremei drepte în filozofia politică, şi-a ales apoi ca ţintă pe preşedintele Kennedy, adept al unei filozofii politice oarecum de centru-stînga ?

De ce celălalt asasin a comis un act care exclude pentru totdeauna o examinare directă a motivelor crimelor lui Oswald ?

Spulberarea visurilor lui megalomane a acţionat oare în aşa fel asupra lui Oswald încît să-l fi transformat în anarhist ?

Durerea provocată de asasinarea preşedintelui Kennedy, însoţită de dorinţa de a-i cruţa d-nei Kennedy chinurile suplimentare ale unui proces îndelungat şi cu multă publicitate, au constituit oare mobilurile lui Ruby, aşa cum a afirmat ? În caz afirmativ, aceste reacţii provin oare dintr-o insuficienţă mintală congenitală sau dintr-o tulburare temporară ?

S-ar mai putea găsi răspunsuri la aceste mistere în privinţa mobilurilor, sau dovezi care să constituie indicii puternice în privinţa răspunsurilor. În care caz, istoricii de profesie vor avea materialele necesare pentru a situa evenimentele într-o perspectivă destul de justă.

Dar dacă întrebările rămîn acolo unde a fost nevoită să le lase Comisia Warren, sarcina va reveni cercetătorilor ştiinţifici ai comportării umane. În cazul acesta, cronica tragediei din Dallas şi a cauzelor ei va fi opera unui Freud, nu a unui Thucidide.

Istoricii de profesie nu au întîmpinat aceleaşi obstacole în relatarea altor mistere faimoase. Acest lucru se datoreşte faptului că în legendă sau în documentele faptice mobilurile celor implicaţi sînt clare. Astfel, s-a stabilit că Ludovic al XVI-lea şi Maria-Antoaneta au avut un fiu ; că la 3 iulie 1793, el a fost predat lui Simon, un cizmar. Dar ceea ce s-a petrecut cu prinţul moştenitor de la 3 iulie 1793 pînă la 27 iulie 1794, cînd Barras l-a vizitat în închisoare, s-a pierdut în mijlocul relatărilor şi zvonurilor contradictorii. Se ştie că în mai 1795, s-a anunţat în mod oficial decesul în închisoare a prinţului în vîrstă de 10 ani ; că s-a efectuat autopsia unui copil de această vîrstă ; şi că acel copil a fost îngropat într-un mormînt fără nume din cimitirul Sainte-Marguerite.

Deîndată însă au fost puse în circulaţie zvonuri, crezute de mulţi, potrivit cărora adevăratul Ludovic al XVII-lea scăpase cu complicitatea lui Barras şi a reuşit să trăiască mai tîrziu nu se ştie cîţi ani fără să i se cunoască identitatea. Întrucît istoricii nu au descoperit nici o dovadă concludentă pro sau contra, şi nu există nici o enigmă de natură psihiatrică, acest mister a fost lăsat pe seama autorilor de vieţi romanţate.

Acelaşi lucru este valabil în privinţa legendei Omului cu Masca de Fier. Se ştie că era fratele geamăn mai mare al lui Ludovic al XIV-lea, care l-a ascuns şi l-a ţinut închis la Bastilia pînă cînd a murit deoarece regele se temea că, în cazul în care i s-ar fi putut stabili identitatea, fratele putea fi folosit cu succes pentru a-l răsturna de pe tron. Nici în această legendă, deşi discreditată de istorici, nu s-a pus problema mobilului.

Iată şi altă controversă asemănătoare cu privire la fapte : dacă mareşalului Ney a supravieţuit sau nu plutonului de execuţie din grădina Tuileries pentru a-şi sfîrşi viaţa, cu ani de zile mai tîrziu, în Louisiana. Dar întrebările de la Dallas se referă la mobiluri. Posibilitatea de a stabili unul dintre ele a dispărut o dată cu moartea lui Oswald, iar cel al lui Ruby este deocamdată în aproape aceeaşi măsură, subiect de speculaţii. Ţinînd seama de aceste obstacole de nedepăşit, raportul Comisiei Warren reprezintă în şi mai mare măsură o realizare.

■

Jacques
AMALRIC
în

Le Monde

Vinovăţia lui Oswald este oare pe deplin dovedită ? Două din dovezile prezentate de Comisia Warren în sprijinul vinovăţiei lui Oswald nu par cu totul irecuzabile. Prima se referă la mărturia oculară a d-lui Brennan, care pretinde că l-a văzut pe Oswald la fereastra depozitului de manuale şcolare în momentul crimei, înarmat cu o puşcă. Martorul ar fi făcut o asemenea descriere a vinovatului, — care, reaminteşte comisia, a înălţat un vraf de cartoane pentru a nu putea fi văzut din stradă — încît ar fi permis interpelarea lui Oswald de către agentul Tippit la 45 de minute după asasinarea preşedintelui. Tot potrivit comisiei, dl. Brennan l-ar fi descris pe Lee Oswald drept „un alb înalt, de aproximativ 1,75 m înălţime, cîntărind 70 kg, în jurul vîrstei de 30 de ani". Toate acestea au fost observate în cîteva secunde, de pe sol.

Al doilea punct se referă la fibrele de ţesături descoperite în mecanismul armei „Mannlicher-Carcano" calibrul 6,5 mm, folosită pentru asasinat ; în legătură cu ele autorul examenului de laborator afirmă : „După părerea mea este neîndoielnic că aceste fibre pot proveni din cămaşa lui Oswald. Nu se poate totuşi exclude posibilitatea ca ele să provină de la o altă cămaşă identică".

Acestea nu sînt singurele probleme la care Comisia Warren nu dă răspunsuri definitive. Cazul Marinei Oswald, de pildă, a cărei mărturie paradoxală serveşte drept bază pentru acuzaţia adusă lui Oswald şi potrivit căreia acesta ar fi încercat să-l suprime pe fostul general Walker, ar merita el singur un studiu. Cine este oare această tînără femeie care l-a acuzat neîncetat pe soţul ei în tot cursul anchetei, afirmînd de asemenea că el vroia să-i asasineze pe fostul vicepreşedinte Nixon, acuzaţie pe care anchetatorii au considerat-o atît de neverosimilă încît nu au crezut necesar să o reţină ? Demonstraţia pe care o fac anchetatorii pentru a dovedi că lui Oswald îi era uşor să atingă în cel puţin două rînduri pe ocupanţii automobilului prezidenţial provoacă şi ea o oarecare surprindere, în special după ce se menţionează că, pe cînd se afla în infanteria marină, Oswald era un ţintaş mijlociu şi după ce se recunoaşte că nu se poate dovedi că Oswald s-a antrenat în mînuirea puştii în ultimii doi ani.

Nu citîm aceste „dovezi prin lipsa de contradovezi" pentru a redeschide vreun conflict sau pentru a pune la îndoială cinstea celor şapte „înţelepţi". Acceptînd să nu ascundă aceste insuficienţe, ei ştiau că ele vor fi remarcate.

La 22 noiembrie, la Dallas, faptele au scăpat oamenilor şi continuă să scape unei înţelegeri depline. Lumea cerea adevărul şi americanii o certitudine, dar anchetatorii de la Washington nu au putut să le furnizeze decît, în ciuda cercetărilor lor, un ansamblu de probabilităţi. Au acceptat oare ei să se debaraseze de orice idee preconceputâ, să reia ancheta de la zero, sau au căutat în special — în mod conştient sau nu — să desăvîrşească şi să poleiască singura soluţie care li se părea plauzibilă ? Este încă prea devreme pentru a ne pronunţa, afară de un singur punct : dosarul de la Dallas nu a fost încă închis.

Succes de librărie — raportul Warren, al cărui tiraj a depăşit 100 000 de exemplare

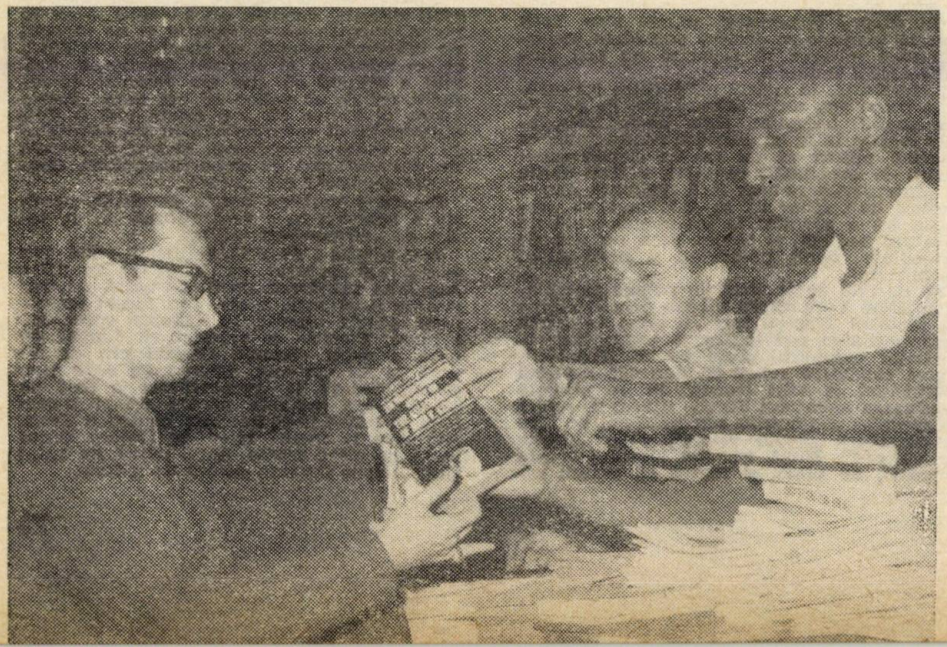

Profil

NE WIN

Născut în 1910, Shu Maung, cunoscut mai tîrziu sub numele de Ne Win (Fiul Gloriei), a îmbrățișat de tînăr cariera militară. La începutul celui de-al doilea război mondial, actualul premier al Birmaniei a aderat la grupul celor „30 de tovarăși" condus de generalul Aung San, lider al mișcării de eliberare națională. În lupta lor pentru independență, mulți patrioți birmani credeau pe atunci că Japonia i-ar putea ajuta în lupta împotriva colonialismului britanic. În august 1943, la Tokio se proclamase chiar independența Birmaniei. A urmat însă invazia japoneză și armata națională birmană a întors armele împotriva noilor ocupanți. Recucerită în 1945 de trupele britanice, Birmaniei i se recunoaște din nou dreptul la independență, după doi ani, de data aceasta de către Anglia. La 4 aprilie 1948, Birmania este proclamată stat independent.

Ne Win devine ministru al apărării și ministru de interne pînă în toamna anului 1950. În 1956 este avansat la rangul de general și în această calitate face, peste un an, vizite de informare în S.U.A. și R. P. Chineză. În toamna anului 1958, Liga populară antifascistă care formase pînă atunci guvernul, se scindează în două grupări adverse dintre care una condusă de premierul U Nu. Sub amenințarea unei grave crize interne și a războiului civil izbucnit în statele Karen și Shan, precum și pentru a preîntîmpina lovitura militară pregătită de ministrul apărării U Ba Swe, U Nu cu acordul parlamentului predă conducerea lui Ne Win. Ne Win a luat o serie de măsuri eficiente : a reorganizat administrația statului și a reușit să stăvilească inflația. El se considera însă numai locțiitor al fostului premier. După 18 luni, U Nu a revenit la conducerea statului.

Datorită inconsecvențelor politicii promovate de U Nu, principalele probleme — restabilirea unității naționale și lichidarea dificultăților economice — rămîneau nerezolvate. Anumite cercuri reacționare desfășurau o intensă propagandă pentru abandonarea politicii de neutralitate pozitivă. O serie de organizații și partide progresiste au fost puse în afara legii. În condițiile înrăutățirii continue a situației interne (și după ce respinsese o tentativă din partea armatei de a acapara conducerea statului) Ne Win a intervenit, situîndu-se la începutul lunii martie 1962, în fruntea Consiliului revoluționar. El a devenit președinte al republicii și totodată ministru al apărării, justiției și finanțelor. La 30 aprilie 1962, Consiliul revoluționar a publicat manifestul politic „Calea Birmaniei spre socialism", în care sînt expuse principalele sarcini economice, politice și sociale ale etapei actuale de dezvoltare a țării.

Trecînd la traducerea în viață a principiilor manifestului, Ne Win a inițiat o serie de măsuri democratice în vederea consolidării independenței economice și politice a țării. Ne Win se pronunță pentru înfăptuirea cu consecvență a principiilor coexistenței pașnice, pentru rezolvarea pe calea tratativelor a tuturor problemelor internaționale litigioase, pentru dezvoltarea relațiilor economice și culturale cu toate țările lumii.

R.P.

Presa acum 50 de ani

Trupe germane au ocupat golful Walfisch din Colonia Capului, pe coasta sud-vestică a Africii.

■

Autoritățile de ocupație constituie la Bruxelles un minister de finanțe germano-belgian pentru strîngerea dărilor de război. Ingineri belgieni distrug stăvilarele și înundă regiunea Malines, silind unități germane să se evacueze.

■

Vasele comerciale care trec prin strîmtoarea Gibraltar sînt supuse de forțele militare engleze unui control minuțios. Călătorii de naționalitate germană, bănuiți a fi chemați sub drapel, sînt făcuți prizonieri.

■

Franctirori — femei și tineri — dintr-un sat din Ardennes au prins într-o capcană o patrulă de ulani. Drept represalii, satul a fost distrus.

■

Forțele britanice de pe coasta de vest a Africii ocupă capitala coloniei germane Camerun, Duala.

Buxton, președintele Comitetului balcanic din Anglia, sosește la București, cu misiunea de a face demersuri pentru intrarea Romîniei în război alături de Tripla Înțelegere.

■

Anglia a destituit guvernul egiptean, înlocuindu-l cu un guvern militar.

■

Clubul socialist din București organizează o adunare consacrată împlinirii a 50 de ani de la înființarea Internaționalei socialiste.

■

Căile ferate otomane propun înființarea unui tren direct zilnic Constantinopol-Rusciuc-București-Budapesta.

■

La Lugano are loc o conferință a partidelor socialiste din Elveția și Italia. Moțiunea adoptată de participanți cheamă la o intensă propagandă împotriva războiului și la acțiuni diplomatice pentru încheierea păcii.

Fișier

Principiul egalității suverane a statelor

La 1 octombrie, în capitala Mexicului, reprezentanții celor 26 de state (între care U.R.S.S., S.U.A., Anglia, Franța, Italia, R.P.R. etc.) participante la reuniunea Comitetului special O.N.U. în problema principiilor dreptului internațional au adoptat un acord asupra conținutului principiului egalității suverane a statelor. R. P. Română este reprezentată în acest comitet printr-o delegație condusă de Aurel Cristescu, director în Ministerul Afacerilor Externe.

Ce semnificații are acest principiu în relațiile internaționale și în ce constă acordul realizat ?

Prin noțiunea unică cu dublu aspect, **egalitate suverană**, se definește dreptul egal al tuturor statelor și națiunilor, fie ele mari sau mici, aflate pe o treaptă mai înaintată sau mai înapoiată de dezvoltare, de a-și exercita capacitatea juridică și suveranitatea pe arena internațională, precum și obligația egală de a respecta și apăra suveranitatea celorlalte state.

Acesta este unul dintre principiile fundamentale ale dreptului internațional care constituie o condiție indispensabilă bunelor relații dintre state. Totodată, el este inseparabil de dreptul națiunilor la autodeterminare.

Principiul egalității suverane în accepția contemporană și-a găsit expresia pentru prima dată în Decretul asupra Păcii (1918).

Fixat în Declarația de la Moscova din 1943 a miniștrilor de externe ai U.R.S.S., S.U.A. și Angliei și în proiectul Cartei O.N.U. de la Dumbarton Oaks (S.U.A.) din toamna anului 1944, principiul egalității suverane a statelor stă la temelia Organizației Națiunilor Unite : în primul rînd ca o teză generală în aliniatul 2 al preambulului Cartei O.N.U. („egalitatea în drepturi a națiunilor mari și mici"), în al doilea rînd ca principiu în paragraful 2 al art. 1 unde se subliniază că dezvoltarea relațiilor prietenești între națiuni trebuie să se întemeieze pe „respectarea principiului egalității în drepturi și al autodeterminării popoarelor", și în sfîrșit în art. 2, paragraful 1, unde este formulat astfel : „Organizația este întemeiată pe principiul egalității suverane a tuturor membrilor ei".

Care este conținutul acestui principiu ?

În interpretarea oficială făcută de Comisia I — la Conferința de la San Francisco din 1945 se arată :

„1. statele sînt egale din punct de vedere juridic ;

2. se bucură de toate drepturile care decurg din suveranitatea lor ;

3. persoana statelor trebuie respectată, precum și integritatea lor teritorială și independența lor politică ;

4. statele trebuie, în comunitatea internațională, să-și îndeplinească cu bună credință îndatoririle lor și obligațiile internaționale".

Aceeași interpretare a stat și la baza acordului încheiat zilele trecute la Ciudad de Mexico. Cele șase puncte ale acordului recent realizat sînt următoarele : statele sînt egale din punct de vedere juridic, fiecare stat se bucură de drepturile rezultînd din deplină suveranitate, fiecare stat se obligă să respecte celelalte state, integritatea teritorială și independența politică a statului sînt inviolabile. De asemenea Comitetul a căzut de acord asupra punctelor referitoare la dreptul fiecărui stat de a-și alege singur sistemul politic, social și economic și la asumarea de către fiecare stat a respectării obligațiilor internaționale și de conviețuire pașnică cu celelalte state.

Astfel redactat, acordul urmează să fie examinat de apropiata sesiune a Adunării Generale a O.N.U., ceea ce constituie un pas important spre codificarea sa.

Importanța acestui acord constă în aceea că, pe lîngă precizările aduse interpretării anterioare a acestui principiu, vine să confirme că normele dreptului internațional nu pot lua naștere decît prin acordul de voință al statelor suverane participante la comunitatea internațională și prin respectarea reciprocă a suveranității lor.

I. CLOȘCĂ

POȘTA REDACȚIEI

PRIMELE RĂSPUNSURI

Îndată după apariția numărului precedent, au început să sosească răspunsuri la ancheta noastră despre modul în care apreciază cititorii conținutul revistei Lumea.

Emanuel Barcan din București **ne scrie că citește cu prioritate rubrica Lumea într-o săptămînă, articolele documentare privind diverse țări și... Poșta redacției și că îl interesează mai cu seamă** „articolele de sinteză, ca de pildă «Alegeri engleze» (nr. 40), «Divergențe nord-atlantice» (nr. 39), «Rominia la tîrguri internaționale» (nr. 37), «Disputa de pe piața aurului negru« etc.“ **În schimb, ne sugerează** „să se publice mai rar studii economice de strictă specialitate“. **În același timp, își exprimă dorința ca la sfîrșitul anului să apară un almanah Lumea cu o sinteză a anului 1964 pe plan politic extern. În ceea ce privește documentarul despre organizațiile de extremă dreaptă din S.U.A., pe care ni-l solicită — acesta a apărut în revistă spre sfîrșitul anului 1963, iar diversele aspecte ale protocolului diplomatic sînt tratate de noi la rubrica Fișier.**

Ioan Mahala din Suncuiuș, raionul Aleșd, **ne face sugestii interesante :** „Cred că nu-și are rostul publicarea unui volum **Lumea,** cum sugera tov. Kirmaier. Ar fi însă de un real folos publicarea unui supliment anual care să conțină titlurile și autorii tuturor articolelor publicate în revistă, grupate fie după criterii tematice, fie în ordine alfabetică. Ar mai fi binevenită o rubrică periodică de Profiluri arhivă, în cadrul căreia să fie prezentate figuri proeminente de oameni politici din trecutul mai mult sau mai puțin îndepărtat. Pe mine m-ar interesa de pildă Benjamin Franklin“.

Prof. Simion Bărbulescu din Bușteni **citește cu plăcere Poșta redacției** „în cadrul căreia s-au purtat în cîteva rînduri discuții la care au participat cititori de toate categoriile și care reprezintă totodată un prilej de cunoaștere a prietenilor revistei“. **Reproducem din scrisoarea sa :** „Citesc cu mare atenție Puncte de vedere și Lumea în cărți și reviste. Mă interesează de asemenea reportajele și notele de călătorie, mai ales atunci cînd sînt scrise ca reportajul lui Geo Bogza despre Japonia. Citesc cu regularitate Profil, un bun prilej de a cunoaște activitatea și personalitatea unor conducători de state sau oameni politici influenți. Ar fi interesant dacă ar apărea mai des în revistă articole în legătură cu activitatea depusă pe tărîmul politicii externe de gînditori, oameni de știință sau scriitori din trecut care au făcut cunoscute peste hotare țara și poporul romîn. Cîteva asemenea materiale au apărut, dar numărul lor ar trebui sporit. De pildă, Alecsandri, Eminescu, Duiliu Zamfirescu fac parte dintre scriitorii care au adus o contribuție de seamă la sporirea prestigiului țării noastre pe plan internațional“.

Avram Nicolae din București **studiază cu atenție interviurile și convorbirile cu oameni de știință și oameni de stat. Fiind de profesie constructor, îl interesează în special articolele și fotografiile care se referă la acest domeniu, dar înțelege că revista se adresează unor categorii largi de cititori și de aceea nu poate da curs cu prea mare frecvență acestei preferințe. Pe lîngă aprecieri elogioase, scrisoarea sa conține și observații critice :** „După părerea mea, nu ar fi rău dacă unele articole ar fi mai scurte. Revista se citește în general în prima zi după apariție, și este obositor să citești într-o singură zi mai multe articole deosebit de lungi. Spațiul economisit aș propune să fie folosit pentru mărirea numărului fotografiilor care sînt foarte interesante și atractive, deși uneori calitatea lor grafică lasă de dorit“.

Apreciind modul în care Lumea **dezbate problemele de politică externă,** Mircea Sterian din București **ne scrie :** „Eu încep prin a citi rubrica Săptămîna pe glob, pe care o consider partea cea mai interesantă din revistă. Urmează Reportajul, Puncte de vedere din presa mondială, Reflector etc. Pentru că au avut loc discuții, țin să menționez că eu consider foarte reușită coperta și vă rog să transmiteți felicitări graficienilor care au întocmit-o. Ca sugestie de îmbunătățire aș propune ca în fiecare număr revista să facă o scurtă prezentare a unei țări mai puțin cunoscute. De exemplu, noile state din Africa, Indonezia, Canada etc.“.

Roșu Sava din Galați **ne scrie :** „Am așteptat cu mare nerăbdare și curiozitate apariția primului număr al **Lumii** în toamna anului precedent și acum aștept cu sporită nerăbdare și interes fiecare număr al revistei. Vă mărturisesc că după ce parcurg Sumarul, citesc mai întîi Breviarul. În legătură cu aceasta cred că ar fi bine ca el să nu mai fie tipărit la pag. 32 ci într-una din primele pagini, deoarece înglobează fapte din domeniul diplomatic petrecute în cadrul săptămînii, toate referindu-se la țara noastră. Rubrica cea mai apropiată de preocupările mele și asupra căreia mă opresc mai mult este Din tradițiile ideologiei românești.

RECENZII

Mai mulți cititori ne propun să ne scrie recenzii ale unor lucrări politice pe care le-au citit în ultimul timp. Aceste propuneri sînt bine venite mai ales atunci cînd se referă la cărți mai greu de procurat. Lucrarea pe care își propune să o prezinte Florin Ionescu din București **a fost recenzată în redacție. Cartea propusă de** Pompiliu Safta **nu ne interesează pentru moment.**

RAPORTUL WARREN

Ne este evident cu neputință să satisfacem cererea cititorului Igor Dociu din București **de a publica textul complet al raportului Warren. În schimb vom publica, așa cum ne propune, largi ecouri din presa străină pe marginea acestui raport.**

Gabriel Bacovia din București **își exprimă insatisfacția în legătură cu concluziile, după părerea lui neconcludente, ale raportului Warren.**

După cum reiese și din aprecierile diverșilor ziariști străini, ale căror opinii le reproducem la rubrica Puncte de vedere, mai există și vor mai apare probleme în legătură cu împrejurările asasinatului de la Dallas.

CU ÎNTÎRZIERE

Ne-au mai trimis răspunsuri despre Sharjah Nicolae Pangică, radiotelegrafist maritim din Constanța, D. Mitrea din Isaccea, dr. Alexandru Eskenasy din București.

Mulțumim prof. dr. Dumitru Braharu din Cluj **care ne-a trimis date despre prezența lui Niculae Titulescu în Italia în timpul primului război mondial. Mulțumim de asemenea lui** Eugen Simonca, fost sublocotenent în legiunea română din Italia, **în prezent pensionar la Cluj, care ne-a pus la dispoziție fotografia reprodusă în numărul de față al revistei.**

BREVIAR

30 septembrie

A plecat în Italia delegația țării noastre la prima sesiune a grupului de lucru al Comisiei europene pentru agricultură a F.A.O. ce se va ține la Florența. Din delegație fac parte acad. Nicolae Cernescu, acad. Grigore Obrejeanu și ing. Stelian Cîrstea.

La New York s-au desfășurat lucrările celui de-al VII-lea Simpozion internațional de neuroradiologie. Din partea R. P. Romîne a participat acad. A. Kreindler.

1 octombrie

Delegația parlamentară română, condusă de Ștefan Voitec, președintele Marii Adunări Naționale, care la invitația Adunării Naționale Franceze a făcut o vizită în Franța între 22 septembrie și 1 octombrie, s-a înapoiat în Capitală.

S-au încheiat la Budapesta lucrările sesiunii a 14-a a Comisiei de colaborare tehnico-științifică romîno-ungară.

Ne vizitează țara o delegație a Institutului federativ pentru planificarea economică a R.S.F. Iugoslavia.

În Sala Sporturilor din Constanța s-a deschis expoziția „Artele grafice în S.U.A.“, organizată în cadrul aranjamentului cultural între R.P. Romînă și S.U.A. Cuvîntul de deschidere a fost rostit de prof. Vladimir Robu, iar ministrul S.U.A. la București, William A. Crawford, a prezentat expoziția.

La Londra și-a încheiat lucrările cea de-a XV-a reuniune a Comitetului internațional de termodinamică și cinetică electrochimică (C.I.T.C.E.) la care au participat electrochimiști din 27 de țări. Din partea R.P. Romîne a luat parte acad. I. Murgulescu, președintele Academiei R.P. Romîne, secretar național din partea R.P. Romîne în C.I.T.C.E.

2 octombrie

La Alger a fost semnat un protocol asupra discuțiilor referitoare la colaborarea romîno-algeriană în domeniul industriei petrolifere. Mihai Florescu, conducătorul delegației guvernamentale a R.P. Romîne, a făcut o vizită lui Ahmed Ben Bella, președintele Republicii Algeriene Democratice și Populare.

La invitația Asociației de cercetări hidraulice din provincia Quebec (Canada), prof. ing. V. Harnaj, de la Institutul de petrol și gaze din București, a conferențiat în aula Universității din Montreal.

4 octombrie

La Concursul internațional de la Toulouse, tenorul Ludovic Spiess și soprana Viorica Cortez-Guguianu au obținut, fiecare, Marele Premiu al concursului.

5 octombrie

A plecat la Berlin delegația de partid și de stat a R.P. Romîne, care la invitația C.C. al P.S.U.G., Consiliului de Stat și Consiliului de Miniștri al R.D. Germane, va participa la sărbătorirea celei de-a 15-a aniversări a proclamării Republicii Democrate Germane. Din delegație fac parte tovarășii Nicolae Ceaușescu, membru în Biroul Politic, secretar al C.C. al P.M.R., conducătorul delegației, Grigore Geamănu, secretarul Consiliului de Stat, Constantin Tuzu. În aceeași zi, delegația a sosit la Berlin.

La ambasada R.S. Cehoslovace din Capitală a avut loc solemnitatea înmînării Medaliei memoriale „A XX-a aniversare a insurecției naționale slovace“ unor foști partizani romîni care au luptat pe teritoriul Cehoslovaciei împotriva trupelor fasciste.

6 octombrie

S-a deschis în sala de marmură a Casei Scînteii o Expoziție de pictură, sculptură și grafică contemporană din R. D. Germană, organizată de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă, cu prilejul celei de-a 15-a aniversări a proclamării R. D. Germane.

La Varșovia s-a încheiat ședința grupei a IV-a de studiu a Organizației Internaționale de Radiodifuziune și Televiziune, O.I.R.T., al cărui președinte este reprezentantul R. P. Romîne. Au participat specialiști de radio și televiziune din Bulgaria, Cehoslovacia, R. D. Germană, Finlanda, Polonia și Uniunea Sovietică.

În Capitală a avut loc o adunare festivă organizată de Comitetul orășenesc București al P.M.R. și Comitetul executiv al Sfatului Popular al orașului cu prilejul celei de a 15-a aniversări a proclamării Republicii Democrate Germane. La festivitate au participat conducători de partid și de stat. A luat cuvîntul tovarășul Alexandru Bîrlădeanu iar în continuare a vorbit ambasadorul R. D. Germane la București, Anton Ruh.

lumea

Săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Populară Romînă

Redactor șef GEORGE IVAȘCU

Redacția și administrația : București, Piața Scînteii 1, Tel. 17.60.10

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii“

Vînătoarea

o producție a studiourilor poloneze

Scenariul : Roman Bratny
Regia : Ewa și Czeslaw Petelsky
Imaginea : St. Matyjaszkiewicz
Muzica : Tadeusz Baird

Cu : Bronislaw Pawlik
Maria Wachowiak,
Waclaw Kowalski,
Ryszard Pietruski,
Krystyna Borowicz,
Aleksander Fogiel

2 Lei

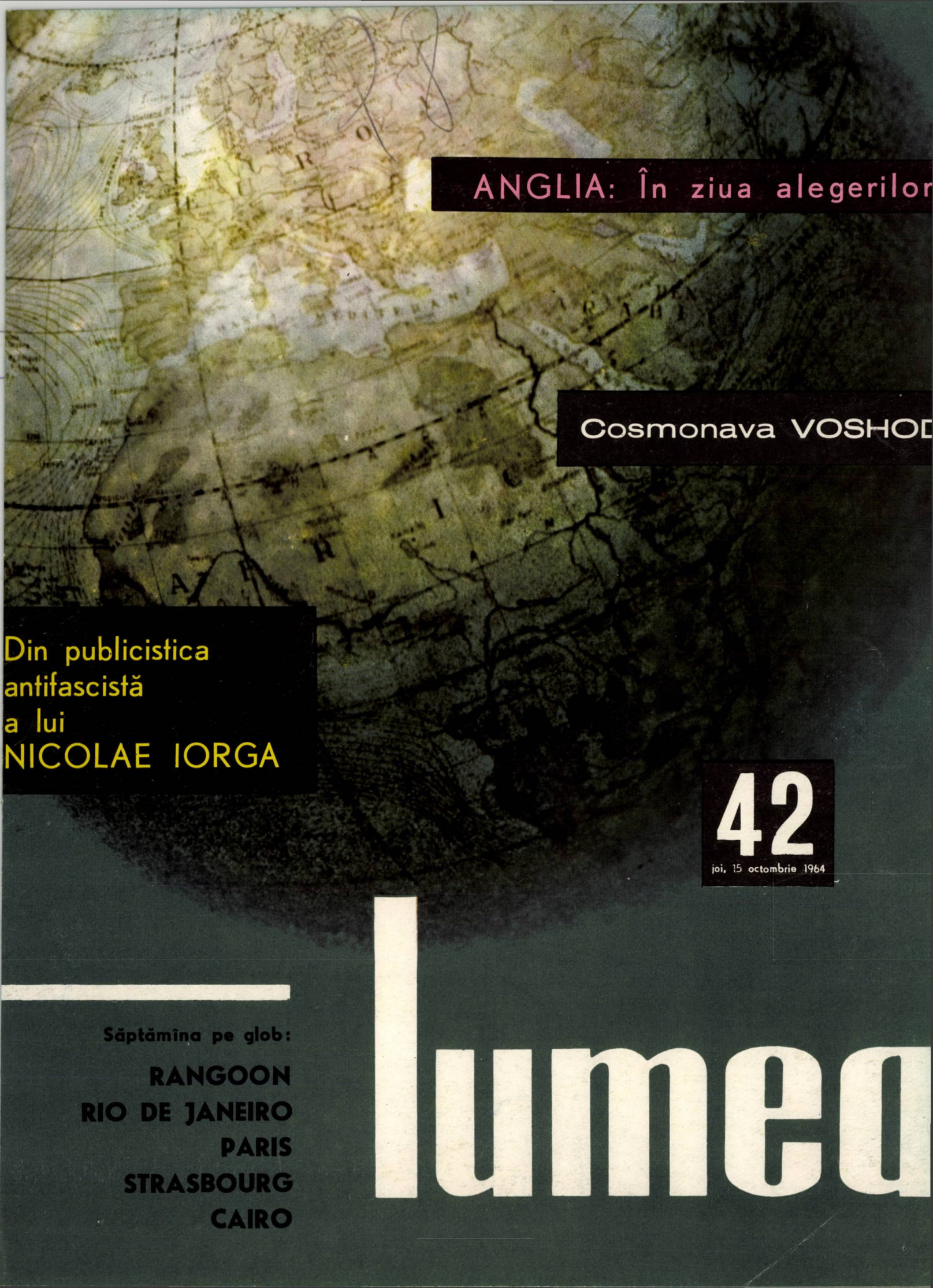

ANGLIA: În ziua alegerilor

Cosmonava VOSHOD

Din publicistica antifascistă a lui NICOLAE IORGA

42
joi, 15 octombrie 1964

Lumea

Săptămîna pe glob:

RANGOON
RIO DE JANEIRO
PARIS
STRASBOURG
CAIRO

BIRMANIA

Obeliscul Independenței, din centrul orașului Rangoon, capitala țării, evocă un moment hotărîtor în istoria Birmaniei: proclamarea independenței de stat.

PAKISTAN

În nordul Pakistanului occidental, pe locul unor străvechi cătune, se înalță în prezent un oraș mare și modern: Islamabad — noua capitală a Pakistanului. Orașul este situat la 20 km de Ravalpindi, pînă acum capitala provizorie a țării, și la aproximativ 1 200 km de Caraci, vechea capitală. Construcția Islamabadului a început în 1961. Astăzi aici locuiesc deja peste 50 000 de persoane.

În fotografie
Hotelul „Pakistan" din Islamabad

Anul II
nr. 42 (51)

SĂPTĂMÎNAL DE POLITICĂ EXTERNĂ
EDITAT DE UNIUNEA ZIARIŞTILOR
DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ

lumea

Joi
15 octombrie
1964

sumar

săptămîna pe glob

p. 2 RANGOON — Vizita delegaţiei romîne, de **George Serafin**
CAIRO — Program de pace şi colaborare internaţională, de **Amar Madani**
5 BONN — „Armistiţiu" în U.C.D.-U.C.S. ? de **Florica Şelmaru**
6 PARIS — Călătoria preşedintelui de Gaulle, de **Jean Schwoebel**
7 RIO DE JANEIRO — Se dezbate reforma agrară, de **V. Oros**
8 DAMASC — Influenţa Baas-ului se restrînge, de **Sergiu Verona**
10 STRASBOURG — Responsabilitatea ziaristului, de **C. Răducanu**

articole, reportaje

p. 11 Alegerile generale din Anglia, de **L. Rodescu**
12 În ziua alegerilor, de **John Gritten**
18 Zborul navei cosmice „Voshod"
21 Nicolae Iorga : pagini din publicistica lui, de conf. univ. **Vasile Hurmuz**

convorbiri cu:

p. 14 **Sigvard Eklund,** director general al A.I.E.A.
Henrik Beer, secretar general al Ligii societăţilor de Cruce Roşie
16 Oaspeţi străini la sărbătorirea centenarului Universităţii din Bucureşti

puncte de vedere

p. 23—30
PERSONALITĂŢI STRĂINE : **Tom Mboya, Giuseppe Saragat**
DIN PRESA MONDIALĂ : Pravda, New York Times, U.S. News and World Report, Süddeutsche Zeitung, New York Herald Tribune, The Egyptian Gazette, Alger Républicain, Prensa Latina, Borba, The Economist, L'Express, Le Monde

profil, fişier

p. 31 Mohammed Ayub Khan
Statutul internaţional al Antarcticei, de **I. Grecescu**

poşta redacţiei

Delegaţia guvernamentală

a R. P. Romîne, condusă de preşedintele Consiliului de Miniştri, Ion Gheorghe Maurer, face o vizită în Birmania, Pakistan şi Republica Arabă Unită. Corespondenţa noastră la pag. 2.

La centenarul Universităţii

din Bucureşti consemnăm opiniile exprimate de rectori şi profesori ai unor prestigioase instituţii de învăţămînt superior de peste hotare (pag. 16).

Şefii statelor neangajate

şi-au expus vederile comune asupra problemelor internaţionale în documentul final al Conferinţei de la Cairo, prezentat în corespondenţa noastră de la pag. 2. Ecoul conferinţei în presa unor ţări participante, la pag. 28.

„Voshod",

nava cosmică laborator, în care trei oameni de specialităţi diferite au experimentat pentru prima oară posibilitatea muncii ştiinţifice în Cosmos, reprezintă o nouă victorie a cosmonauticii sovietice (pag. 18).

Astăzi alegeri în Anglia.

În corespondenţele noastre de la Liviu Rodescu şi John Gritten, date din istoricul partidelor care se înfruntă şi o prezentare a sistemului britanic de vot (pag. 11). La rubrica *Puncte de vedere* ziarişti din alte ţări despre perspectivele politice britanice (pag. 26).

Nicolae Iorga

a fost una dintre figurile proeminente ale ştiinţei istorice romîneşti. La pag. 21 o prezentare a unora dintre articolele sale politice.

RANGOON

Corespondență de la George SERAFIN

Vizita delegației romîne

Peste pămîntul birman, musonul își scutură în surprinzătoare secvențe ultimele sale rezerve de ploaie. E amenințător încă pe alocuri, dar tăria lui slăbește. Ciclul e încheiat. Urmează toamna birmană, anotimpul îndrăgit al locuitorilor acestor meleaguri.

La această intersecție de sezoane a avut loc vizita de prietenie a delegației guvernamentale a R. P. Romîne, condusă de președintele Consiliului de Miniștri Ion Gheorghe Maurer, făcută la invitația Consiliului Revoluționar al Uniunii Birmane.

Marcată de trei momente principale — depunerea de coroane la Mausoleul martirilor, vizita la președintele ad-interim al Consiliului Revoluționar, generalul de brigadă Tin Pe, și dineul oferit în cinstea oaspeților romîni — această vizită scurtă este grăitoare pentru evoluția relațiilor dintre două țări atît de îndepărtate, atît de diferite pe multiple planuri dar în același timp atît de apropiate prin înțelegerea necesității colaborării pașnice și rodnice între toate popoarele lumii.

Pentru birmani, Romînia nu mai este o țară „de undeva din Europa". Popasurile făcute aici în ultimii ani de conducători ai poporului romîn și călătoriile făcute în țara noastră de personalități birmane, extinderea relațiilor de colaborare, în primul rînd pe plan economic, prezența unor grupuri de tehnicieni petroliști și geologi romîni, apariția în presa birmană a unor tot mai frecvente știri sau articole dezvăluind aspecte semnificative ale dezvoltării Romîniei, au familiarizat poporul birman cu fizionomia politică și industrial-economică a poporului romîn. Iar din interesul viu manifestat pentru succesele poporului romîn și metodele de realizare a acestora poate fi lesne desprinsă și prețuirea de care se bucură aici țara noastră.

Cu prilejul vizitei, presa din Rangoon a publicat articole subliniind preocuparea comună a celor două țări pentru apărarea păcii. Citim, de pildă, astăzi, în ziarul de limbă engleză *The Working People Daily* : „Atît Romînia cît și Birmania dau o mare prețuire destinderii încordării internaționale, menită să ducă la o pace mondială trainică. Ambele țări acordă o mare importanță înțelepciunii și spiritului de răspundere manifestat de oamenii de stat din lume în vederea promovării armoniei internaționale și înțelegerii între popoare. Înțelepciunea și simțul de răspundere impun concluzia că pentru a statornici o atmosferă de prietenie și colaborare internațională trebuie depuse toate eforturile în scopul asigurării unei dezarmări totale și efective. Atît Romînia cît și Birmania doresc eliminarea din societatea umană a oricăror rămășițe ale colonialismului și rasismului care permit exploatarea unei națiuni de către alta, a unui popor de către altul".

Pretutindeni în lume Birmania este în primul rînd țara celor zece mii de pagode, a safirelor și rubinelor și a unei vechi și impresionante civilizații. Iar Rangoonul, capitala cu aproape un milion de locuitori, este grădina Răsăritului, este locul celei mai vestite și mai bogate pagode de 2500 de ani încoace, impunătoarea și inegalabila Shwe Dagon. Pentru cine vine însă acum în această țară legenda începe să facă loc mărturiilor unui proces de adînci prefaceri în viața politică, socială și economică.

Parcurgerea titlurilor articolelor apărute în ziare îți poate oferi chiar ea o imagine a preocupărilor ce domină întreaga viață birmană. Iată, de pildă, larga acțiune desfășurată pentru cunoașterea resurselor țării : populație și forță de muncă, suprafețe cultivabile, întreprinderi industriale și repartiția lor, construcții etc. Acțiunea a fost organizată cu vigoarea unei operațiuni militare. Funcționari guvernamentali, profesori universitari, studenți, învățători, elevi, oameni ai muncii și-au unit eforturile pentru a duce la bun sfîrșit această mare și importantă sarcină. Statisticile sînt absolut necesare pentru elaborarea planului de dezvoltare a țării. Cele existente datează de peste douăzeci de ani și sînt depășite. În plus, ele privesc numai repartiția populației pe districte, celelalte statistici fiind distruse în timpul războiului. Este numai una din marile probleme ale actualului moment birman.

Consolidarea întreprinderilor naționalizate, dezvoltarea industriei petrolului, modernizarea vechii industrii a lemnului, revoluția culturală și multe alte probleme își reclamă prioritatea pe ordinea de zi a eforturilor poporului birman pentru construirea unei vieți mai bune și mai fericite.

Rangoon, 13 octombrie

Marți după-amiază președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne, Ion Gheorghe Maurer, însoțit de Emil Bodnăraș, vicepreședinte al Consiliului de Miniștri, și Paul Niculescu-Mizil, deputat, secretar al Comisiei de învățămînt și cultură a Marii Adunări Naționale, au sosit la Caraci într-o vizită de prietenie.

Pe aeroportul din Caraci, oaspeții romîni au fost întîmpinați de Zulfiqar Ali Bhutto, ministrul afacerilor externe, R.S. Chatari, șeful protocolului și alte personalități pakistaneze.

Miercuri, delegația romînă a avut la Peshawar o întîlnire cu președintele Pakistanului, Ayub Khan.

În drum spre Caraci, avionul special a făcut o escală la Calcutta. Pe aeroport, președintele Consiliului de Miniștri al R.P. Romîne și persoanele care îl însoțesc au fost salutați de R. N. Dass Gupta, ministrul pentru lucrările publice al statului Bengal, și S. N. Roy, secretar al cabinetului de miniștri al statului Bengal.

CAIRO

Corespondență de la Amar MADANI

Program de pace și colaborare internațională

Cu o amplă declarație care însumează 9 500 cuvinte, Conferința la nivel înalt a țărilor neangajate și-a încheiat lucrările. Era după miezul nopții, sîmbătă, cînd, delegațiile părăseau amfiteatrul Universității din Cairo. Unul din ziarele care apar la Cairo, *Al Alibar*, apreciază că deciziile conferinței „vor spori responsabilitatea țărilor neangajate, vor întări solidaritatea și acțiunile lor pozitive în vederea statornicirii relațiilor dintre națiuni pe baza dreptății, libertății și egalității".

Firește, în momentul de față, atenția este reținută de documentul adoptat. Dar în zilele conferinței, dezbaterea generală a prilejuit interesante luări de cuvînt, simptomatice pentru starea de spirit a conducătorilor unor țări care reprezintă aproape jumătate din statele independente ale lumii. Dacă modalitatea de exprimare diferea, în schimb unele elemente s-au dovedit a fi comune intervențiilor aproape în totalitatea lor. Este vorba de afirmarea adeziunii la principiile coexistenței pașnice între statele cu sisteme sociale diferite, de condamnarea colonialismului și imperialismului, de afirmarea dreptului tuturor popoarelor la o viață liberă și independentă.

În cadrul conferinței au existat deosebiri de păreri. Ele au afectat nu numai interpretarea unor fenomene de ordin regional sau continental, ci și

Președintele Gamal Abdel Nasser (R.A.U.) la tribună

probleme de o importanță vitală ca posibilitatea realizării coexistenței pașnice în condițiile prezentului. Deși fiecare participant și-a spus punctul de vedere răspicat, ceea ce a conferit nota dominantă a fost efortul de a depăși punctele de divergență și a înmulți elementele de înțelegere. S-a remarcat un efort continuu de a lărgi sfera problemelor abordate, de a nu limita dosarul acestor probleme doar la cele de interes direct și imediat, deși acestea au avut prioritate. Au existat pronosticuri în sensul unui eșec al încercării de a elabora o platformă comună capabilă să unească țări atît de diverse. Profeții aceștia din ziarele occidentale și-au greșit calculele. Aparenta impreciziune a noțiunii de „neangajat" în care ei vedeau o sursă de fricțiuni și insucces n-a reprezentat, în ultimă instanță, obstacolul scontat. Președintele Ben Bella remarca faptul că la Cairo au fost adoptate „poziții extrem de precise și încurajatoare în problemele discutate".

UN DOCUMENT CUPRINZĂTOR

„Programul pentru pace și cooperare internațională", pe care președintele Nasser a fost însărcinat să-l aducă la cunoștință Organizației Națiunilor Unite și tuturor țărilor lumii, abordează problemele de prim ordin ale vieții internaționale. Documentul de la Cairo precizează și remarcă „rolul pozitiv pe care țările neangajate sînt chemate să-l joace în reglementarea problemelor sau disputelor internaționale". Principiile neangajării — subliniază declarația — devin, datorită încrederii pe care o inspiră lumii, o forță tot mai dinamică și mai puternică pentru promovarea păcii și bunăstării omenirii.

Cîteva paragrafe sînt dedicate analizei situației internaționale. Drept trăsătură caracteristică este menționat faptul că, datorită eforturilor unite ale forțelor libertății, păcii și progresului, situația internațională s-a îmbunătățit. Șefii de state și de guverne ai țărilor neangajate remarcă însă existența unor surse de tensiune în multe părți ale lumii, avertizînd că „forțele imperialismului sînt încă puternice și ele nu ezită să recurgă la forță pentru a-și apăra interesele și a-și menține privilegiile". Declarația subliniază: „Această politică, dacă nu va fi combătută ferm de către forțele libertății și ale păcii, ar putea primejdui îmbunătățirea situației internaționale și slăbirea încordării care s-a realizat și ar putea constitui o amenințare pentru pacea lumii".

RECHIZITORIUL COLONIALISMULUI

Primul capitol al declarației este consacrat acțiunii unite pentru eliberarea țărilor care sînt încă dependente, pentru înlăturarea colonialismului, neocolonialismului și imperialismului. Ideea exprimată în acest capitol este aceea că nu poate fi realizată o pace trainică în lume atîta timp cît există condiții nedrepte pentru unele popoare care, aflate sub dominație străină, sînt lipsite de dreptul lor fundamental la libertate, independență și autodeterminare.

Conducătorii statelor prezente la conferință au denunțat primejdiile pe care le implică ajutorul militar sau de altă natură acordat în intenția de a perpetua prin forță situații colonialiste și neocolonialiste. „Exploatarea de către forțele colonialiste a dificultăților și problemelor țărilor recent eliberate sau în curs de dezvoltare, amestecul în treburile interne ale acestor state și încercările colonialiste de a menține relații de inegalitate, îndeosebi în domeniul economic, reprezintă primejdii grave pentru aceste țări tinere" — atrage atenția declarația.

Referindu-se la situația din Congo, documentul cere guvernului congolez și tuturor combatanților să înceteze imediat ostilitățile și să caute, prin intermediul Organizației Unității Africane, o soluție care să permită reconcilierea națională și restabilirea ordinei și păcii. Conferința a adresat un apel în termeni categorici tuturor puterilor care participă la intervenția militară din Congo cerîndu-le să înceteze amestecul lor care încalcă interesele și suveranitatea poporului congolez. Concomitent a fost transmis guvernului de la Leopoldville un apel cerînd întreruperea imediată a recrutării de mercenari și expulzarea lor din Congo „în scopul de a înlesni aplicarea unei soluții africane".

O importantă prevedere din declarație este aceea că „popoarele coloniale pot recurge în mod legitim la arme pentru a-și asigura exercițiul deplin al dreptului lor la autodeterminare și independență dacă puterile coloniale perseve-

Premierul indian Lal Bahadur Sahstri și soția lui

Președintele Osvaldo Dorticos (Cuba) la tribună

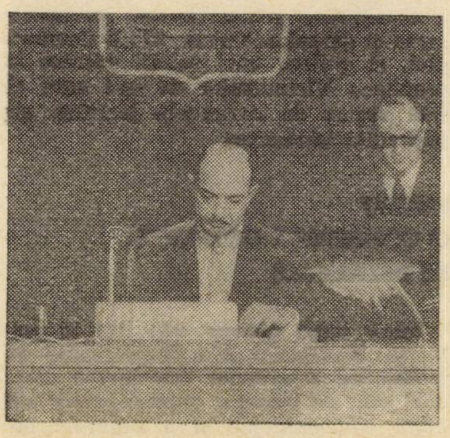

REFLECTOR

PREMIUL NOBEL PENTRU PACE

Precum se aștepta, premiul Nobel pentru pace pe anul 1964 a fost decernat pastorului negru Martin Luther King junior, cunoscutul lider al luptei populației de culoare din S.U.A. împotriva segregației rasiale.

Pastorul american Martin Luther King junior este doctor în filozofie. El este cel mai tînăr laureat al premiului Nobel pentru pace, avînd vîrsta de 35 de ani. În 1956, el s-a aflat în fruntea luptei neviolente împotriva segregației rasiale din statul Montgo-

Dr. Martin Luther King

mery. A fost arestat și întemnițat de peste zece ori pentru activitatea sa desfășurată în sprijinul recunoașterii drepturilor civile ale populației de culoare în sudul S.U.A. De trei ori (în anii 1956 — 1957 și 1958) elementele rasiste au încercat să-l asasineze.

Paralel cu lupta dusă pentru drepturile civile ale populației de culoare din S.U.A., Martin Luther Kink junior a scris numeroase articole și cărți. Lucrarea sa intitulată „Scrisoare dintr-o închisoare din Birmingham", scrisă în 1963, se bucură de o largă apreciere în rîndul participanților la lupta antisegregaționistă din S.U.A.

■

La jumătatea lunii septembrie s-a deschis la Viena Academia diplomatică. Ea a fost inaugurată de dr. Bruno Kreisky, ministru federal al afacerilor externe. Sediul academiei este vechiul complex de clădiri unde se afla odinioară Academia orientală — fondată de împărăteasa Maria-Tereza —, transformată ulterior în Academia consulară, care a ființat pînă în anul 1938.

Academia diplomatică este un institut cu participare internațională, adresîndu-se unor auditori cu studii superioare pe care îi pregătește pentru cariera diplomatică și consulară.

■

Documentul numit „Order in Council" în baza căruia Rhodesia de nord va deveni statul independent Zambia nu a fost supus spre semnare reginei la începutul acestei săptămîni. Ce consecințe va avea această amînare? La Lusaka se speră că ea nu va întîrzia proclamarea independenței, programată pentru 24 octombrie. Pentru toate teritoriile coloniale britanice devenite pînă acum state independente, procedura a inclus semnarea documentului cu aproximativ 10 zile înainte de data stabilită. Primul ministru Home și ministrul Commonwealthului, Sandys, au hotărît însă în mod deliberat să aștepte pînă după alegeri. Presupunînd că viitorul prim-ministru și secretarul pentru problemele Commonwealthului se vor preocupa de acest „Order in Council" chiar de la 17 octombrie, adică îndată după definitivarea rezultatelor alegerilor, s-ar putea ca termenul să fie considerat prea scurt. Motivul amînării: guvernul britanic refuză să subscrie la intenția guvernului din Zambia de a naționaliza bunurile miniere ale societății British South Africa Company.

rează în a se opune năzuințelor lor firești". Declarația recomandă tuturor statelor participante să rupă relațiile diplomatice și consulare cu Portugalia colonialistă și să suspende schimburile economice cu această țară.

Dosarul african a mai conținut două probleme: Rhodesia de sud și apartheidul. Se refuză recunoașterea eventualei independențe sud-rhodesiene proclamată de guvernul minorității rasiste și în cazul în care un asemenea eveniment se va produce se ia în considerare ideea recunoașterii unui guvern african în exil, dacă un astfel de guvern ar fi constituit. În privința guvernului de la Pretoria se exprimă părerea că atitudinea sa îndărătnică „a fost întărită de refuzul prietenilor și aliaților săi, îndeosebi unele mari puteri, de a aplica rezoluțiile Națiunilor Unite privind sancțiunile împotriva Africii de sud". Conferința a chemat la ruperea relațiilor diplomatice cu Republica Sud Africană și la boicotarea mărfurilor produse în această țară. Problemele Orientului Mijlociu au reținut atenția mai ales sub aspectul situației din Aden, Oman și a arabilor din Palestina.

COEXISTENȚA – SINGURA CALE

Un capitol special este consacrat problemei coexistenței pașnice, calificată drept „singura cale pentru consolidarea păcii mondiale". Din capul locului se subliniază că „principiul coexistenței pașnice se bazează pe dreptul tuturor popoarelor de a fi libere și de a-și alege propriile lor sisteme politice, economice și sociale în conformitate cu propria lor identitate națională și propriile lor idealuri". Șefii de state și de guverne întruniți la Cairo au proclamat solemn un număr de principii fundamentale pe care, după părerea lor, trebuie să se întemeieze coexistența pașnică. Aceste principii consemnate în nouă puncte sînt:

a) dreptul la independență deplină trebuie recunoscut imediat și necondiționat tuturor popoarelor;

b) dreptul la autodeterminare aparține tuturor popoarelor și, în conformitate cu el, fiecare țară are dreptul de a-și determina statutul politic și dezvoltarea economică;

c) coexistența pașnică între state cu sisteme sociale și politice diferite este atît posibilă cît și necesară, favorizînd relațiile de bună vecinătate;

d) trebuie să fie recunoscută și respectată egalitatea suverană a statelor, inclusiv dreptul popoarelor la libera exploatare a resurselor lor naturale;

e) statele trebuie să se abțină de la folosirea forței sau a amenințării cu forțe împotriva altor state; conflictele de frontieră trebuie să fie reglementate într-un spirit pașnic;

f) toate statele trebuie să respecte drepturile și libertățile fundamentale ale persoanei umane și egalitatea tuturor țărilor și raselor;

g) toate conflictele internaționale trebuie să-și găsească o soluție pașnică, statele fiind chemate să se dedice promovării măsurilor de natură să reducă încordarea internațională și să înfăptuiască dezarmarea generală și totală;

h) statele trebuie să coopereze pentru a accelera dezvoltarea economică în întreaga lume, și îndeosebi în țările în curs de dezvoltare;

i) statele sînt chemate să-și îndeplinească obligațiile lor internaționale decurgînd din principiile și obiectivele Națiunilor Unite.

Conferința a recomandat Adunării Generale a O.N.U. să adopte cu prilejul celei de a 20-a aniversări, o declarație referitoare la principiile coexistenței pașnice.

CIPRU, CUBA, INDOCHINA

În continuare, documentul adoptat la Cairo se pronunță pentru respectarea „suveranității, unității, independenței și integrității teritoriale a Ciprului" și cere tuturor statelor să se abțină de la orice încercare de a impune Ciprului soluții nejuste, inacceptabile pentru poporul cipriot. Un paragraf al declarației menționează: „Conferința, considerînd că presiunile și amestecul străin pentru a impune modificări în sistemul politic, economic și social ales de o țară, sînt contrare principiilor dreptului internațional și coexistenței pașnice, cere guvernului S.U.A. să ridice blocada comercială și economică aplicată împotriva Cubei". În legătură cu situația din Indochina, se cere să se pună capăt amestecului străin în treburile interne ale țărilor din această regiune să se con-

La Conferința de la Cairo:

Țări participante: Afganistan, Algeria, Angola, Arabia Saudită, Birmania, Burundi, Cambodgia, Camerun, Republica Africa Centrală, Ceylon, Ciad, Cipru, Congo (Brazzaville), Cuba, Dahomey, Etiopia, Ghana, Guineea, India, Indonezia, Irak, Iugoslavia, Republica Islamică Mauritania, Iordania, Kenya, Kuweit, Laos, Liban, Liberia, Libia, Malawi, Mali, Maroc, Nepal, Nigeria, Republica Arabă Unită, Senegal, Sierra Leone, Siria, Somalia, Sudan, Togo, Tunisia, Uganda, Republica Unită Tanganica și Zanzibar, Yemen și Zambia.

Țări reprezentate prin observatori: Argentina, Bolivia, Brazilia, Chile, Finlanda, Jamaica, Mexic, Trinidad Tobago, Uruguay și Venezuela.

Secretarul general al Organizației Unității Africane și secretarul general al Ligii Statelor Arabe au participat de asemenea ca observatori.

voace o nouă conferință pentru Indochina, pentru a asigura aplicarea strictă a acordurilor privind Laosul, recunoașterea și garantarea neutralității Cambodgiei, și găsirea unei soluții politice în problema Vietnamului de sud care să țină seama de năzuințele legitime ale poporului vietnamez.

PENTRU O CONFERINȚĂ MONDIALĂ DE DEZARMARE

Într-o largă viziune este tratată problema dezarmării și a implicațiilor ei. Conferința a apreciat dezarmarea drept una din problemele fundamentale ale lumii contemporane și a subliniat necesitatea de a se găsi soluții imediate și practice care ar elibera omenirea de primejdia unui război și de sentimentul nesiguranței. Tuturor statelor le-a fost adresată chemarea de a adera la Tratatul de la Moscova privind interzicerea parțială a experiențelor nucleare și, totodată, s-a cerut extinderea acestui tratat astfel încît el să cuprindă și experiențele subterane. Conferința a solicitat marilor puteri să ia măsuri pentru frînarea cursei înarmărilor, pentru reducerea bugetelor militare, pentru a împiedica răspîndirea armelor nucleare și a subproduselor lor, pentru explorarea spațiului cosmic numai în scopuri pașnice. Ideea zonelor denuclearizate găsește un sprijin deosebit în documentul de la Cairo: „Conferința consideră că declarația statelor africane cu privire la denuclearizarea Africii, aspirațiile țărilor latino-americane de a denuclearizia continentul lor și diversele propuneri referitoare la denuclearizarea unor zone în Europa și Asia, sînt măsuri pe o cale justă. deoarece ele contribuie la consolidarea păcii și securității internaționale, la reducerea încordării internaționale".

Cei prezenți la reuniune s-au pronunțat pentru o conferință mondială de dezarmare, sub auspiciile Națiunilor Unite, la care să fie invitate toate țările. O mențiune specială se referă la problema bazelor militare străine a căror existență este considerată „o încălcare grosolană a suveranității statelor și o amenințare împotriva libertății și păcii internaționale".

Programul adoptat la Cairo relevă rolul O.N.U. în dezvoltarea înțelegerii și colaborării internaționale. Dar în scopul de a fi un instrument eficient, Organizația Națiunilor Unite trebuie să fie deschisă tuturor statelor lumii. Conferința a cerut restabilirea drepturilor R. P. Chineze la O.N.U. și recunoașterea reprezentanților guvernului său drept singurii reprezentanți legitimi ai Chinei. În document se cere adaptarea Cartei O.N.U. la schimbările dinamice și evoluția condițiilor internaționale.

Ultimele capitole sînt consacrate problemelor dezvoltării și colaborării economice precum și celor privind cooperarea în domeniul culturii, științei și învățămîntului.

■

Prin multitudinea problemelor analizate și prin soluțiile preconizate declarația de la Cairo suscită numeroase comentarii. Ziarul ghanez *Daily Graphic* exprimă părerea că „succesul conferinței care s-a încheiat la Cairo reflectă creșterea popularității principiilor politicii de neangajare".

În cercurile ziaristice de aici s-au remarcat unele comentarii provenite din țările occidentale. Astfel, agenția *France Presse*, referindu-se la cercuri diplomatice reliefa că „o analiză amănunțită a hotărîrilor țărilor neangajate arată că această conferință a reafirmat principiul de bază al neangajării și anume coexistența pașnică și a adoptat o atitudine de opoziție activă față de colonialism".

Cairo, 13 octombrie

BONN

„Armistiţiu" în U.C.D.–U.C.S.?

În conferinţa sa de presă de săptămîna trecută d-rul Erhard s-a ocupat din nou de politica externă. Şi din nou observatorii au făcut reflecţia că, în ciuda tematicii internaţionale, declaraţiile cancelarului erau cu destinaţie internă. Precizările sale urmăreau să răspundă nu întrebărilor sau aşteptărilor altor guverne ci, mai cu seamă, criticilor provenite din rîndurile diferitelor grupări politice vest-germane, din rîndurile „opoziţiilor". Căci se vorbeşte la Bonn despre mai multe „opoziţii": în sensul tradiţional-parlamentar al cuvîntului, opoziţia partidului social democrat; în interiorul coaliţiei guvernamentale, opoziţia izvorîtă din preocuparea partidului liber-democrat de a se disocia în anumite puncte de linia Uniunii creştin-democrate; în sînul chiar al partidului democrat-creştin, opoziţia Uniunii creştin-sociale din Bavaria a fostului ministru Strauss, care se proclamă continuatorul fidel al politicii adenaueriene.

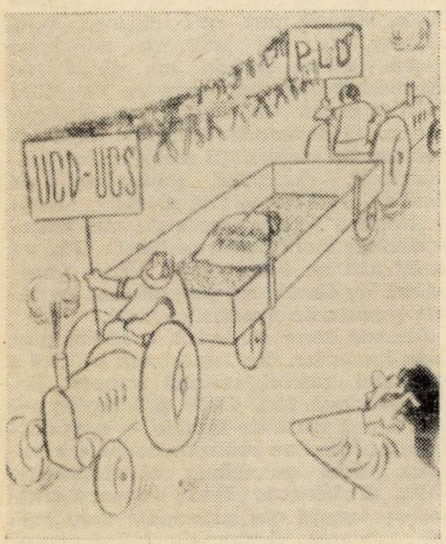

Din ziarul Die Welt

Situaţie cu atît mai îngrijorătoare pentru principalul partid de guvernămînt — în perspectiva electorală. E adevărat, alegerile legislative au loc abia peste un an. Dar, de pe acum, tot ceea ce se face şi tot ceea ce nu se face în republica federală trece la activul sau la pasivul partidelor în competiţie. În preocuparea de a găsi în mijlocul tendinţelor contradictorii un ferment de unitate, cancelarul Erhard a luat cuvîntul, la începutul lunii trecute, în cadrul solemnităţilor „zilei catolicilor" din R.F.G.: era primul cancelar protestant care vorbea unei adunări de catolici. Preocupări asemănătoare s-au vădit şi în ulterioarele manifestări publice ale d-rului Erhard: conferinţe de presă, interviuri. Dar căutînd să concilieze ireconciliabilul — adică: 1) să ţină seama de cererile grupului Strauss; 2) să ţină seama şi de cele, opuse, ale liber-democraţilor d-lui Mende; 3) să smulgă astfel din mîinile adversarilor social-democraţi posibile atuuri electorale — aceste eforturi au rămas nerăsplătite. Abia stridenta sonerie de alarmă a alegerilor comunale din 27 septembrie avea să determine în rîndurile U.C.D.-U.C.S. hotărîrea de a suspenda polemicile interne, sau măcar de a le pune în surdină. La 29 septembrie, cancelarul Erhard primea pe fostul ministru Strauss pentru o convorbire confidenţială, iar la 5 octombrie acesta — într-o reuniune a grupului parlamentar — se declara „cu toată lealitatea alături de cancelar" în ceea ce priveşte propunerile privitoare la unificarea vest-europeană şi dispus să „îngroape toate vechile divergenţe" cu condiţia ca amănuntele politicii actuale să fie discutate împreună.

Se ştie că alegerile comunale din Renania de nord-Westfalia şi din Saxonia inferioară au marcat un progres simţitor al partidului social-democrat. Mai puţin sensibilă în Saxonia inferioară — unde P.S.D. obţinuse încă din trecutele alegeri (1961) majoritatea şi unde U.C.D. a preluat o bună parte a voturilor date atunci unor partide de extremă dreaptă — deplasarea este foarte semnificativă în Renania de nord-Westfalia. Pentru că în acest land, considerat cel mai important şi prin specificul său economic şi prin numărul populaţiei sale, U.C.D. a pierdut primul loc în favoarea P.S.D. „Rezultatele alegerilor (comunale) — avea să declare preşedintele P.S.D., primarul vest-berlinez Willy Brandt — nu sînt un prolog rău pentru marea înfruntare din 1964". În perspectiva acestei înfruntări — a alegerilor legislative din toamna viitoare — e explicabilă şi alarma din rîndurile U.C.D.-U.C.S. şi tentativa acestor partide de a-şi regăsi cît de cît unitatea.

Asupra căror teme s-a definit armistiţiul intervenit săptămîna trecută între cancelarul Erhard şi preşedintele U.C.S.? În primul rînd asupra problemelor unificării Europei occidentale, de multă vreme adevărat măr al discordiei între cei pe care presa occidentală i-a împărţit, grosso modo, în „atlantici" (teza Erhard-Schroeder) şi „gaulliştі" (teza Adenauer-Strauss), cei dintîi partizani ai unor modalităţi care să asigure U.E.O. participarea britanică şi simpatia americană, cei din urmă doritori să valorifice în cadrul U.E.O. tratatul de prietenie franco—vest-german. Ceea ce presa occidentală numeşte acum „noile idei ale cancelarului Erhard" caută să dea întrucîtva satisfacţie „gaulliştilor" fără a sacrifica nimic esenţial din poziţiile proprii. Şi cum este vorba probabil despre ideile directoare ale proiectului în curs de elaborare la Bonn cu privire la unificarea vest-europeană, cancelariile din celelalte capitale apusene le examinează

REFLECTOR

W.A.C. Bennett ţinteşte departe

William Andrew Cecil Bennett, prim-ministru al provinciei canadiene Columbia Britanică (cere să i se spună **prim-ministru** deşi în Canada şeful unui guvern provincial este numit în mod curent **premier**) doreşte să anexeze provinciei sale regiunea Yukon şi o parte a teritoriului nordic; în felul acesta ponderea economică a Columbiei Britanice — a cărei suprafaţă ar trece de 1 500 000 kmp — ar spori sim-

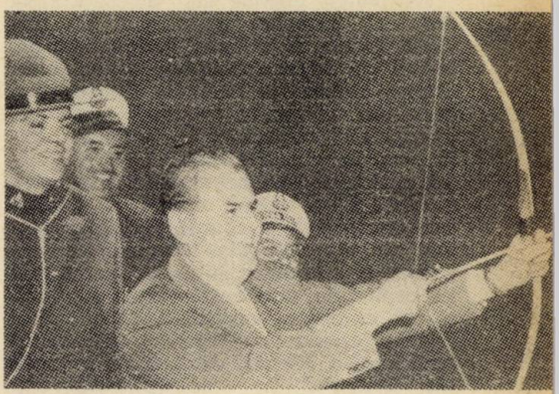

ţitor. Guvernul central (liberal) nu este mulţumit de propunerea formulată în acest sens de Cecil Bennett (membru al partidului Creditului social); la Ottawa se preconizează ca Yukonul să devină o provincie independentă. Totuşi, unii politicieni din Yukon au propus organizarea unui plebiscit; aceştia par să aibă încredere în talentul de administrator al lui Bennett care a reuşit să acopere datoria de 190 milioane de dolari a provinciei faţă de guvernul central. Evenimentul a fost celebrat într-un mod spectaculos: bonurile împrumutului au fost încărcate pe un şlep, căruia primul ministru însuşi i-a dat foc cu o săgeată aprinsă.

Noutăţi medicale

Doi oameni de ştiinţă suedezi, fraţii Jungner au construit un aparat care poate efectua 6 000 de analize de sînge pe oră. În fiecare minut, aparatul face cîte 40 de analize diferite pentru trei probe de sînge. El este complet automatizat: se introduce sîngele şi la scurt timp după aceea rezultatele apar transcrise pe o foaie de hîrtie.

Întrucît în Belgia, Romînia, Suedia, U.R.S.S., Cehoslovacia şi Ungaria poliomielita a fost eradicată, iar în alte ţări ca de pildă Anglia, Spania, Elveţia şi Turcia nu s-a mai înregistrat decît un foarte mic număr de cazuri de îmbolnăvire, participanţii la cel de-al X-lea simpozion anual al Asociaţiei europene împotriva poliomielitei şi a bolilor înrudite, întrunit la Varşovia, au hotărît că nu mai este necesar să se reunească în fiecare an. Următorul simpozion va avea loc în Austria în 1966.

Vaticanul şi ateismul

„Ateismul este religia secolului XX". De aceea, scrie în **Le Monde**, Henri Fesquet, trimisul special al ziarului la sesiunea Conciliului ecumenic, care se desfăşoară în prezent la Roma, una dintre principalele preocupări ale „secretariatului pentru religiile necreştine", creat de Paul al VI-lea, va fi studierea semnificaţiei filozofice a ateismului.

cu mult interes. Ar fi vorba în primul rînd de preluarea sugestiei făcută de P. H. Spaak de a se porni de la „cei șase" membri ai C.E.E., de a lărgi sfera colaborării lor, lăsînd pentru mai tîrziu problema includerii Marii Britanii, abandonînd deci faimosul „prealabil britanic". Ar fi vorba de asemenea, ca organele menite să asigure colaborarea dintre parteneri să nu capete caracter de instituții supranaționale decît după o perioadă de experimentare și verificare, potrivit tot ideilor lansate de ministrul belgian. În acest cadru ar urma să se desfășoare cooperarea între ministere (în primul rînd cele ale externelor, apărării și culturii, după modelul deja creat, pe plan bilateral, prin tratatul franco—vest-german), secretariatul comun urmînd să pregătească reuniunile șefilor de guverne.

Asemenea jaloane sînt de natură să răspundă anumitor preocupări ale politicii franceze actuale. De asemenea, faptul că, în același timp, se vorbește despre elaborarea la Bonn a unui program de acțiune în vederea accelerării „integrării" economice — inclusiv unificarea, în anumite condiții, a prețurilor agricole. Cum negocierile în această privință s-au ciocnit mereu de refuzul vest-german de a aborda problema înainte de alegerile din 1965, informațiile despre o asemenea inițiativă au stîrnit în capitalele occidentale mult interes... și un oarecare scepticism. „Ne putem întreba, spunea un editorial al ziarului parizian *Le Monde*, dacă noile sugestii ale Bonnului nu constituie cumva o manevră dilatorie. Într-adevăr vor trebui... guvernelor destul de multe luni pentru a pune la punct această politică globală a prețurilor unice vest-europene. Și poate că s-ar putea ajunge astfel în toamna 1965, la data alegerilor vest-germane...". Pe de altă parte, satisfacția pe care ar urma s-o inspire în cercurile guvernamentale franceze efortul oficialității vest-germane pe planul „micii Europe", ar putea fi alterată de adeziunea categorică a guvernului federal, după întrevederile ambasadorului Grewe cu secretarul Departamentului de Stat al S.U.A., la crearea forței nucleare multilaterale. Și cu aceasta dificultățile pe planul relațiilor inter-vest-europene nu s-au terminat: primul ministru olandez Luns și ministrul său de externe Marijnen, întorcînd vizita din martie a cancelarului Erhard la Haga, au părăsit Bonnul părînd a-și păstra toate rezervele față de o formulă vest-europeană care nu ar prevedea participarea britanică. Dorința cancelarului Erhard de a realiza pînă la sfîrșitul anului o operă de restabilire a armoniei occidentale întîmpină obstacole.

Cît despre armonia din interiorul propriului său partid, și aici persistă dubii. Referindu-se la declarația de lealitate a lui F. J. Strauss, ziarul hamburghez *Die Welt* scria zilele trecute: „Strauss nu e omul care să se lase întors de pe un drum despre care el crede că îl va aduce înapoi în centrul puterii, în cabinet. Creștin-democrații trebuie numai să spere că președintelui U.C.S. i-a devenit clar cît de puțin proprie pentru atingerea acestui scop este tactica pe care au folosit-o pînă acum el și partidul lui..."

Florica ȘELMARU

PARIS

Corespondență de la Jean SCHWOEBEL

Călătoria președintelui de Gaulle

Generalul de Gaulle și-a încheiat călătoria în America de Sud. În decurs de trei săptămîni, șeful statului francez a vizitat zece țări, a parcurs mai mult de 30 000 de kilometri și a pronunțat circa 50 de discursuri. Nicio clipă el nu a dat semne de oboseală, cu excepția scurtelor perioade de repaus pe care le-a petrecut pe crucișătorul francez „Colbert" între Arica și Valparaiso și între Montevideo și Rio de Janeiro.

Din punct de vedere strict sportiv, este o mare performanță din partea unui septuagenar. Dar oare din punct de vedere economic și politic rezultatele sînt la fel de mari? A venit în orice caz momentul să facem un prim bilanț al călătoriei. Este evident că această călătorie a provocat în America Latină emoție și speranță. Rămîne de văzut care vor fi consecințele ei politice și dacă ea ar putea aspira să modifice factorii evoluției unui continent pe cale de a-și da seama de slaba lui dezvoltare și de caracterul derizoriu de insuficient al ajutorului pe care-l primește de la americani.

Toți martorii oculari sînt de acord asupra unui punct: călătoria generalului de Gaulle în America Latină a fost un succes. Pretutindeni, șeful statului francez a fost primit cu ovații. Rațiunile acestui succes sînt multiple. Două dintre ele însă sînt deosebit de importante. Pe de o parte, călătoria generalului de Gaulle a permis mulțimilor de „ladinos" să-și manifeste resentimentele față de Statele Unite. Pe de altă parte, ea le-a permis să-și exprime speranța că bogata Europă, de unde sînt originari cea mai mare parte dintre străbunii lor, le va veni în ajutor și va contribui în acest fel la diminuarea dependenței lor față de Statele Unite.

La Montevideo

Despre latinitate s-a vorbit uneori, mai ales în Chile; dar în cursul acestei călătorii a apărut deosebit de clar că guvernele sud-americane sînt interesate îndeosebi în strîngerea legăturilor lor cu întreaga Europă și că așteaptă mult mai mult sub aspectul practic. Apelul la solidaritate are mai degrabă un caracter sentimental care nu provoacă rezonanțe în țări unde populația este în mare măsură de origine indiană.

Resentimente față de Statele Unite și înclinare către Europa — acestea sînt sentimentele predominante care au găsit o bună ocazie de a se exterioriza în America Latină, cu ocazia călătoriei președintelui Franței.

Entuziasmul cercurilor conducătoare nu a fost la fel de mare. Majoritatea lor a manifestat o mare prudență față de generalul de Gaulle și s-a străduit să limiteze manifestațiile populare evitînd, de pildă, orice contact direct între generalul de Gaulle și studenți. Satisfăcuți pe de o parte de o călătorie care l-a neliniștit pe protectorul lor puternic nord-american și care, în consecință, le va permite să negocieze cu acesta noi tratate în condiții mai bune, ei au avut totuși o mare grijă să evite ca această călătorie să îmbrace caracterul unei manifestări de ostilitate față de Statele Unite, singura țară care dispune, după părerea lor, de mijloace suficiente pentru a le acorda un ajutor cu adevărat substanțial, ceea ce de altfel nu este cazul. Astfel, șeful statului peruvian, dl Belaunde Terry, a exprimat sentimentul majorității colegilor lui sud-americani, declarînd generalului de Gaulle: „Noi avem doi prieteni, Franța și America". Cîteva secunde mai tîrziu, el declara ziariștilor americani: „Nu vă faceți nici un fel de griji. Vizita generalului de Gaulle nu prejudiciază cu nimic raporturile noastre cu voi".

Această stare de spirit a redus, prin forța lucrurilor, din importanța politică a călătoriei șefului statului francez. Totuși, în două țări, Chile și Uruguay — fără a mai vorbi de Bolivia — s-au desprins perspective reale de cooperare politică. Noul președinte al Republicii Chile, dl Eduardo Frei, democrat-creștin, se inspiră din principiile care animă mișcarea democrat-creștină europeană, cu toate că se consideră mult mai de stînga decît aceasta. El vede în colaborarea cu Europa un mijloc pentru a limita dependența Americii Latine față de Statele Unite — unul din primele sale obiective. În consecință s-a declarat partizan al unei strînse colaborări cu Franța, care să conducă spre o cooperare mai generală între națiunile europene și latino-americane.

Un pas înainte s-a făcut în Uruguay: guvernul de la Montevideo nu numai că a manifestat dorința de a obține, cu ajutorul Franței, o deschidere spre Piața comună, dar s-a arătat chiar favorabil ideii unei a treia forțe mondiale, așa cum a expus-o generalul de Gaulle în fața celor 9 membri ai acestui guvern.

Totuși, numeroși comentatori se arată destul de sceptici în ce privește posi-

bilitățile de a crea o a treia forță animată de Franța și care să fie diferită de cea pe care o constituie deja țările neangajate, în mare parte africane și asiatice, care și-au ținut conferința la Cairo. Ce țări urmează să facă parte din această a treia forță? Ce politică ar urma ele să ducă? Iată doar cîteva dintre necunoscute. De altfel, faptul că generalul de Gaulle nu s-a ferit în Paraguay să aprecieze drept „democratică" dictatura generalului Stroessner a provocat într-o serie de capitale îndoieli față de proiectele și concepțiile șefului statului francez. De aceea, noul președinte chilian i-a cerut generalului de Gaulle ca la O.N.U. să apere interesele latino-americanilor.

Nu există pe de altă parte nici o îndoială că guvernele sud-americane caută să realizeze o cooperare strînsă cu întreaga Europă și în primul rînd cu țările Pieței comune, mai mult decît cu Franța singură. Deci, dacă ele mizează pe Franța pentru a se apropia de celelalte țări europene, cea mai mare parte dintre ele, în special Argentina, Chile și Brazilia, sînt în același timp neliniștite de factorul dezbinare pe care personalitatea generalului de Gaulle îl reprezintă în interiorul acestei Europe. Astfel, președintele Frei ar fi mult mai favorabil unei comunități spirituale strînse cu o Europă democrat-creștină asemănătoare cu cea care era animată acum 15 ani de oameni ca Robert Schumann, Adenauer și De Gasperi.

Este oare posibil să se desprindă concluzii mai precise de pe urma călătoriei generalului de Gaulle? Din punctul de vedere exclusiv francez se pare că rezultatele vor fi modeste. Odată calmate efuziunile provocate de o personalitate deosebită, reprezentînd o țară prietenă, aceștia nu vor rămîne legați de Franța decît în măsura în care ea le va acorda ajutorul economic și tehnic de care ei au nevoie urgentă. Generalul de Gaulle a făcut în acest sens promisiuni importante. Ajutorul francez nu va fi neglijabil și prezența tehnică și culturală a francezilor în capitalele latino-americane va crește simțitor. Franța dispune totuși de mijloace limitate și contribuția sa va fi departe de a răspunde nevoilor considerabile ale acestor țări. Guvernele latino-americane mizează însă mult pe Franța și speră că ea va continua ofensiva pe care a dus-o în cadrul Conferinței mondiale pentru comerț în favoarea stabilizării și creșterii prețurilor la materiile prime, de care economia lor depinde aproape în întregime.

Din punct de vedere al evoluției politicii generale, călătoria generalului de Gaulle constituie fără îndoială un fapt ale cărui consecințe importante ne par a fi următoarele:

În primul rînd, ea a stimulat conștiința latino-americanilor că au dreptul la independență și la dezvoltarea economiei lor.

În al doilea rînd, această călătorie a întărit, fără îndoială sentimentul necesității de a avea oameni de stat puternici, capabili să folosească un limbaj ferm față de americani și să inițieze reformele necesare.

Paris, 13 octombrie

RIO DE JANEIRO

Corespondență de la V. OROS

Se dezbate reforma agrară

După îndelungate discuții și consultări la care a luat parte și președintele Castello Branco, proiectul guvernamental de reformă agrară („o estatuto da terra") a ajuns în faza cînd urmează să fie dezbătut de parlament. Deși nu s-a anunțat încă data exactă a remiterii lui, părerea generală este că aceasta va avea loc vinerea viitoare, urmînd ca hotărîrea parlamentului să fie pronunțată în următoarea sesiune legislativă, adică în martie sau aprilie anul viitor.

Termenul prevăzut pentru definitivare a suscitat critici, pe temeiul că, dată fiind importanța și acuitatea problemei agrare, aceasta trebuie să aibă prioritate încă în actuala sesiune față de alte probleme aflate pe agenda congresului.

Se consideră că aplicarea proiectului de reformă ar urma să ducă la o redistribuire a proprietății agrare în Brazilia pentru a asigura o creștere a ritmului de dezvoltare a agriculturii, atît ca volum de produse cît și în ce privește indicii productivității. Pe de altă parte, s-ar crea noi piețe necesare dezvoltării industriei și s-ar atenua tensiunile sociale de la țară.

Mijloacele preconizate pentru realizarea proiectului (dat publicității vineri 9 octombrie) sînt explicate ca tinzînd spre reducerea latifundiilor neproductive.

În primul rînd se va stabili un impozit teritorial progresiv în funcție de „eficacitatea economică a proprietăților rurale". Urmează, în odinea importanței, exproprierea, prevăzîndu-se îndemnizații, conform cu valoarea fiscală declarată și cu garanții de asigurare față de efectele devalorizării (ceea ce s-a numit „clauza aur") și, în sfîrșit, colonizarea unor pămînturi cu familii „din țară și dinafara țării"...

Pentru ca proiectul să fie adoptat, Congresul va trebui să se pronunțe concomitent asupra introducerii unui amendament la constituție. Acum cîteva zile, ministrul planificării Roberto Campos, considerat a fi unul din principalii autori ai proiectului, a făcut o serie de precizări în fața unor deputați și senatori din partidul social-democrat: „Guvernul anterior, a spus el, punea accentul pe expropriere, în timp ce «Estatuto da terra» se orientează în primul rînd spre impozitul progresiv". Ministrul a mai spus că trebuie făcută o deosebire între „fazendeiro" (fermier), care va fi protejat și „dono da terra" (stăpînul de pămînt), vizat de măsurile fiscale și de expropriere, „dacă este necesar". Exproprierea se va aplica numai pe anumite suprafețe și numai pe baza unui plan aprobat prin decret de către guvern „pentru a elimina posibilitatea de a se abuza de dreptul de a expropria". În încheierea expunerii sale, ministrul Campos a respins părerile celor ce socotesc că Brazilia nu are nevoie de o reformă agrară. „După 1950 — a spus el — a crescut procentul latifundiilor. Latifundia nu numai că a fost conservată, dar s-a dezvoltat datorită a două boli din realitatea braziliană: evaziunea fiscală și tendința de a acapara mari suprafețe agricole".

Pînă în prezent, numai conducerile partidului social-democrat și partidului muncii din Brazilia și-au dat adeziunea la proiect.

Revista O *Cruzeiro* scrie că „guvernul va putea găsi înțelegere din partea conducerilor acestor partide dar în cadrul plenarei Camerei Deputaților va întîmpina o opoziție condusă de Acțiunea democratică parlamentară cu cei 112 adepți ai ei". Liderul acestei mișcări, Joao Mendes, a luat poziție împotriva oricărui amendament la constituție.

Dintre principalele partide, Uniunea Democratică Națională continuă să se opună de asemenea aplicării proiectului pe motiv că acesta ar avea tendințe „socializante" și că agricultura braziliană ar avea nevoie doar de asistență tehnică și financiară.

Dezbaterile ample care au loc în presă și în cercurile oficiale arată că rezolvarea problemei agrare este recunoscută ca o necesitate de prim ordin.

Rio de Janeiro, 13 octombrie

Un torent peste șosea. La Tromsö, în Norvegia, căldurile tîrzii au provocat topirea zăpezilor și formarea unor violente căderi de apă.

REFLECTOR

Va fi oare reabilitat Pétain ?

„Cea mai mare dorință a mea este să fiu înmormîntat în cimitirul național din Douaumont sau undeva în apropierea lui, în locul pe care îl va hotărî guvernul de acord cu direcția cimitirului". În 1938, pe vremea cînd scria această frază în testamentul său, mareșalul Pétain nu se îndoia că i se vor face funeraliile naționale cuvenite învingătorului de la Verdun.

Pe atunci nu putea să prevadă că în 1945 avea să fie condamnat la moarte pentru activitatea trădătoare desfășurată în timpul celui de-al doilea război mondial ca șef al guvernului de la Vichy și că, după comutarea pedepsei în închisoare pe viață, de către generalul de Gaulle, avea să moară fără glorie în 1951, la vîrsta de 95 de ani, pe insula Yeu, în largul coastelor Bretaniei, unde a și fost îngropat.

Testamentul mareșalului a rămas necunoscut pînă joia trecută, cînd a fost publicat de ziarul Paris-Presse, la cererea lui Jacques Isorni, avocatul care a susținut apărarea în procesul lui Pétain. Este cea mai recentă acțiune din intensa campanie pe care o duc cercurile de dreapta pentru a obține reabilitarea lui. De curînd a ieșit de sub tipar cartea lui Isorni „Pétain a salvat Franța". A provocat surprindere intervenția scriitorului François Mauriac. Cu o săptămînă în urmă el a semnat un articol în care declară că nu se opune reînhumării mareșalului Pétain la Douaumont, în apropiere de Verdun, date fiind serviciile pe care acesta le-a adus Franței înainte de cel de-al doilea război mondial. L'Express publica săptămînal extrase dintr-o carte a lui Raymond Tournoux, aflată actualmente sub tipar, în care sînt evocate strînsele legături dintre Pétain și de Gaulle, care a servit în 1911 sub comanda acestuia, iar mai tîrziu și-a botezat fiul cu numele mareșalului : Philippe. Apologeții lui Pétain omit însă să precizeze că relațiile dintre de Gaulle și Pétain au încetat atunci cînd acesta din urmă a devenit colaboraționist.

Punctul de vedere oficial al guvernului francez : „La Douaumont pot fi înmormîntați numai cei care și-au dat viața pentru gloria Franței", ceea ce nu este în nici un caz valabil pentru Pétain.

Definițiile senatorului american Byrd

Un extremist este un individ care, văzînd un geam murdar, îl sparge în loc să-l spele. Un conservator este acela care apără relele existente. În schimb, liberalul vrea să înlocuiască un rău cu un altul.

Beatlemania

Cvartetul britanic de cîntăreți de muzică ușoară „The Beatles" este astăzi unul dintre cei mai buni susținători ai lirei sterline. „El a făcut să crească rezervele noastre de devize", a declarat ministrul comerțului al Marii Britanii, Edward Heath. Cel de al doilea turneu american al cvartetului care a luat sfîrșit recent a adus un beneficiu de un milion de dolari ; filmul în care ei au fost protagoniști — doar în șase săptămîni de prezentare — 5,8 milioane. În total, datorită lor au intrat în Trezoreria britanică 56 milioane de dolari.

A luat naștere de asemenea o adevărată industrie a „Beatlemaniei", atît în Anglia cît și în Statele Unite : peruci, pulovere, insigne, efigii de hîrtie ; toate acestea au făcut ca fiecare membru al cvartetului să ajungă, la mai puțin de 25 de ani, milionar.

DAMASC

Influența Baasului se restrînge

Evenimente petrecute aproape simultan la Damasc, Beirut și Bagdad readuc în discuție perspectivele politice ale partidului Baas. De această dată, spre deosebire de ceea ce se întîmpla cu un an în urmă, cînd Baasul era dominant în Siria și Irak și avea o bază puternică în Liban, barometrul său politic indică o serioasă instabilitate. În prezent, partidul Baas este interzis în Irak, unde a fost descoperit recent un complot antiguvernamental pus la cale de membrii săi. O hotărîre de acum o săptămînă a guvernului libanez a pus, de asemenea, Baasul în afara legii. Reprezentanții acestui partid, aflați din diferite motive la Beirut, au părăsit țara.

Practic deci, partidul Baas și-a văzut restrînsă activitatea numai la Siria, țara de origine a acestui partid. Evident, această „condensare" a influenței sale nu echivalează deloc cu o consolidare a pozițiilor Baasului. Dimpotrivă, disensiuni foarte puternice și-au pus și-și pun amprenta asupra existenței acestuia.

Comentatorii arabi susțin că această situație de fapt nu este rezultatul unei situații neașteptate, ci urmarea logică a politicii promovate de Baas. Regimul de teroare din Irak în perioada dominației baasiste a provocat serioase resentimente în Orientul Apropiat și Mijlociu.

În forma în care există în momentul de față, partidul Baas nu mai reunește nici măcar componentele sale de bază din ultimul deceniu. Înființat în 1940 de Michel Aflak ca „partid al renașterii arabe", Baasul și-a dobîndit actuala fizionomie de-abia după 1954 cînd s-a unificat cu partidul socialist (creat în orașul Homs) condus de Akram Haurani. Partidul a fost denumit — „partidul socialist al renașterii arabe". Dar actualmente, Baasul este din nou scindat, observatorii distingînd un curent extremist și unul oarecum mai moderat. Cît privește partidul lui Haurani, acesta s-a retras din Baas, sub presiunea liderilor extremiști.

Situația din Siria reflectă în prezent cel mai bine criza acestui partid. Aci disensiunile din Baas se manifestă pe un front foarte larg atît între liderii sirieni cît și între lideri sirieni și alți lideri baasiști arabi refugiați în această țară. Titulaturii de „partid al întregii lumi arabe" i-a corespuns inițial prezența în conducerea Baasului a unor lideri politici din diferite țări. Dar sfera se restrînge treptat și lupta pentru putere a transformat Baasul într-un partid politic exclusiv sirian.

Recenta reorganizare guvernamentală din Siria, a treia după lovitura de stat a Baasului din martie 1963, are două caracteristici : a dus la izolarea lui Salah Bitar, fostul prim-ministru, și, în același timp, a adus la putere elementele extremiste din partid. Observăm deci că, și în Siria, Baasul parcurge oarecum același drum ca și în Irak. Salah Bitar

TOKIO, 10 OCTOMBRIE 1964

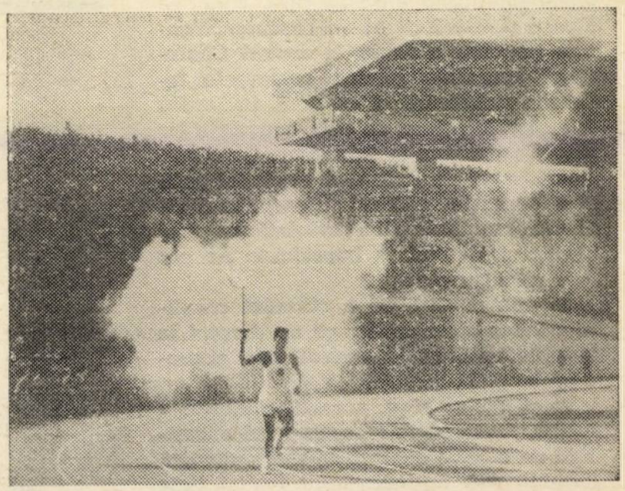

IOSHINORI SAKAI, tînărul de 19 ani născut în ziua tragediei de la Hiroșima aduce flacăra olimpică pe stadionul național din Tokio

părea singurul om capabil să concilieze tendințele diferite ale Baasului. El era, de fapt, și unul dintre conducătorii săi spirituali, fiind exponentul unei tendințe moderate. Dar mai important este probabil faptul că, în ultimul timp, el a căutat să găsească o modalitate de încadrare a Siriei în rîndul statelor arabe. Ziarele libaneze erau de părere că Bitar căuta stabilitatea politică în afara Siriei.

Ce măsuri fuseseră luate în Siria în ultima vreme pentru a facilita ceea ce corespondenții occidentali denumeau „o reconciliere cu Cairo" *(France Presse)*? Pe de o parte au fost eliberați din închisori o serie de deținuți politici închiși încă în perioada loviturii de stat baasiste. Pe de altă parte, tonul presei siriene se moderase în mod evident renunțîndu-se la campania violentă împotriva R.A.U. și a Irakului. În sfîrșit, fusese îndepărtat din viața politică Haurani, lider sirian influent care a fost vicepreședinte al Republicii Arabe Unite, iar după ieșirea Siriei din R.A.U. s-a opus cu îndîrjire oricărei tendințe de colaborare cu conducătorii egipteni. Încă în cursul tratativelor tripartite de la Cairo (14 martie-17 aprilie 1963) în vederea reunificării, tratative la care liderii Baasului aveau o atitudine în genere moderată sperînd că unitatea dintre R.A.U., Siria și Irak, extinsă apoi la alte state arabe, va însemna instaurarea dominației Baasului în toate țările arabe, liderii baasiști sirieni s-au dezis singuri de colaborarea cu Haurani. Această sacrificare politică a fost un fel de „monedă de schimb". În documentele publicate la Cairo în ziarul *Al Ahram* spre sfîrșitul lunii iunie 1963, sînt de pildă citate următoarele în această privință:

„Generalul Louay al-Atassi: înaintea unității în 1957 sau 1956, dacă îmi aduc bine aminte, Baasul a fuzionat cu partidul socialist arab condus de Akram Haurani. Aceasta a fost o fuziune între un partid ideologic și o grupare regională, pur locală, cu obiective limitate; această operațiune a subminat partidul și misiunea sa. Aceasta a fost o mare eroare și cauza slăbiciunii partidului în misiunea care o avea în Siria... Reproșurile pe care le adresați Baasului se referă, de fapt, la Haurani... Actualmente politica noastră în Siria constă în izolarea partidului lui Haurani, partid care trebuie să fie complet distrus și în dezvoltarea restului partidului pentru a-l integra în unitatea arabă...".

Dar, după cum se știe, tratativele n-au fost încununate de succes. Baasului i s-a refuzat rolul de mentor ideologic și politic al lumii arabe. La Damasc, n-a fost luată atunci nici o măsură față de gruparea lui Haurani. De abia recent, cînd fosta echipă guvernamentală a făcut o încercare de reorientare a politicii, lui Haurani i s-a propus „un exil benevol".

În Siria s-au conturat însă și alte contradicții. Ele au opus „pe moderați extremiștilor" *(Al Taridah* — Beirut). Fenomenul este cît se poate de semnificativ, întrucît tendința extremistă a Baasului n-a fost niciodată dominantă în Siria și, mai mult decît atît, la ultimul congres al Baasului (al VII-lea — octombrie 1963) această tendință a fost înfrîntă. Dar conflictul din Baasul sirian nu a rămas la acest episod. El a fost amplificat și personajele s-au schimbat: aripa extremistă a fost reprezentată de grupul tinerilor ofițeri care și-au îndreptat atacul împotriva elementelor mai moderate din partid. Ziarul *Al Taridah*, care apare la Beirut, consemna faptul că „Baasul a rămas sfîșiat de multiple orientări, doctrine și interese personale". În aceste împrejurări — consemnează ziarul — „extremismul a apărut ca singura soluție pentru liderii Baasului, care voiau să-și conserve puterea". În acea perioadă, chiar Salah Bitar recunoștea existența disensiunilor în partid între „elementele militare și civile". Alt ziar libanez — *Al Ahbar* — scria despre permanenta presiune exercitată împotriva guvernului „din partea a numeroase grupuri de ofițeri în vederea răsturnării cabinetului". La scurt timp după aceste știri, același ziar anunța că un mare număr de ofițeri din Katna, Kabun și Katina și alte centre din Siria au adresat un memoriu în care se cerea schimbarea componenței biroului militar al Baasului, demiterea cabinetului lui Salah Bitar și înlocuirea lui cu un alt cabinet. Aceste grupuri de ofițeri reprezintă de fapt pe adepții lui Ahmed Abu Saleh, unul din principalii exponenți ai extremismului Baasului în Siria.

Echilibrul de forțe era astfel evident din ce în ce mai nefavorabil grupării moderate din Siria. Presa arabă anunța ca iminentă demisia lui Bitar și înlocuirea actualului guvern cu un guvern „baasist omogen". La ultima conferință arabă la nivel înalt de altminteri, Salah Bitar nici nu a mai fost inclus în delegație.

Victoria aripii extremiste a Baasului în Siria a dus la un nou raport de forțe în țară. Oficiosul partidului, ziarul *Al Baas*, scrie că prin noua remaniere „nu s-a schimbat nimic". Este însă evidentă intenția liderilor sirieni de a-și consolida pozițiile în acest ultim edificiu al Baasului. Comentînd programul partidului Baas adoptat la Congresul al VII-lea care a avut loc anul trecut, agenția *France Presse* scria: „Cît privește reorganizarea vieții politice în Siria, partidul Baas se va abține de la monopolizarea puterii...". În urma evenimentelor care au avut loc în Siria, ziarul *Al Zamane* scrie: „Partidul Baas și-a modificat poziția. El cere întreaga răspundere a puterii în țară".

Nu este exclus ca remanierea guvernamentală din Siria să fie un fel de răspuns la evenimentele din Liban și Irak, încercîndu-se o anumită contrapondere. În orice caz, satisfacția pe care o pot înregistra liderii Baasului este destul de limitată. Disensiunile din partid și eșecul politicii sale îl plasează în mod cert la periferia lumii arabe.

Principala problemă a lumii arabe este considerată ca fiind problema unității. În ultima vreme, în raporturile dintre R.A.U. și Irak s-au realizat pe această cale progrese apreciate ca importante. Radioul și presa din Bagdad au anunțat că la Cairo va avea loc o reuniune plenară a reprezentanților celor două state (comitetul mixt prezidențial irako-egiptean) pentru discutarea proiectului de unificare între cele două state. Acest proiect prevede o unificare din punctul de vedere internațional, ceea ce implică, pe lîngă unificarea orientării politice, unificarea reprezentanțelor diplomatice și a forțelor armate. Proiectul a fost aprobat de conducerea irakiană. În aceste împrejurări, problema relațiilor interarabe capătă un conținut nou și accentuează izolarea politică a partidului Baas pînă nu demult principal pretendent la „rolul numărul 1" în lumea arabă.

Sergiu VERONA

REFLECTOR

„Pentru Bidault – pentru Goldwater"

Un grup de presă avînd legături cu personalități din Organizația Armatei Secrete (O.A.S.) a înființat o „Asociație Franceză a Prietenilor lui Barry Goldwater".

„Eroii" noii organizații sînt fostul premier Georges Bidault și defunctul locotenent-colonel de aviație Jean-Marie Bastien-Thiry. Bidault, în prezent în exil în Brazilia, este fostul președinte al grupului politic al O.A.S. Bastien-Thiry a fost executat anul trecut pentru că a pus la cale atentatul împotriva președintelui de Gaulle, în august 1962 la Petit-Clamart.

Aceasta este poate prima asociație neamericană din Europa care îl sprijină pe senatorul Goldwater.

În cadrul unui interviu, Philippe Heduy, redactorul șef al publicației lunare L'Esprit Public, a declarat că noua asociație

„Goldwaterită" la Paris
(Din TIME)

intenționează să organizeze în întreaga Franță mitinguri pentru răspîndirea ideilor senatorului Goldwater, care, a spus el, „va fi președintele S.U.A. peste o lună sau peste patru ani".

Pe coperta numărului din septembrie al revistei L'Esprit Public un desen înfățișează două mîini strînse, însoțite de următorul text: „Cu Georges Bidault, cu Barry Goldwater".

Luna trecută, directorul revistei, Hubert Bassot, i-a făcut o vizită de zece zile lui Bidault în Brazilia. El s-a înapoiat cu angajamentul lui Bidault de a scrie pentru L'Esprit Public și de a „reveni" pe scena politică franceză în calitate de președinte al grupului politic recent format al revistei. Grupul politic este, firește, cît se poate de antigaullist.

Luna aceasta revista a publicat un scurt comentariu al lui Bidault favorabil senatorului Goldwater și citate din Bastien-Thiry și Goldwater pentru a sublinia „identitatea de păreri" dintre ei.

Între timp, editura L'Esprit Nouveau a publicat traducerea în franceză a cărții senatorului Goldwater, „Conștiința unui conservator".

Heduy a arătat o mapă voluminoasă plină cu formulare detașate dintr-un număr al revistei L'Esprit Public și conținînd „scrisori deschise către senatorul Goldwater" trimise redacției revistei. El a declarat că redacția a primit cam 1 000 de scrisori și că ele vor fi expediate senatorului Goldwater. Iată o mostră:

„Dacă ați fi fost președintele S.U.A., Algeria ar fi și astăzi franceză".

Jack MONET
(Din New York Herald Tribune)

STRASBOURG

Corespondență de la
C. RĂDUCANU

Responsabilitatea ziaristului

În punctul cel mai de răsărit al Franței, teritoriu de atîtea ori îndurerat de ciocniri violente, la Strasbourg, la cîțiva kilometri de Rin și granița cu Germania Federală, a avut loc între 5 și 10 octombrie o reuniune internațională consacrată problemei de extremă însemnătate a responsabilității ziaristului în lumea contemporană. Gazdă și organizator totodată al acestei întîlniri a fost Centrul Internațional de Învățămînt Superior de Ziaristică — facultate a Universității din Strasbourg, instituție cu vechi tradiții, unul din principalele centre de educație ale Franței. Amintim și existența la această universitate a unei catedre de limba română.

Poate că orașul Strasbourg a fost ales ca loc al colocviului de ziaristică și pentru faptul că aici și-a petrecut 15 ani din viață, probabil cei mai rodnici și cei mai importanți pentru istoria cuvîntului scris, Gutenberg.

Centrul de ziaristică din Strasbourg ființează din 1957 ca urmare a unei inițiative a U.N.E.S.C.O. și este conceput în principal ca un loc al schimbului de experiență în domeniul învățămîntului ziaristic, ca un centru de sprijinire a pregătirii cadrelor de presă pentru țările în curs de dezvoltare. Colocviile organizate la Strasbourg — opt la număr cu cel despre care este vorba în rîndurile de față — au reușit într-o anumită măsură, folosind sistemul meselor rotunde, să se înscrie în rîndul acelor acțiuni internaționale care, făcînd abstracție de concepțiile politice ale participanților, contribuie la crearea unor relații de încredere și colaborare între oameni de aceeași profesiune din diferite țări.

De data aceasta, 35 de participanți din 20 de țări, printre care Anglia, Brazilia, Cehoslovacia, Franța, Ghana, Iugoslavia, Japonia, Norvegia, Polonia, R.A.U., Romînia, S.U.A. U.R.S.S. — au dezbătut într-o atmosferă de înțelegere și apropiere colegială cîteva aspecte ale temei generale a colocviului și anume: rolul ziaristului în dezvoltarea înțelegerii internaționale și folosirea în acest scop a mijloacelor de informație, contribuția presei la dezvoltarea economică și socială, necesitățile actuale și viitoare ale pregătirii profesionale a ziariștilor. Semnalăm, printre participanți, personalități ziaristice de renume ca F. Manning, directorul revistei *Atlantic Monthly* din Boston (S.U.A.), Bulares, directorul general al Agenției tunisiene de presă, Archambault, președintele Confederației presei franceze, Kuroda, editorialist al ziarului *Japan Times*, Zasurski, prodecan al Facultății de ziaristică din Moscova, Gjesdal, directorul Direcției informațiilor din U.N.E.S.C.O., Defranceschi, redactor șef al postului de radio Belgrad, Bikanda, comisarul general al Informațiilor din Republica Camerun.

Ținînd seama de rolul specific al presei în informarea și explicarea problemelor internaționale, în consensul unanim a intrat ideea răspunderii ziaristului față de interpretarea evenimentelor, datoria lui de a contribui la înlăturarea neîncrederii, de a populariza acțiuni internaționale pozitive.

Un text special adoptat de colocviu, ca urmare a inițiativei reprezentantului ziariștilor romîni, recomandă folosirea de către ziariști a unui limbaj „care să contribuie la întărirea înțelegerii și colaborării în serviciul păcii și progresului umanității, să evite formule sau cuvinte peiorative sau jignitoare la adresa unor țări sau persoane".

Colocviul a recomandat dezvoltarea schimburilor de ziariști pentru o mai bună cunoaștere reciprocă, pentru înlăturarea prejudecăților și ideilor preconcepute care mai frînează încă, în unele țări, tratarea în spiritul bunei înțelegeri a problemelor la ordinea zilei.

O mare atenție a fost acordată discutării metodelor în vederea creării și dezvoltării unei prese naționale în țările în curs de dezvoltare. Aici se pune între altele, așa cum a subliniat ghanezul Kofi Batsa, secretar general al Uniunii panafricane a ziariștilor, problema sprijinirii cu ajutorul presei a eforturilor de consolidare a independenței acestor țări, educării și pregătirii ziariștilor în funcție de necesitățile locale, cel mai adesea profund deosebite de ceea ce le furnizează încă acestor țări presa fostelor metropole.

Dezbaterea contribuției ziariștilor la dezvoltarea economică și socială a diferitelor țări a permis un interesant schimb de vederi, cu mare atenție fiind urmărită expunerea unor metode de informație și educație economică folosite de presa țărilor socialiste. Așa cum remarca Ibrahim Imam, directorul Agenției *M.E.N.*, din Republica Arabă Unită, pe marginea acestor discuții, presa are rolul să-i sprijine pe cititori în definirea propriilor lor nevoi, să inițieze și să stimuleze soluțiile cele mai potrivite pentru progresul social și economic.

În ceea ce privește pregătirea profesională a ziariștilor, s-au recunoscut posibilitățile variate de formare a tinerelor cadre în funcție de condițiile fiecărei țări, dar s-a scos cu putere în evidență necesitatea unei instruiri culturale vaste, corespunzătoare problemelor complexe ale științei și tehnicii moderne, ale dezvoltării în ritm viu a mijloacelor de informare.

Ca o concluzie generală asupra dezbaterilor colocviului de la Strasbourg trebuie remarcat faptul că anumite tendințe rigide proclamînd conservatorismul atît în interpretarea evenimentelor, cît și în definirea menirii ziaristului, tendințe care refuză recunoașterea schimbărilor petrecute în lume, s-au găsit izolate de majoritatea participanților, ceea ce se reflectă în textele pînă la urmă unanim adoptate.

Luînd poziție fără echivoc în sprijinul ideii păcii și înțelegerii internaționale, recunoscînd rolul și răspunderea ziaristului, colocviul de la Strasbourg adaugă o acțiune importantă acelor inițiative internaționale ce trebuie salutate și încurajate.

Strasbourg, 12 octombrie

REFLECTOR

La Roma a încetat din viață Velio Spano, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist Italian, vicepreședinte al grupului senatorilor comuniști, secretar general al Mișcării italiene pentru pace, vicepreședinte al Consiliului Mondial al Păcii. Senatorul Spano a desfășurat și o intensă activitate publicistică în presa italiană și străină. În ultimii ani revistele Contemporanul și Lumea l-au avut printre colaboratorii lor.

■

Cartea lui J. F. Kennedy „O națiune de emigranți" a fost reeditată săptămîna trecută de editura new-yorkeză Harper & Row (prima ediție apăruse în 1958). Volumul are la bază discursurile rostite în Senat de J. F. Kennedy, care a criticat legea McCarran-Walter privitoare la limitarea imigrației în S.U.A. după criterii etnice. Fostul președinte, irlandez și catolic într-o țară în care irlandezii și catolicii erau considerați cu cîteva decenii în urmă „cetățeni de categoria a doua", pleda pentru abolirea prevederilor discriminatoare ale legii menționate, citînd cuvintele lui F. D. Roosevelt: „Amintiți-vă întotdeauna că noi toți sîntem descendenții unor imigranți și ai unor revoluționari".

■

Un număr impresionant de taxiuri s-a îndreptat, în seara zilei de 7 octombrie, spre Place de l'Opera, la Paris, cu intenția de a rămîne acolo și a încurca circulația. Șapte asociații ale proprietarilor de taxiuri — dispunînd de vreo 7 000 de vehicule — au hotărît să organizeze această demonstrație pentru a atrage atenția asupra condițiilor nefavorabile în care își desfășoară activitatea: tarife neschimbate (din 1960), lipsa oricăror facilități în achiziționarea benzinei, lucrări interminabile pe unele artere centrale și dirijarea ineficientă a circulației — astfel încît în orele de trafic maxim șoferii nu pot efectua mai mult de o cursă pe oră.

Totuși, în seara demonstrației, poliția pariziană s-a dovedit mult mai activă decît de obicei și a reușit, înconjurînd Place de l'Opera și interzicînd taxiurilor să se apropie, să evite aglomerările. „Asta, a spus un șofer nemulțumit, nu demonstrează decît că poliția poate să facă treabă bună, dacă vrea".

Acțiunea șoferilor parizieni are tradiție: în 1934, aproximativ 200 de șoferi și-au lăsat mașinile tot în Place de l'Opera și s-au dus să se plimbe; atunci, succesul operației a fost total.

■

Curînd după alegerile municipale din Belgia (care au avut loc duminică), Spaak, ministrul belgian al afacerilor externe, va face o vizită în Italia și în Iugoslavia, la invitația lui Saragat, ministrul de externe italian, și a președintelui Tito.

■

Săptămîna trecută cel de al 88-lea Congres al S.U.A. și-a încheiat lucrările.

Comentatorii americani apreciază că sesiunea, una din cele mai lungi — 21 de luni, a fost rodnică. Au fost aprobate 5 006 legi și hotărîri prezidențiale, în legătură cu care s-au rostit discursuri acoperind 23 000 pagini de proces verbal; între altele, Congresul a aprobat încheierea tratatului privitor la interzicerea experiențelor nucleare, legea privind drepturile civile, reducerea impozitelor și măsurile legate de „războiul împotriva sărăciei". În ultimele zile, membrii Congresului au părut grăbiți să încheie dezbaterile; cel puțin așa interpretează Newsweek amînarea votării proiectelor privind asistența medicală și ajutorarea regiunii munților Appalachian. Graba lor era de înțeles, deoarece la 3 noiembrie, ziua alegerilor prezidențiale, vor avea loc și alegeri pentru Camera Reprezentanților și pentru o treime din locurile din Senat.

■

Guvernul portughez, sprijinit de clerul catolic din această țară, protestează împotriva proiectatei vizite a Papei Paul al VI-lea în India. Autoritățile portugheze n-au uitat Goa...